

ELŐTERJESZTÉS

Sátoraljaújhely Város Környezetvédelmi Programja 2025. évi felülvizsgálata elfogadására

Tisztelt Képviselő-testület!

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. §-a rendelkezik a Települési Környezetvédelmi Program elkészítési kötelezettségéről.

A törvény – a hazai területi tervezési rendszereken (pl. településfejlesztés, vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés) túl – egy új típusú tervezés alapjainak megteremtését határozza meg, melynek keretében elrendelte a további környezetvédelmi tervezés alapját képező Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) létrehozását, mely program 1997 óta Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét adja meg. A Nemzeti Környezetvédelmi Program feladata meghatározni az ország környezeti céljait és az azok eléréséhez szükséges eszközöket, szem előtt tartva az ország természeti adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési irányait.

A 2021-2026 időszakra vonatkozó, 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programot az Az Országgyűlés a 62/2022. (XII.9.) OGY határozattal fogadta el. Az NKP-5 összhangban van az Európai Unió 2030-ig tartó időszakra szóló 8. Környezetvédelmi Cselekvési Programjával és az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával.

A Települési Környezetvédelmi Programok törvényileg összhangban kell, hogy álljanak a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal, míg a Megyei Környezetvédelmi Programok kidolgozása során a települési önkormányzatokkal való egyeztetés szükséges.

A települési önkormányzat gondoskodik a Települési Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtáshoz szükséges feltételek biztosításáról, figyelemmel kíséri a feladatok megoldását, valamint szükség szerint – de legalább kétfévente – felülvizsgálja a Programot. Fontos ezzel kapcsolatban a pontos értelmezésen túl a saját célok, feladatok, prioritások meghatározása és a megvalósítás eszközszerének kialakítása.

Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete 413/2021. (IX. 23.) határozatával elfogadta Sátoraljaújhely Város 2021–2026. évekre szóló települési környezetvédelmi programját, melynek célja a város környezeti állapotának és a város környezeti teljesítményének javítása, ezáltal egészséges lakókörnyezet biztosítása a város lakossága számára.

Mivel az elfogadott Környezetvédelmi Program hatálya lejárt (2021-2026), szükségessé vált ettől az időszaktól egy új tervezési periódusra vonatkozó program kidolgozása.

A Sátoraljaújhely Város Környezetvédelmi Programja 2026-2031, az alábbi fő munkarészeket tartalmazza:

- Előzmények, jogszabályi háttér, program célrendszere
- Környezeti állapot változások
- Települési környezet állapot változások
- Társadalmi, gazdasági, szociális helyzet bemutatása
- Helyzetértékelés, környezeti jövőkép kialakítása
- Célkitűzések
- Környezetvédelmi Program területei:

- légszennyezettség
- felszíni és felszín alatti vizek védelme
- földtani közeg és a talaj védelme
- táj- és természeti értékek védelme
- épített környezet védelme
- zaj- és rezgésterhelés
- hulladékgazdálkodás
- energiagazdálkodás
- katasztrófavédelem, környezetbiztonság
- emberi egészség védelme
- környezeti nevelés, társadalmi részvétel, szemléletformálás
- Környezeti célok meghatározása a 2026-2031 közötti időszakra

A jogszabályi előírások értelmében a környezetvédelmi program felülvizsgálat alá került, benne újabb környezetvédelmi célok megfogalmazásával, mint például a környezet minőség javítása, élhető, egészségesebb városi környezet kialakítása, a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, illetve a településen élők környezet tudatosságának növelése. A kitűzött célok megvalósításának alapjául szolgáló intézkedési terv határidőkkel ütemezve került a felülvizsgálatba.

A Város környezetvédelmi helyzetéről szóló tájékoztató az egyes környezeti elemek állapotának rövid bemutatását, és a befolyásoló főbb hatótényezők rövid elemzésén alapul az alábbiak szerint:

1. Levegő állapota

Kiemelkedő légszennyezéssel járó ipari tevékenység Sátoraljaújhelyben továbbra sem található.

A nyári hónapokban esetenként a levegő por, illetve pollentartalma túllépheti a határértéket.

A közlekedésből származó légszennyezés a korábbi évekhez hasonlóan továbbra sem számottevő.

2. Talaj állapota

A talaj állapotát tekintve a közelmúltban jelentős változás nem történt. A talajt az emberi tevékenységek közül a mezőgazdasági, az ipari tevékenységek, a szennyvizek, az illegális-hulladék lerakatok és a hulladéklerakások terhelhetik, melyek feltételezhető hatásai az utóbbi időben erősödni látszanak.

3. Felszíni vizek állapota

A felszíni vizek állapotában a közelmúltban jelentős változás nem történt, de a csapadékvíz elvezető árkok felújítása, valamint 2021-ben megvalósuló csatornahálózat bővítés, fejlesztés (Derogáció) jelentős mértékben javíthatja a jelenlegi helyzetet.

4. Zajforrások és zajvédelem

Az EU tagországokhoz hasonlóan Magyarországon is nőtt a zajforrások száma. A Sátoraljaújhelyen található üzemi létesítményekből (Ipari Park, CERTA, Dohánygyár, stb.), illetve közlekedésből eredő zajkibocsátás a jogszabályokban előírt határértéket nem haladja meg.

5. Települési és épített környezet

Környezettudatos településtervezéssel, a kisvárosias területek fejlődését elősegítő szabályozással a környezetterhelések időben és térben csökkenthetőek. Az esztétikus városkép növeli a lakosság komfortérzetét, a tiszta és szép környezet erősíti a környezettudatos gondolkodás bevezetését és fenntartását. Ezen a területen az elmúlt időszakban érdemi változás nem történt, de e közeljövőben sor fog kerülni a Város településrendezési tervének átfogó felülvizsgálatára, melynek során érvényesíteni kell a kitűzött célok beépülését a településrendezési tervekbe.

Sátoraljaújhely környezeti állapota kedvező, amely során felelősen, hosszú távon fenntarthatóságot kell biztosítani. Az elkészített felülvizsgálat az állapotfelmérésen és a környezetterhelési adatok kiértékelésén túl a legfontosabb teendők megfogalmazásával a környezeti elemek védelmére megoldást kínál mutatni.

A fentiek alapján kérem az előterjesztés megtárgyalását és a 2026-2031. közötti időszakra készült Környezetvédelmi Program felülvizsgálata elfogadását a határozati javaslatban foglaltak szerint.

dr. Fazekas Márk Péter s.k.
aljegyző

Határozati javaslat:

Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete

...../2025. (.....) határozata

**Sátoraljaújhely Város Környezetvédelmi Programja 2025. évi felülvizsgálata
elfogadásáról**

Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete Sátoraljaújhely Város
Környezetvédelmi Programja 2025. évi felülvizsgálatát az előterjesztésben foglaltak szerint
elfogadja.

Sátoraljaújhely, 2025. szeptember 25.

dr. Fazekas Márk Péter s.k.
aljegyző

Szamosvölgyi Péter s.k.
polgármester

SÁTORALJAÚJHELY VÁROS
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK
FELÜLVIZSGÁLATA

2026 - 2031

2025. szeptember

SÁTORALJAÚJHELY VÁROS
KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK
FELÜLVIZSGÁLATA
(2026-2031)

Megbízó: Sátoraljaújhely Város Önkormányzata

Készítette:

Jánosi Attila

okl. környezetmérnök

Sátoraljaújhely

-2025. szeptember hó -

TARTALOMJEGYZÉK

SÁTORALJAÚJHELY VÁROS KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAMJÁNAK FELÜLVIZSGÁLATA (2026-2031)	2
BEVEZETÉS	6
2. A PROGRAM JOGI HÁTTERE	8
2. 1 A PROGRAM KIALAKÍTÁSÁNÁL FIGYELEMBE VETT JOGSZABÁLYOK	8
2.2 A NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM RÖVID BEMUTATÁSA	11
2.3 KÖRNYEZETVÉDELMI ALAPELVEK ÉRVÉNYESÜLÉSE.....	14
2.4 KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ELVEINEK ÉRVÉNYESÜLÉSE.....	16
2.5 ZEMPLÉN VÁRMEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA	18
2.5.1 ZEMPLÉN VÁRMEGYE JÖVŐKÉPE	18
2.6 A KÖRNYEZETVÉDELMI FELÜLVIZSGÁLAT SZÜKSÉGESSÉGE	22
3 ÁLTALÁNOS TERÜLETI JELLEMZŐK	23
3.1 SÁTORALJAÚJHELY ELHELYEZKEDÉSE	23
3.2 SÁTORALJAÚJHELY TÖRTÉNETI BEMUTATÁSA.....	26
3.3 TERMÉSZETI ERŐFORRÁSAI, ÉGHAJLATA	27
3.4 GEOLÓGIAI VISZONYAI, VÍZRAJZI ADOTTSÁGOK	29
3.5 HUMÁN ÉS SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA	30
3.6 MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA.....	32
3.6.1 KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA	32
3.6.2 VÍZ ÉS SZENNYVÍZKEZELÉS	34
3.6.3 ENERGIAELLÁTÁS.....	37
3.6.4 TELEKOMMUNIKÁCIÓ ÉS INTERNET	39
3.6.5 HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	39
4. ÁLLAPOTFELMÉRÉS, HELYZETÉRTÉKELÉS	40
4.1 VIZEK MENNYISÉGI ÉS MINŐSÉGI ÁLLAPOTA.....	40
4.2 LEVEGŐMINŐSÉG	41
4.2.1 LEVEGŐTISZTASÁG VÉDELMI VÁLTOZÁSOK	43

4.3	KÖRNYEZETI ZAJÁLLAPOT	48
4.4	TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM	51
4.4.1	TÁJREHABILITÁCIÓ ÉS TERMÉSZETVÉDELEM	56
4.5	TALAJVÉDELEM.....	58
4.6	A TELEPÜLÉSI ÉS AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÁLLAPOTA.....	59
4.6.1	HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	59
4.6.1.1	VÁLTOZÁSOK A HULLADÉKGAZDÁLKODÁS SZEREPKÖRÉBEN	59
4.6.1.2	AZ ÖNKORMÁNYZATOK HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI SZEREPKÖRE.....	61
4.6.1.3	LAKOSSÁGOT ÉRINTŐ TÁJÉKOZTATÁS, HULLADÉKGYŰJTÉSI MÓDOK.....	63
4.6.2	ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÁLLAPOTA	67
4.6.3	ENERGIAGAZDÁLKODÁS.....	68
4.6.4	ZÖLDTERÜLET-GAZDÁLKODÁS	72
5.	KÖRNYEZETBIZTONSÁG	74
6.	AZ ELŐZŐ PROGRAM SORÁN MEGHATÁROZOTT FELADATOK ÁTTEKINTÉSE	78
6.1	AZ ELŐZŐ IDŐSZAKRA KITŰZÖTT CÉLOK TELJESÜLÉSE.....	78
6.2	A FELÜLVIZSGÁLAT MEGALAPOZOTTSÁGA	80
6.3	AZ ELMÚLT IDŐSZAK TERVEZÉSI TERÜLETEI.....	82
6.4	ÁTHOZOTT VÁLLALÁSOK, MEGKEZDETT - ÉS KLÍMAVÉDELMI INTÉZKEDÉSEK, PÁLYÁZATOK ...	83
7.	KÖRNYEZETI CÉLKITŰZÉSEK 2026-2031 IDŐSZAKRA	89
7.1	A TELEPÜLÉS LEVEGŐMINŐSÉGÉNEK JAVÍTÁSA.....	89
7.2	A ZAJTERHELÉS CSÖKKENTÉSE	91
7.3	EGÉSZSÉGES IVÓVÍZ BIZTOSÍTÁSA	92
7.4	SZENNYVÍZELVEZETÉS ÉS TISZTÍTÁS	93
7.5	ZÖLDFELÜLETEK VÉDELME, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	95
7.6	TERMÉSZETI ÉRTÉKEK VÉDELME, FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA	97
7.7	TALAJOK VÉDELME, FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA	98
7.8	VIZEINK VÉDELME ÉS FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA	99
7.9	AZ ERŐFORRÁS-TAKARÉKOSSÁG ÉS HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSA.....	100
7.10	A FOGYASZTÁS KÖRNYEZETI HATÁSAINAK CSÖKKENTÉSE	101

7.11	ENERGIATAKARÉKOSSÁG ÉS HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSA, A MEGÚJULÓ ENERGIAHASZNOSÍTÁS	101
7.12	HULLADÉKGAZDÁLKODÁS	103
7.13	AZ ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK KIBOCSÁTÁSÁNAK CSÖKKENTÉSE	105
7.14	AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS KÖRNYEZETI SZEMPONTJAI	105
7.15	KÖZLEKEDÉS ÉS KÖRNYEZET	106
7.16	TURIZMUS ÉS KÖRNYEZET	107
7.17	A KÖRNYEZETTUDATOS SZEMLÉLETFORMÁLÁS ERŐSÍTÉSE.....	109
8.	A CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ELLENŐRZÉSI RENDSZERE	110
9.	A MEGVALÓSÍTÁS LEHETSÉGES PÉNZÜGYI ESZKÖZEI.....	111
9.1	SAJÁT FORRÁSOK.....	111
9.2	KÖRNYEZETVÉDELMI ALAP	112
9.3	EU TÁMOGATÁS ÉS HAZAI KÖLTSÉGVETÉSI FINANSZÍROZÁS.....	112
9.4	ENERGIAHATÉKONYSÁGI BERUHÁZÁS ESCO-FINANSZÍROZÁSSAL	113
11.	VÉGREHAJTÁS	114
12.	ÖSSZEFOGLALÁS	115

BEVEZETÉS

A Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét 1997 óta a Nemzeti Környezetvédelmi Programok (a továbbiakban: NKP) jelentik. A Program kidolgozásáról, céljáról, tartalmáról és megvalósításáról a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Környezetvédelmi törvény) rendelkezik. A hatévente megújítandó, az Országgyűlés által jóváhagyott NKP a környezetvédelmi tervezés alapját képezi. A törvény értelmében az NKP-ben foglaltakat a gazdaságpolitikai döntések kialakítása, a terület- és településfejlesztés, a regionális tervezés, továbbá a nemzetgazdaság bármely ágában megvalósuló állami tervezési és végrehajtási tevékenység során érvényre kell juttatni.

A nemzeti szintű programra alapozva, az abban vázolt célok megvalósulása érdekében a Környezetvédelmi törvény vármegyei környezetvédelmi programok és települési környezetvédelmi programok kidolgozását írja elő. Az alacsonyabb területi szintű környezetvédelmi tervek összhangját az átfogó tervekkel biztosítani szükséges.

A települési környezetvédelmi program kidolgozása a törvény előírása értelmében a helyi önkormányzat környezetvédelmi feladatát képezi. A települési önkormányzat gondoskodik továbbá a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és figyelemmel kíséri a feladatok ellátását. A települési környezetvédelmi program - a Nemzeti Környezetvédelmi Program tervezési intervallumát is figyelembe véve- középtávú (6 év) program, aktualizálása érdekében a törvény a program ötévenkénti felülvizsgálatát írja elő.

A Környezetvédelmi törvényben foglalt tartalmi követelményeknek megfelelően környezetvédelmi program a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban az alábbi fő részeket tartalmazza:

- a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- a települési épített környezeti elemek állapotának ismertetését (zöldfelület gazdálkodás, ivóvízellátás, csapadékvíz-gazdálkodás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás, energiagazdálkodás, közlekedés)
- az előző tervezési időszak eredményeinek vizsgálatát és értékelését
- a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket, valamint azok megvalósításának ütemezését;
- a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- az intézkedések végrehajtásához felhasználni kívánt tervezett források megjelölését.

Sátoraljaújhely Város Környezetvédelmi Programját a Képviselő-testület 193/2018. (XII.13.) önkormányzati határozatával fogadta el, és ekkor került testület elé az elkészített, számos intézkedést felsorakoztatott anyag, amely komoly és részletes programpontokat adott a mindenkori városvezetés számára.

Ezt követően Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete 413/2021. (IX.23.) önkormányzati határozatával fogadta el a Környezetvédelmi Program első felülvizsgálatát.

Mivel az elfogadott Környezetvédelmi Program hatálya lejárt (2021-2026), szükségessé vált

ettől az időszaktól egy új tervezési periódusra vonatkozó program kidolgozása.

Jelen környezetvédelmi program, illetve az abban közzé tett adatok archív dokumentációk áttanulmányozásának eredményeként, a nyilvánosan rendelkezésre álló környezetvédelmi és települési statisztikai adatok, a szolgáltatóktól kapott adatok, az önkormányzattól kapott adatszolgáltatás felhasználásával, továbbá az önkormányzat illetékeseivel végzett interjúk és helyszíni bejárások alapján, az előző környezetvédelmi program felülvizsgálatával készült el.

Sátoraljaújhely város 2026-2031 időszakra szóló programjának elkészítésénél a Nemzeti Környezetvédelmi Program-5, Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Konceptióját (TFK), Borsod-Abaúj-Zemplén Megye Területfejlesztési Programját (TFP), Sátoraljaújhely Város Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve 2023 (SECAP), Sátoraljaújhely Város Településrendezési Terve, Helyi Építési Szabályzata figyelembevételre került.

Ezekre a dokumentumokra alapulva a program a jelenlegi környezeti állapot ismeretében és a lehetőségének feltérképezését követően meghatározza **Sátoraljaújhely városának 2026-2031 évekre vonatkozó környezetvédelmi programját**, különös tekintettel a település környezeti prioritásainak kijelölésére és az ezekhez kapcsolódó célok kitűzésére.

Meg kell említeni, hogy a települési környezetvédelmi feladatok döntő többsége valójában hosszú távú (legalább 10-15 év) gondolkodást és tervezést igényel. A hosszú időtávból következik, hogy időszakosan korrekciós felülvizsgálatokat kell beiktatni, alkalmazkodva a helyi és országos (NKP) aktualitásokhoz, szemléletváltásokhoz, technikai fejlődéshez és nem utolsósorban a megvalósításhoz elérhető gazdasági források rendelkezésre állásához.

2. A PROGRAM JOGI HÁTTERE

2.1 A PROGRAM KIALAKÍTÁSÁNÁL FIGYELEMBE VETT JOGSZABÁLYOK

Magyarország Alaptörvénye

Hazánkban a környezet és természet védelmével foglalkozó legmagasabb szintű jogszabály az Alaptörvény, amely Magyarország jogrendszerének alapját képezi. A Nemzeti Hitvallásban az Alaptörvény vállalat fogalmaz meg arra vonatkozóan, hogy a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.

Az Alapvetés részben megfogalmazásra kerül, hogy a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

A Szabadság és felelősség rész XX. cikke szerint mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, ezen jogok érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő. A XXI. cikk továbbá elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

Az Alaptörvény kimondja továbbá, hogy az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.

Környezetvédelmi Törvény (1995. évi LIII. törvény) Magyarország első környezetvédelmi törvénye 1976-ban született, de laza kerettörvény jellege miatt hatása csak korlátozott volt.

A környezetvédelem társadalmi üggyé válása hazánkban a '80-as évek második felére tehető, s az új, nemzetközi viszonylatban is naprakész környezetvédelmi törvény több éves szakmai vita után 1995-ben került elfogadásra. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Környezetvédelmi törvény) rendelkezik.

Az önkormányzat feladatainak szabályozása

Az önkormányzati környezetvédelemmel kapcsolatos feladat- és hatáskörök ellátását is a Környezetvédelmi törvény 46.§. (1) bekezdése szabályozza az alábbiak szerint:

A települési önkormányzat a környezet védelme érdekében

a) biztosítja a környezet védelmét szolgáló jogszabályok végrehajtását, ellátja a hatáskörébe utalt hatósági feladatokat.

b) a programban foglalt célokkal, feladatokkal és a település rendezési tervével összhangban illetékességi területére önálló települési környezetvédelmi programot dolgoz ki, amelyet képviselő-testület hagy jóvá.

- c) a környezetvédelmi feladatok megoldására önkormányzati rendeletet bocsát ki, illetőleg határozatot hoz.
- d) együttműködik a környezetvédelmi feladatot ellátó egyéb hatóságokkal, más önkormányzatokkal, társadalmi szervezetekkel.
- e) elemzi, értékeli a környezet állapotát illetékességi területén, és arról szükség szerint, de legalább évente egyszer tájékoztatja a lakosságot.
- f) a fejlesztési feladatok során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását az átfogó és helyi környezetvédelmi programok kidolgozásáról, céljáról, tartalmáról és megvalósításáról.

A környezetvédelem tervezési rendszere

A törvény szabályozza a környezetvédelem tervezési rendszerét is, mely alapján a környezettel, annak védelmével, illetve a környezetet veszélyeztető tényezőkkel kapcsolatos általános tervet (átfogó környezetvédelmi terv), az egyes környezeti elemekkel, azok védelmével, illetve a környezeti elemeket veszélyeztető egyes tényezőkkel kapcsolatos részletes tervet (tematikus környezetvédelmi terv) és egyedi környezeti adottsággal, problémával foglalkozó tervet (egyedi környezetvédelmi terv) kell készíteni. A tervezés során:

- a) az alacsonyabb területi szintű környezetvédelmi tervet a magasabb területi szintű környezetvédelmi tervekkel,
- b) a tematikus és az egyedi környezetvédelmi terveket az adott területi szint átfogó környezetvédelmi tervével össze kell hangolni.

Átfogó környezetvédelmi tervnek minősül az országos, a területi, a vármegyei és a települési környezetvédelmi program. Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét 1997 óta a hat éves időtartamokra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programok jelentik.

A törvény előírásai szerint a Települési Környezetvédelmi Programnak mivel átfogó tervnek minősül tartalmaznia kell az alábbiakat:

- a) a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- b) a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- c) a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- d) a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- e) az intézkedések végrehajtásának, valamint a d) pont szerinti eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével.

Ezen kívül a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban tartalmaznia kell az alábbiakat:

- a) a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
- b) a zaj és rezgés elleni védelemmel, valamint a stratégiai zajtérképekre épülő intézkedési tervekkel,
- c) a zöldfelület-gazdálkodással,
- d) a települési környezet és a közterületek tisztaságával,

- e) az ivóvízellátással,
- f) a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- g) a kommunális szennyvízkezeléssel,
- h) a települési hulladék-gazdálkodással, valamint az elhagyott hulladék felszámolásával,
- i) az energiagazdálkodással,
- j) a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- k) a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

Fentiekén túl a Települési Környezetvédelmi Program tartalmazhatja továbbá:

- a) a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen:
 - a. a területhasználattal,
 - b. a földtani képződmények védelmével,
 - c. a talaj, illetve termőföld védelmével,
 - d. a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,
 - e. a rekultivációval és rehabilitációval,
 - f. a természet- és tájvédelemmel,
 - g. az épített környezet védelmével,
 - h. az ár- és belvízgazdálkodással,
 - i. az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással, a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A települési önkormányzat feladata a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról való gondoskodás, a végrehajtás feltételeinek biztosítása, és a feladatok ellátásának figyelemmel kísérése.

A program tervezetét a törvény előírásainak értelmében az illetékes hatóságoknak, valamint a vármegyei önkormányzatnak is véleményezésre meg kell küldeni.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2021–2026

A Program az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket.

Jelenleg a 2021-2026 közötti időszakra szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP-5) az érvényes országos környezetügyi átfogó stratégiai alapidokumentum. A 2020-ban elkészült a 2026-ig tartó időszakra vonatkozó programozás az elmúlt években elért eredményekre és a meglévő, illetve várható új kihívásokra tekintettel határozza meg hazánk környezeti jövőképét és céljait. Olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek végrehajtása biztosítja az egészséges környezet feltételeit, csökkenti a környezetet és az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatásokat a lakosság egészségi állapotának, jóllétének javítása érdekében. Az NKP-5 intézkedései a gazdaság körforgásos jellegének erősítését – a zöld átállást – célozzák, a környezeti előnyök mellett hozzájárulnak az erőforrás-függőség csökkentéséhez, a

versenyképesség és a foglalkoztatás növeléséhez. Az Országgyűlés a 62/2022. (XII.9.) OGY határozattal fogadta el, ezért mindez a 2021-2027 közötti időszakban rendelkezésre álló környezetügyi célú európai uniós fejlesztési források felhasználásának szakmai megalapozását is szolgálja egyben. Az NKP-5 összhangban van az Európai Unió 2030-ig tartó időszakra szóló 8. Környezetvédelmi Cselekvési Programjával és az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával.

Az NKP-5 egyúttal a 2021–2027 közötti időszakban rendelkezésre álló környezetügyi célú európai uniós fejlesztési források felhasználásának szakmai megalapozását is szolgálja.

Fentiekre tekintettel Sátoraljaújhely Város Környezetvédelmi Programja számára tervezési keretként, igazodási pontként az NKP-5 tervezete szolgál, amely integrálja a Magyarországi környezetpolitika szempontjából meghatározó átfogó, illetve ágazati stratégiai szakpolitikai programokat, terveket.

2.2 A NEMZETI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM RÖVID BEMUTATÁSA

Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek átfogó keretét 1997 óta a hat éves időtartamokra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programok jelentik. A programok kidolgozásáról, céljáról, tartalmáról és megvalósításáról a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény rendelkezik.

Tekintettel arra, hogy a 27/2015. (VI.17.) OGY határozattal elfogadott 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2020-ban lezárult, szükségessé vált a 2026-ig tartó időszakra szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (továbbiakban: Program), és a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény alapján a Program részét képező V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv kidolgozása.

A Program feladata

A Program feladata, hogy az ország környezeti állapotát, a társadalom fejlődési céljait, valamint nemzetközi együttműködésből és az EU-tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket.

A Program szemléletében kiemelkedő hangsúlyt kap a környezetvédelem horizontális – valamennyi ágazatot érintő – jellege és fontos, hogy a környezeti szempontok a társadalmi-gazdasági folyamatok minden részében megfelelően érvényesüljenek.

A Program céljai

A Program átfogó célkitűzése Magyarország környezeti állapotának javítása és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítása.

Stratégiai céljai:

Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése.

Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata.

Az erőforrás-takarékosság és - hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése.

A környezetbiztonság javítása.

Horizontális céljai:

A társadalom környezettudatosságának növelése.

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése.

A Program stratégiai és horizontális céljainak elérését 22 stratégiai területen, illetve stratégiai eszköznel meghatározott célok és intézkedések biztosítják. A Program épít az elmúlt időszakban elért eredményekre és megoldásokat javasol a meglévő, illetve várható új környezeti kihívásokra. A Program végrehajtása emellett hozzájárul a pandémia okozta gazdasági recesszióból való kilábaláshoz és a háborús veszélyhelyzetből adódó kockázatok kezeléséhez.

Mindez abból adódóan, hogy a Program központi elemei az egészséges környezet megteremtése, illetve az erőforrások takarékos és hatékony használata, amelyek egyaránt növelik a társadalom és a gazdaság ellenálló képességét.

A 2026-ig tartó időszakban a Program végrehajtása során – más szakpolitikai stratégiákkal összhangban – olyan intézkedések valósulnak meg, melyek a teremtett világ védelmével összhangban elősegítik Magyarország környezeti állapotának javítását a magyar családok és közösségek egészségének és életminőségének védelme érdekében.

A Program megvalósításának eredményeként:

Magyarország környezeti állapota javul	
Gazdaság és környezetvédelem	•Erősödik a gazdaság és a környezetvédelem közti összhang , amely hozzájárul a zöld átállás előmozdításához . A zöld átállás a környezetállapot javítása mellett az erőforrás-függőség csökkentése, illetve a versenyképesség és foglalkoztatás növelése tekintetében is kedvező hatású.
Beruházások és környezetvédelem	•A beruházások során erősödik a környezetvédelmi szempontok figyelembevétele, növekszik az energiahatékonyság , a megújuló energiaforrások használata és a magyar környezetbarát technológiák alkalmazása, bővülnek a környezetbarát közlekedési, agrárgazdasági és erdőgazdálkodási lehetőségek és kapacitások.
Szemléletformálás	•A szemléletformálás és környezeti nevelés hatására előrehaladás történik a fenntartható életmódra és fogyasztásra történő átállás terén.
Körforgásos gazdaság	•A körforgásos gazdaságra történő átállás dinamizálásával összhangban csökken a képződött hulladék mennyisége és növekszik a hasznosítás aránya, az illegális hulladéklerakók és hulladékelhagyások száma jelentősen csökken.
Környezetterhelés csökkentése	•Csökken a légköri szennyezőanyagok és az üvegházhatású gázok kibocsátása , illetve a jelentős zajterheléssel érintett lakosok száma, tovább javul a víziközmű szolgáltatás biztonsága és színvonala .
Természeti értékek és erőforrások	•Előrelépés történik a biológiai sokféleség védelme és a zöldinfrastruktúra-hálózat kiépítése terén, nő a jó állapotú vizek aránya és számos területen sikerül a károsodott környezet helyreállítása .
Környezetbiztonság	•A környezetbiztonság javításának eredményeként csökkennek a környezetet és az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások.
Együttműködés	•Tovább erősödik a gazdasági és társadalmi szereplőkkel való együttműködés , valamint hazánk részvétele a nemzetközi környezetvédelmi együttműködésekben .

1. kép 5. NKP eredményei – forrás: Magyar Állami Környezetvédelem Hivatalos Honlapja

A Program elsősorban a 2026-ig tartó időszakra szól, de annál hosszabb távra is kitekint, hozzájárulva a 2030-ig (pl. 2030-ra a kéndioxid kibocsátás 73 %-os csökkentése 2005-höz

képest, min. 21 % megújuló energia-résarány 2030-ra), illetve 2050-ig (Magyarország klímasemlegessé tétele 2050-ig) szóló célkitűzések eléréséhez. A Program céljainak elérése az egész társadalom részvételét igényli. Kiemelten fontos a kormányzat és a társadalmi, gazdasági szereplők közti együttműködés, illetve a környezetünk iránti felelősség érvényesítése.

A Program végrehajtása, finanszírozása:

A Program végrehajtásának finanszírozását a hazai költségvetés, az EU és nemzetközi támogatások, valamint az önkormányzatok, gazdálkodó szervezetek, vállalkozások, nonprofit szervezetek és háztartások ráfordításai biztosítják (figyelembe véve az egyes szektorok pénzügyi lehetőségeit és teherviselő képességét).

A Program megvalósítása elsősorban a tervezhető források koordinált, hatékony, a célokhoz igazodó felhasználását igényli é kevésbé jelent többlet-ráfordítási szükségletet. Emellett az intézkedések számos esetben költségmegtakarítással is járnak (pl. az anyag- és energiahatékonyság a termelési költségek csökkentését eredményezi), illetve hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez (pl. a zöld gazdasághoz, környezeti infrastruktúra-fejlesztéshez kapcsolódó intézkedések, beruházások jelentős munkahelyteremtő és megtartó hatással rendelkeznek).

2.3 KÖRNYEZETVÉDELMI ALAPELVEK ÉRVÉNYESÜLÉSE

A települési környezetvédelmi programban vázolt intézkedések és környezethasználatok megszervezésre során szem előtt kell tartani a környezetvédelmi alapelvek érvényesülését, melyek az alábbiak:

Az elővigyázatosság, a megelőzés és a helyreállítás

A környezethasználatot úgy kell megszervezni és végezni, hogy:

- a) a legkisebb mértékű környezetterhelést és igénybevételt idézzék elő;
- b) megelőzzék a környezetszennyezést;
- c) kizárják a környezetkárosítást.

A környezethasználatot továbbá az elővigyázatosság elvének figyelembevételével, a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, továbbá a hulladékképződés csökkentésével, a természetes és az előállított anyagok visszaforgatására és újra felhasználására törekedve kell végezni.

A megelőzés érdekében a környezethasználat során a leghatékonyabb megoldást, továbbá a külön jogszabályban meghatározott tevékenységek esetén az elérhető legjobb technikát kell alkalmazni. A környezethasználó köteles gondoskodni a tevékenysége által bekövetkezett környezetkárosodás megszüntetéséről, a károsodott környezet helyreállításáról.

Felelősség

A környezethasználó felelősséggel tartozik tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásaiért.

Együttműködés

Az állami szervek, a helyi önkormányzatok, a természetes személyek és szervezeteik, a gazdálkodást végző szervezetek és érdekvédelmi szervezetei, valamint más intézmények együttműködni kötelesek a környezet védelmében. Az együttműködési jog és kötelezettség kiterjed a környezetvédelmi feladatok megoldásának minden szakaszára.

Tájékoztatás, tájékoztatás és nyilvánosság

- A környezet védelmével kapcsolatos állampolgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése céljából a közfeladatot ellátó szervek mindenki számára lehetővé teszik a környezet és az egészség lényeges összefüggéseinek, a környezetkárosító tevékenységek és azok fontosságának megismerését.
- Mindenkinek joga van a külön jogszabályban meghatározott környezeti információkat – mint közérdekű adatokat – megismerni.
- Az állami szervek, az önkormányzatok feladatkörükben kötelesek a környezet állapotát és annak az emberi egészségre gyakorolt hatását figyelemmel kísérni, igény esetén a rendelkezésére álló környezeti információt hozzáférhetővé tenni, rendelkezésre bocsátani, továbbá a környezeti információk külön jogszabályban meghatározott körét, illetve a birtokában levő vagy a számára tárolt információk jegyzékét elektronikusan vagy más módon közzétenni.
- A környezeti információval rendelkező szerv biztosítja a nyilvánosság, illetve a környezeti információt igénylő számára, hogy a környezeti információ megismerésére vonatkozó jogosultságairól tudomást szerezzen, továbbá elősegíti a környezeti információhoz való hozzájutást.

2.4 KÖRFORGÁSOS GAZDASÁG ELVEINEK ÉRVÉNYESÜLÉSE

2020 márciusában az Európai Bizottság elindította a „A körkörös gazdaság új cselekvési terve a tisztább és versenyképesebb Európáért” megnevezésű tervezési folyamatot. Ez egy erős és koherens politikai keretet vezet be, amely elősegíti a fenntartható termékek, szolgáltatások és üzleti modellek tervezését.

A módszertan célja, hogy olyan új fogyasztási mintázatokat alakítson ki, amelyek működése során nem keletkezik hulladék.

A körforgásos (vagy körkörös) gazdaság egy olyan rendszer, amelyben nincsenek hulladékok, és amelyben a ma termékei egyben a jövő alapanyagai. Azért körforgásos, mert a mai – jellemzően lineáris – rendszerrel szemben, amikor a termékeket legyártjuk, felhasználjuk, majd kidobjuk, a körforgásos gazdaságban a termékek nem válnak hulladékká – azonos, vagy feldolgozott formában – visszakerülnek a gyártásba.

A körforgásos gazdaság célja tehát mind a hulladékcsökkentés, mind az erőforrás-felhasználás csökkentése a termékek életciklusának átalakításával.

A hulladékmennyiség és erőforrás felhasználás csökkentésének gondolata is régóta benne van a köztudatban, napjainkban viszont az alábbi tényezők miatt előtérbe került e rendszer érvényesülése:

1. átalakuló fogyasztói igények: a fogyasztók vásárlásai során egyre fontosabb, hogy egy vállalat működése vagy egy beruházás végrehajtása során mennyire veszik figyelembe fenntarthatósági szempontokat
2. szűkös erőforrások: A Föld erőforrásai korlátozott mennyiségben érhetők el, és a jelenlegi, többnyire lineáris gazdasági modell következtében ezeknek nagy része mindössze egyszer felhasználható, a növekvő népesség viszont egyre több erőforrást igényel.
3. technológiai áttörések tényérése: A gazdaság jelenleg lényegében egyirányú utcaként működik, melyben erőforrásokat veszünk el a természettől, termékeket állítunk elő, melyeket elfogyasztunk, a felesleg eldobásával pedig hulladékot hozunk létre.

A technológiai fejlődésnek köszönhetően viszont lehetőség nyílik arra, hogy nagymértékben megújuló erőforrásokat használjunk, a véges készletekből származó anyagokat pedig végtelen körforgásban tartsuk.

2. kép A körforgásos gazdaság modellje – forrás: Európai Parlament Kutatószolgálat

A helyi és regionális önkormányzatok kulcsfontosságú szereplőknek számítanak a víz- és hulladékgazdálkodással, valamint a lehetséges másodlagos nyersanyagok előállításával foglalkozó központok megszervezése szempontjából.

A tervezett környezetvédelmi célok és intézkedések meghatározásánál és a környezeti szemléletformálás során ezért a körforgásos gazdaság megvalósításának szempontjait is szem előtt kell tartani.

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. §-a alapján az önkormányzatok a környezet védelme érdekében, összhangban a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal önálló települési környezetvédelmi programot kell kidolgozzanak az illetékességi területükre, melyet a képviselő testület rendelettel hagy jóvá.

A program célja, hogy a folytonosság elvén haladva a környezeti elemeken keresztül részben bemutatásra kerüljenek az eddig elvégzett pontok és a jelen állapot értékelésén át felvázoljuk a jövő évekre elérendő célokat. További célként fogalmaztuk meg a magasabb szintű programokba való illeszthetőséget, valamint az azokban foglalt céloknak való megfelelést.

2.5 ZEMPLÉN VÁRMEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Integrált Területi Program 2021-2027 és területi hatásvizsgálata 2021. év áprilisában készült el és 6 évre fogalmazza meg a vármegye fejlődésének legfontosabb alappilléreit, céljait, eszközeit.

A 2021-27-es finanszírozási időszakra a véleményekkel, javaslatokkal együtt elkészült a fejlesztési dokumentum célrendszere. A koncepció elsődleges célja, hogy már készítése során aktivitásra, összefogásra, együtt gondolkodásra biztassa a vármegyei szereplőket, az érintetteket. Ösztönözzé őket arra, hogy ismereteiket, tudásukat, szakértelmüket, gyakorlati tapasztalataikat felhasználva önállóan, egyénileg és másokkal együttműködve is segítsék elő a vármegye fejlesztését, fejlődését.

Az azonos területen (ágazatonként, termékpályánként) tevékenykedő vállalkozások, termelők számára segítse elő a gazdasági együttműködést, a közös fejlesztéseket, beruházásokat.

A vármegye egyik legjelentősebb kitörési pontja a gazdaságfejlesztésben, vidékfejlesztésben és turizmusban rejlő Zemplén vármegyei lehetőségek kiaknázása. A koncepció azzal a céllal készült, hogy kijelölje a vármegye lehetséges kitörési pontjait, meghatározza azokat a főbb fejlesztési irányokat, amelyre a vármegye a következő években különös hangsúlyt kíván fektetni.

A vármegyei (területi) programozáshoz rendelt források felhasználásának alapját képezi majd e dokumentum, hiszen a tervezett vármegyei fejlesztéseknek a Borsod Megyei Területfejlesztési Koncepcióhoz illeszkedniük kell.

A Borsod Megyei Területfejlesztési Koncepció a Zemplén vármegyei fejlesztések rendszerét kialakító dokumentum, melynek fő célja azt megalapozni, hogy a jövőben - a 2021-2027-es fejlesztési ciklus során és azt követően - minél nagyobb és a vármegye számára minél több haszonnal járó forrás érkezzon Zemplén vármegyébe. Ennek szellemében célul tűzhető ki, hogy a következő években a különböző fejlesztési programokból a vármegyébe érkező forrás legalább annyi, vagy több legyen, mint amennyi az előző hét évben a vármegyében rendelkezésre állt.

2.5.1 ZEMPLÉN VÁRMEGYE JÖVŐKÉPE

Zemplén vármegye tényleges elemekre építő, az adottságokat figyelembe vevő hosszú távú jövőképe világosan kijelöli, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megye milyenné szeretne válni 2030-ra. Ennek eléréséhez tudatos fejlesztési folyamatra, egymásra épülő, egymást erősítő célok kijelölésére és a célok elérését biztosító fejlesztések megvalósítására van szükség.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye jövőképe, víziója: a megye gazdaságának újra pozicionálásával, a lakosság életkörülményeinek javításával és identitástudatának erősítésével; dinamikusan fejlődő, a társadalmi és területi leszakadást kompenzáló, élhető és népességmegtartó megyévé válik, kihasználva az ipari

hagyományait, erős szakképzési-felsőoktatási bázisát, természeti adottságait és földrajzi fekvését. Teszi mindezt együttműködésben a megye önkormányzati, közigazgatási, oktatási, gazdasági, érdekképviselői és civil szereplőivel.

2030-ban Borsod-Abaúj-Zemplén egy olyan megye, amelyet a következő generációk (gyermekünk, unokánk) is szívesen választanak lakóhelyül, ahol a magas képzettségű fiatal szakemberek helyben maradnak vagy visszatérnek.

Átfogó célok:

Borsod-Abaúj-Zemplén megye fentiekben megfogalmazott jövőképe, a településfejlesztési elvek, valamint a megye előtt álló kihívások alapján kijelölhetők a megye gazdasági-társadalmi fejlesztéseinek stratégiai céljai, a hozzájuk tartozó részcélok és a potenciális beavatkozások. A célok meghatározásánál alapvető nézőpont volt, hogy azok elérésével lehetőség legyen a felismert erősségek és lehetőségek nagyobb mértékű hasznosítására, illetve a gyengeségek és veszélyek ellensúlyozására. B.-A.-Z. megye hosszútávú, átfogó célkitűzései, amellyel a kitűzött jövőkép megvalósulását el kívánja érni a következők:

Borsod-Abaúj-Zemplén megye természeti adottságaira, hagyományaira és korszerű infrastruktúrára alapozva növelje a versenyképességét; emellett népességmegtartó képességét növelje a lakosság életminőségének javulásával és a fenntartható infrastruktúra biztosításával. A fejlesztéseknek azt kell szolgálniuk, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megye élhetővé fejlődjön, ahol a növekvő számú lakosság települési komfort érzete magas és emelkedik a helyi kötődésük szintje is. A megfelelően képzett munkaerőt, valamint a gazdasági lehetőségeket szintén a megye fejlődési érdekeit figyelembe véve kell hasznosítani. A fejlesztésekkel párhuzamosan különös figyelmet kell fordítani arra, hogy javuljon.

Stratégiai célok:

A megyei fejlesztésének stratégiai céljait az átfogó célokhoz illeszkedve határoztuk meg. A dinamikusan fejlődő, élhető és népességmegtartó megye jövőképet két átfogó cél biztosítja. E két célt a megye társadalmi-, infrastrukturális- és gazdasági fejlesztésével tudjuk megvalósítani. A stratégiai célok ágazati és területi célokat fogalmaznak meg.

Az átfogó célok eléréséhez 3 stratégiai cél került megfogalmazásra:

- Humán központú minőségi szolgáltatások
- Korszerű és fenntartható infrastruktúra
-
- Versenyképes Gazdaság

A három stratégiai célhoz kapcsolódóan 8 prioritás került megfogalmazásra a célok elérése érdekében.

- Humán központú minőségi szolgáltatások
- Munkaerőpiaci igényeken alapuló képzés és minőségi szolgáltatások biztosítása
- Alternatív, komplex felzárkóztatás és közösségfejlesztés
- Helyi és térségi közszolgáltatások fejlesztése
- Korszerű és fenntartható infrastruktúra
- Közlekedési és környezeti infrastruktúra fejlesztése

- Megújuló energiatermelés és -felhasználás növelése, károsanyag kibocsátás csökkentése
- Versenyképes gazdaság
- Befektetésösztönző és a vállalkozások versenyképességét növelő üzleti környezet kialakítása
- Körforgásos és helyi gazdaságfejlesztés
- A megye turisztikai potenciáljának átfogó fejlesztése

Az új Területfejlesztési Program – bár a korábbi időszakhoz képest új megközelítést alkalmaz – továbbra is a népességmegtartást és a gazdaság fejlesztését tűzte ki fő célként. Átfogó célok szintjén változás, hogy az előző programban 5 átfogó cél került megfogalmazásra, a jelenlegiben mindösszesen kettő. A mostani 2 átfogó cél teljesen lefedi a régi célokat, de másképpen strukturálódik, másképp helyeződnek a hangsúlyok.

1. táblázat: Átfogó célok a Területfejlesztési Programban

	Területfejlesztési Program 2014-2020	Területfejlesztési Program 2021-2027
Átfogó cél 1	Foglalkoztatás bővítése	B.-A.-Z. megye népességmegtartó képességének növelése a lakosság életminőségének javulásával és fenntartható infrastruktúra biztosításával
Átfogó cél 2	A gazdaság teljesítőképességének javítása	B.-A.-Z. megye természeti adottságaira, hagyományaira épülő versenyképes gazdaság kialakítása
Átfogó cél 3	A társadalom alkalmazkodó képességének javítása	
Átfogó cél 4	Térségi együttműködések ösztönzése	
Átfogó cél 5	Természeti és kulturális erőforrások hatékonyabb, fenntartható hasznosítása	

Forrás: B.-A.-Z. Megyei Területfejlesztési Program

A változás legfőbb oka, hogy a népességmegtartás és -vonzás mind társadalmi, mind pedig gazdasági szempontból kiemelt fontosságú lett a csökkenő népesség kedvezőtlen társadalmi és gazdasági (pl. munkaerő-kínálati) hatásait figyelembe véve. Emellett a területi kohézió továbbra is fontos, ezt szolgálja közvetlenül a 2. stratégiai cél (Korszerű és fenntartható infrastruktúra), de a másik 2 stratégiai célban és a területi és horizontális célokban is megjelenik a területi kohézió különböző aspektusai.

Kifejezetten környezeti szempontból vizsgálva az új program célrendszerét az alábbi következtetéseket tudjuk levonni:

Már a jövőkép megfogalmazásába is bekerült az élhető szó, amely magában foglalja a környezettudatosságot, hiszen az a terület élhető, ahol hosszú távon vígázunk a környezetünkre, erőforrásainkra.

Az átfogó célok esetében is megjelenik konkrétan a környezeti szemlélet: a népességmegtartó képesség javulását egyrészt a fenntartható infrastruktúra biztosításával kívánják elérni. A gazdasági átfogó cél esetében alapoznak a megye természeti adottságaira, hagyományaira,

figyelembe veszik a lehetőségeiket, emellé itt is megjelenik a korszerű infrastruktúra (ami tudjuk jól, hogy a 21. században már nem csak modernt jelent, hanem környezetkímélőt és fenntarthatót is).

A stratégiai céloknál már az egyik cél nevében is megjelenik a fenntartható szó (2. stratégiai cél: Korszerű és fenntartható infrastruktúra), a másik 2 cél esetében az elnevezésből nem érződik a környezeti szemlélet, de ha megvizsgáljuk a prioritásokat, akkor látható, hogy B.-A.-Z. megye Területfejlesztési Programja esetében milyen kiemelt szerepet kapnak a környezeti szempontok.

A prioritások esetében külön megjelennek a környezeti témájú fejlesztések: 4. Közlekedési és környezeti infrastruktúra fejlesztése; 5. Megújuló energiatermelés és -felhasználás növelése, károsanyag kibocsátás csökkentése és 7. Körforgásos és helyi gazdaságfejlesztés. Ha a prioritások tartalmát és az intézkedéseket is megnézzük, az infrastrukturális beruházásoknál mindenütt elvárás a környezetkímélő, energia hatékony fejlesztések megvalósítása. A többi prioritás esetében is jelennek meg környezeti témájú intézkedések (pl. zöldfelületek fejlesztése).

Emellett a horizontális célok között megjelenik a fenntartható fejlődés és a klímaváltozás hatásainak csökkentése célok; ami azt jelenti, hogy minden jövőbeni fejlesztés esetében ezen szempontok figyelembevételre kerülnek, ami azért is fontos, mert a fejlesztések következtében a környezetterhelés nőni fog. Az innováció, digitalizáció és reziliencia a gazdasági és társadalmi folyamatokban cél is hozzájárul a fenntarthatósághoz.

Sátoraljaújhely vármegyei szerepe, jelentősége

Sátoraljaújhely a történelmi Zemplén vármegye egykori székhelye, amely ma is meghatározó szerepet tölt be Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében. Földrajzi, történelmi és kulturális szempontból is kiemelkedő jelentőségű település Északkelet-Magyarországon, a magyar-szlovák határ közelében.

Történelmi jelentősége

Sátoraljaújhely már a középkorban is fontos kereskedelmi és közigazgatási központ volt. 1261-ben nyerte el városi rangját, és évszázadokon át a Zemplén vármegye székhelyeként működött. A vármegyei ház, bíróság, levéltár és más hivatalok itt működtek, ami megerősítette közigazgatási jelentőségét. A város a 19. században a polgárosodás és az iparosodás egyik vidéki központjává vált.

Történelmi Zemplén vármegye központja volt, amíg a megyerendszert át nem alakították (1920 előtt).

A trianoni döntés után határvárossá vált, ami jelentősen befolyásolta gazdasági és társadalmi helyzetét.

Itt található a híres Kazinczy Ferenc Emlécsarnok, hiszen Kazinczy itt élt, és a város a nyelvújítás egyik központjaként is ismert.

Földrajzi és közigazgatási szerepe

A város gazdasági jelentőségét földrajzi elhelyezkedése is erősíti: a Bodrog folyó közelsége és a hegységek találkozása révén fontos kereskedelmi útvonalak metszéspontjában fekszik. A

19–20. században jelentős volt itt a szőlő- és bortermelés, valamint az élelmiszeripar (különösen a tokaji borvidékhez való kapcsolódása miatt). Napjainkban kisebb ipari és idegenforgalmi szerepe mellett regionális szolgáltató központ is.

Az ország északkeleti kapuja: határvárosként kapu Szlovákia és Kárpátalja felé.

Napjainkban már nem megyei jogú város, regionális központként továbbra is jelentős a Zempléni térségben.

Több kisebb település gazdasági, oktatási, egészségügyi és kulturális központja.

Kulturális és idegenforgalmi jelentősége

Sátoraljaújhely kulturális öröksége gazdag: itt született például Kossuth Lajos, akinek emlékét múzeum és szobor is őrzi. A város emellett híres történelmi épületeiről, templomairól és emlékműveiről. A közeli Magas-hegy és a Zemplén Kalandpark komoly turisztikai vonzerőt jelent, különösen az extrém sportok és a természetjárás kedvelőinek. A város a magyarországi zsidó örökség egyik fontos központja is, jelentős zsidó közösség élt itt a 20. század elejéig.

A Zempléni-hegység egyik legismertebb városa, fontos turisztikai csomópont.

Nevezetes látnivalók:

Zemplén Kalandpark (ország egyik leghosszabb libegője, bobpálya, kabinos felvonó)

Magyar Kálvária, amely a trianoni emlékhely része

A Nemzeti Összetartozás Hídja

Kazinczy Múzeum

2.6 A KÖRNYEZETVÉDELMI FELÜLVIZSGÁLAT SZÜKSÉGESSÉGE

A környezetvédelmi program és felülvizsgálata az egészséges környezet feltételeinek biztosítását, a veszélyeztetések kezelését, a természeti értékek megóvását, a fenntartható fejlődés feltételeinek kialakítását, a különböző - területi szinten jelentkező - környezeti problémák megoldását segíti elő.

Emellett, a települési környezetvédelmi program olyan feladatokat is előír, amelyek megvalósítása hozzájárul az országos, regionális és vármegyei szinten jelentkező problémák megoldásához.

A települési környezetvédelmi programoknak a környezetvédelmi törvényből következően az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítását, azaz az egészséges környezet feltételeinek biztosítását, a környezet elemeinek és folyamatainak védelmét, a veszélyeztetések elkerülését, kezelését, a természeti értékek megóvását, a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását, a különböző területi szinten jelentkező környezeti problémák helyi megoldásait kell elősegíteniük.

A környezetvédelmi törvény hatályba lépését követően *eltelt több, mint 20 év alatt* a települési környezetvédelmi programok készítésének nem alakult ki a hazai gyakorlata.

Programok igaz, több településen már elkészültek, több esetben felülvizsgálatra is kerültek, de megvalósításuk igen színes képet mutat. Van, ahol néhány oldalon foglalkozik a program a

fontosabb környezetvédelmi kérdésekről, máshol igen komoly, adatokkal is alátámasztott átfogó tanulmányok készültek.

E program kiindulási alapja a megoldandó környezeti problémák azonosítása. A felülvizsgálat nem egy-egy állapotot tekint problémának, hanem azt a kérdést teszi fel, hogy miért is jelent problémát az adott környezeti állapotjellemező tényleges vagy várható alakulása.

A problémák feltárásával párhuzamosan meghatározásra kerülnek azok okai is abból a célból, hogy meg tudjuk keresni a leghatékonyabb megoldásokat, és hogy a megelőzés elve érvényesíthető legyen.

A környezet védelmén belül kiemelt figyelmet kell fordítani *a városban található természeti értékek védelmére* is.

A program a meglévő értékekkel kapcsolatos felelősség teljes tudatában, azok megőrzésének igényével készült. Ennek megfelelően a megvalósítása a település teljes lakosságának érdeke és ügye kell, hogy legyen.

A most 5 év után készülő új környezetvédelmi program a frissített dokumentumok és adatok felhasználásával, valamint a közben történt jogszabályváltozások figyelembevételével készült. A későbbiek során fontos feladat kell, hogy legyen a programba foglalt környezetvédelmi feladatok és elvégzésük ismertetése a képviselő-testület előtt az adatok és feladatok éves munkatervbe és költségvetési sorba történő beépítésével, feldolgozásával.

Ez az elkészült városi környezetvédelmi program is csak akkor lesz operatív, ha betartásra és érvényesítésre kerülnek az abban foglaltak!

3 ÁLTALÁNOS TERÜLETI JELLEMZŐK

3.1 SÁTORALJAÚJHELY ELHELYEZKEDÉSE

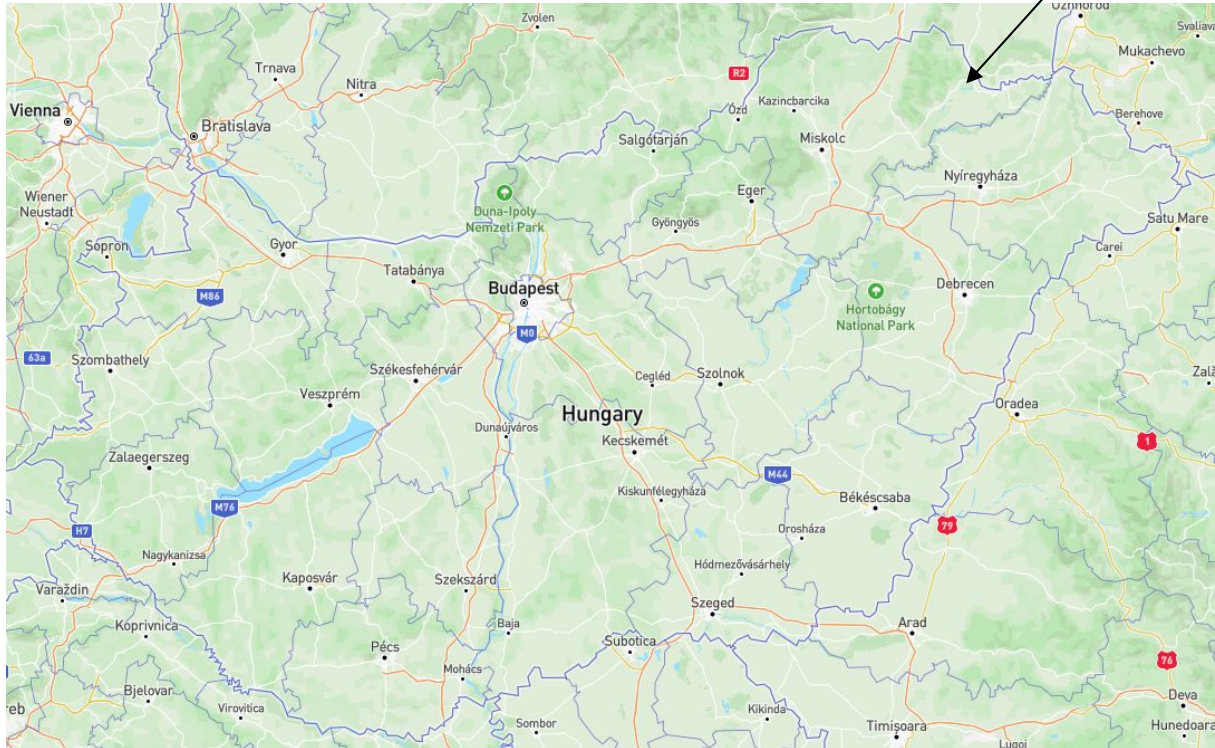
Sátoraljaújhely egy festői fekvésű, történelmi város Északkelet-Magyarországon, Borsod-Abaúj-Zemplén megye északi részén. Jelentősége elsősorban földrajzi elhelyezkedéséből, valamint történelmi múltjából ered. A város az Észak-Magyarország régióhoz tartozik, a Zempléni-hegység keleti peremén, közvetlenül a szlovák határ mellett fekszik.

A város természetföldrajzi adottságai rendkívül változatosak és gazdagok. A Zempléni-hegység vonulatai közé ékelődve terül el, leginkább a Sátor-hegy és a Vár-hegy lábánál. Ez a domborzati helyzet egyedi hangulatot kölcsönöz a településnek, hiszen a hegyvidéki környezet nemcsak a tájat formálja, hanem a város turisztikai, gazdasági és történelmi életét is meghatározza. A hegyek közelsége lehetővé teszi a természetjárást, a kirándulást és a téli sportokat is, amelyek napjainkban egyre jelentősebb szerepet játszanak a város idegenforgalmában.

Külön figyelmet érdemel Sátoraljaújhely határ menti elhelyezkedése. A város északi határát a Ronyva-patak képezi, amely természetes határt jelent Szlovákia felé. Közvetlen szomszédja a

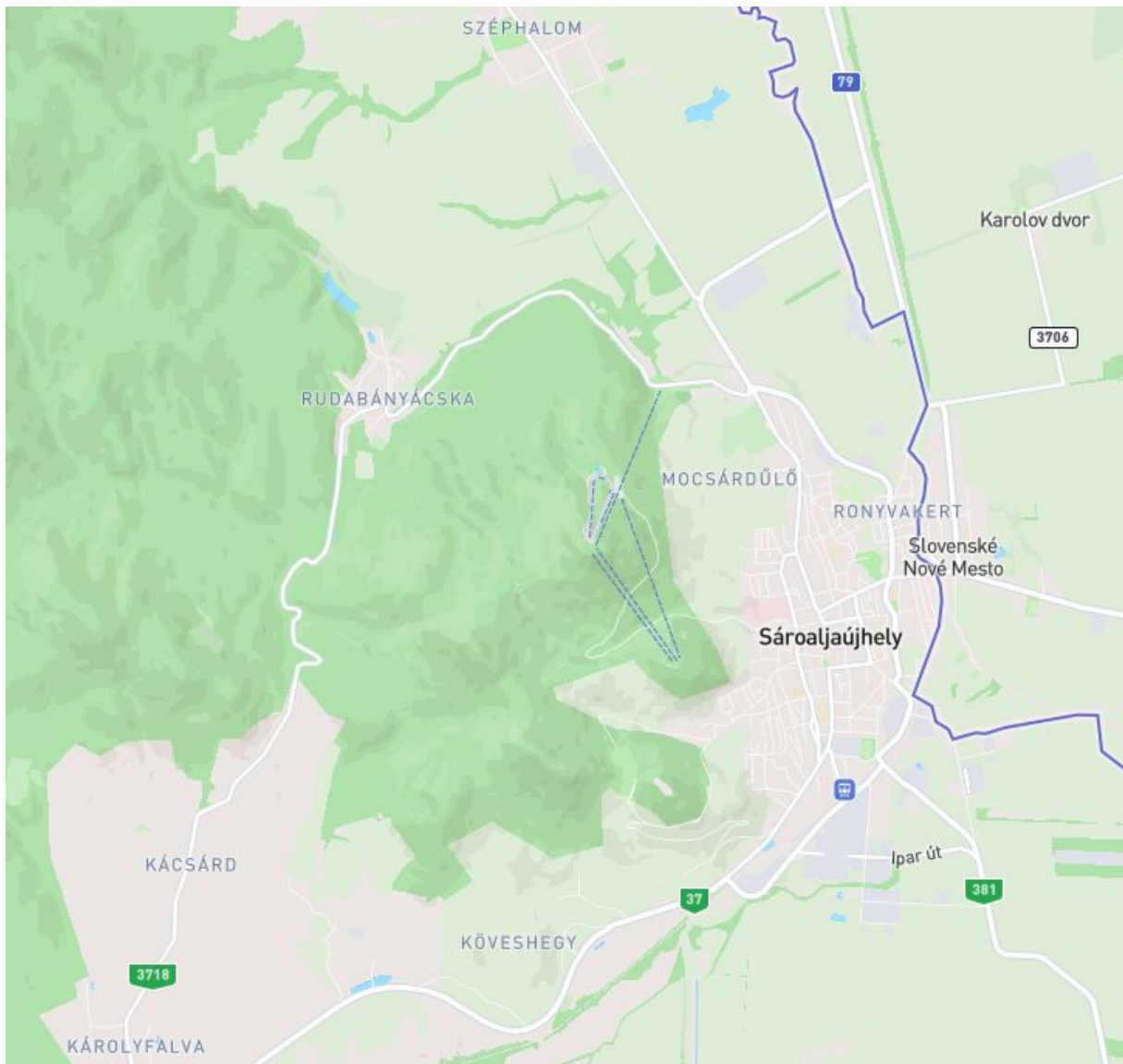
határ túloldalán található Slovenské Nové Mesto (régí nevén Kisújhely), amellyel a történelem során szoros kapcsolatot ápol. Az itt kialakult határ menti közösségek, a többnyelvű és többkultúrájú lakosság máig különleges jelleget ad a térségnek.

Sátoraljaújhely

3. kép A város magyarországi elhelyezkedése – forrás: magyarorszagterkep.com

Közlekedésföldrajzi szempontból is előnyös helyzetben van a város. Itt végződik a 37-es számú főút, amely Miskolcot köti össze Sátoraljaújhellyel, és innen nemzetközi közúti átkelő vezet Szlovákiába. Emellett vasútvonal is összeköti Miskolccal, illetve a szlovák vasúthálózattal. Ez a kapcsolat hozzájárul a város nemzetközi gazdasági és kulturális szerepéhez.

4. kép A város elhelyezkedése – forrás: magyarorszagterkep.com

Sátoraljaújhely statisztikai adatai (2024-es adatok alapján):

Népesség: kb. 13 640 fő

Területe: 73,46 km²

Járási szerep: A Sátoraljaújhelyi járás központja

Tengerszint feletti magasság: 100–500 méter között változik

Közúti kapcsolatok: 37-es főút (Miskolc–Sárospatak–Sátoraljaújhely)

Vasúti kapcsolat: MÁV vonal Miskolc irányából

3.2 SÁTORALJAÚJHELY TÖRTÉNETI BEMUTATÁSA

A hegyek lábánál a Bodrog, a Ronyva és a Bózsva-patak árvízjárta völgyei találhatók. A város a hegyek és a vizek közé szorítva helyezkedik el. A városhoz tartozik 1981 óta Rudabányácska, Széphalom és 1985 óta Károlyfalva, mint csatolt települések.

Széphalom községet a rudabányácskai bányászok alapították, először 1440-ban említik Kysbanya néven. Itt élt 1806-tól haláláig Kazinczy Ferenc. Az akkoriban Kisbányának, Kisbányácskának nevezett községet Kazinczy nevezte el Széphalomnak, bár hivatalosan csak 1886-ban kapta meg a nevet. Itt található a Kazinczy emléksarnok, a kertben Kazinczy Ferenc sírja és a 2008-ban létrehozott Magyar Nyelv Múzeuma. Széphalomhoz 1940-ben hozzácsatolták Hosszúlázt, majd 1981-ben az egészet Sátoraljaújhelyhez.

Károlyfalvát német telepesek alapították az 1750-51-es években, akiket az új tulajdonos, Trautson János herceg hozott a Fekete-erdő vidékéről a Sárospatak melletti elkobzott, kiürült volt Rákóczi-birtokra. A települést a herceg Károly nevű fiáról nevezte el (Carolfalve, Karlsdorf). A megélhetést kereső jövevények – 16 család – nehéz munkával teremtették meg az irtványtelepülést, s tartották fenn magukat a két város között földművelésből, állattartásból, szőlőművelésből, építettek maguknak templomot és iskolát, községházát és parókiát, lassan asszimilálódva, s a 20. század viharaiban egyértelműen ragaszkodva a magyar földhöz.

Az első feljegyzések szerint 904-ben vette hatalmába a környéket Alaptolma, Ketel vezér fia, s a gróf Cseszneky család őse, majd az Aba nemzetség birtokába került. 1110-ben Könyves Kálmán az Apuliából ideköltözött Casertai Rátold grófnak adományozta a területet.

Saturhalma a tatárjáráskor elpusztult. A túlélők – mivel ezt a lakóhelyet a Bodrog és Ronyva gyakori áradásai is állandóan veszélyeztették – nem építették újjá. Az új település („nova – villa”) helyéül a Ronyva patak jobb partját választották, a Sátorhegy tövénél. Ennek az első írásos említése IV. Béla 1256-ban készült okiratában történik. A pálos rend ekkor telepedett le az akkor még különálló településnek számító Barátszeren, a város legrégebbi részén.

Újhely 1261-ben kapott városi rangot V. István ifjabb királytól. Ekkor épült a vára is. III. Endre városnak („civitas”) nevezte „Saturala Wyhel” alakban.

I. Lajos király 1351-ben a legyőzött litván fejedelem fiának, Koriatovics Tódor hercegnek adományozta, aki rutén telepesekkel népesítette be. A 13 – 14. század folyamán végig királyi, illetve királynői birtok volt. Luxemburgi Zsigmond 1429-ben Pálóczy György esztergomi érseket és fivéreit tette meg a vidék urává.

A Pálóczy és a Perényi család hosszú időn át versengett, sőt hadat is vezetett egymás ellen Újhely váráért és birtokáért. 1533-ra sikerült a Perényieknek a birtokokat irányításuk alá vonni, akik protestánsok lévén, a katolikus intézmények helyett protestáns iskolát alapítottak Patakon és Újhelyen is. Az újhelyi vár jelentősége a sárospataki várkastély árnyékában egyre inkább csökkent. 1558-ban a várat Telekessy Imre császári hadvezér leromboltatta.

3.3 TERMÉSZETI ERŐFORRÁSAI, ÉGHAJLATA

Sátoraljaújhely és környéke éghajlati határon, a Tokaji-hegység keleti peremén, a Bózsavölgy kijáratánál fekszik. Az Alföld észak-keleti peremén a mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz éghajlat jellemző, még a Tokaji-hegység 250-300 méternél magasabban fekvő részei (vagyis a hegység túlnyomó része) a mérsékelt hűvös-mérsékelt nedves éghajlati típusba tartoznak. Újhely környékén e két éghajlat jellemző vonásai megmutatkoznak.

A hegység összetett morfológiai képe és a változatos tengerszint feletti magasság az időjárási és éghajlati elemek érvényre jutását döntően befolyásolja. A nyugat felől érkező szelek csapadékterhüket a Zempléni-hegység szélfelőli oldalán és közepén hullatják le. A városban nagyon ritka a szélcsend. Ennek oka, hogy az északról a Bodrog völgyén, keletről pedig az Alföldön át akadály nélkül áramlanak a Kárpátok láncain átnyúló hidegebb légtömegek. Ez az észak-keleti hideg széláram az egyik oka annak, hogy a Zempléni-hegység hazánk egyik leghűvösebb területei közé tartozik.

A napsugárzás a legfontosabb éghajlati tényező, melynek éves összege 105-106 kcal./cm². A domborzatnak nagyon nagy szerepe van a globálisugárzás területi eloszlásában. A déli kevésbé árnyékolt lejtők több, az északi hosszabb ideig árnyékba kerülő lejtők kevesebb napsugárzásban részesülnek. A napfénytartam Hegyalján évi 1950, a hegység északi területein 1900, a Nagy-Milic környékén 1850 óra. A napsütéses órák időbeli megoszlása kedvező: 75 %-a nyári félévre a vegetációs időszakra jut. A legkevesebb november és február között 40-60 óra, a legtöbb júliusban 280-290 óra.

A hőmérséklet területi eloszlása a Zempléni-hegységben változatos, 100 méterenként 0,5 °C csökken, ezért az alacsonyabb peremtájak és a legmagasabb északi hegycsoport évi középhőmérséklete között nagy a különbség. Az évi középhőmérséklet a Bodrogtúzában és Tokaj-Hegyalján 9-9,5 °C között változik, de a Bózsavölgy alsó folyásánál már 8,5 °C a jellemző éghajlati paraméter.

A város külterületének évi középhőmérséklete 8,8-9 °C, míg a városközpontban 9,5 Celsius az átlagérték. A januári középhőmérséklet a városban -3 °C, a város peremén -3,5 °C. A legalacsonyabb hőmérsékletek -20 °C alá süllyednek. Nyáron 20-20,5 °C a középérték, miközben a nappali maximumok meghaladhatják a 30 °C-ot is. A téli napok száma Hegyalján 30-40, a központi és az északi területeken 40-60 nap. A fagyos napok száma délről észak felé haladva 110-130.

Csapadék a Tokaji-hegységben általában 600-700 mm között változik. A város csapadékarányában van (vagyis a nyugati szelekkel érkező csapadék a hegyek nyugati lejtőit erősebben öntözi), ezért a hegységre jellemző értéknél szárazabb. A csapadék évi átlagos összege a városban 580 mm. A Zempléni-hegységet télen hótakaró borítja. A peremtájakon átlagosan 40-45 napig, a magasabban fekvő részeket 50-60 napig lepi be hótakaró, ami kedvezően befolyásolja a téli sportokat.

Növényzete a Kárpátok flórájához tartozik. Közel 3000 virágtalan és virágos növény él itt. Megfigyelhető a magasság szerinti övezetesség. Felülről lefelé haladva bükkös, bükkös-gyertyános, kocsánytalan tölgyes, csertölgyes erdők, kőrisligetek és égeres láperdők követik

egymást. Napsütötte hegyoldalon füves legelők, hűvösebb völgyekben mohás láprétek jöttek létre.

Erdeinek nagyvadjai a szarvas, az őz és a vaddisznó. Gyakori a vadmacska, a róka. Megjelenik a nyest, a borz, a vidra, a menyét, a mókus, a pele, a cickány.

Énekes madarakban gazdag ez a vidék. Sajnos ritka már a holló, az uhu, a vándor- és kerecsensólyom, de ölyvek, kányák kisebb testű baglyok nagy számban élnek. Jellegzetes madár a gólya. Hüllők közül megtalálható a vipera, a sikló és a zöld mezei gyík, kétéltűek közül pedig a foltos szalamandra, a tarajos göte, valamint több békafaj. Nagy számban képviseltetik magukat az ízeltlábúak.

Az itt élő növények, gombák és állatok megismerése a természetben és később, annak közvetlen közelében élő embereknek napi létszükséglete volt. Ekkor már bizonyára sok mindent tudtak az élővilágról, de tudományos igényű lajstromozásukról csak az 1800-as évek elejéről vannak információink. 1803-ban Kitaibel Pál, neves botanikus járta vidékünket: kőzeteket és növényeket sorolt fel a Vár-hegy és a Magas-hegy területéről. Útjaira elkísérte a fiatal Frivaldszky Imre, aki gimnáziumi tanulmányait Újhelyben kezdte s akiből a 19. század közepére a leghíresebb magyar rovarász lett. Balásházy János főként mezőgazdasági kutatásokat végzett, Katona Mihály Dénes növény-nemesítéssel foglalkozott. Hazslinszky Frigyes 1864-ben és 1866-ban közölt néhány újhelyi növény-adatot.

Az állatvilágról a városunkban 1874. június 21-én megforduló Mocsáry Sándor írt jelentős listát. Ebből kiderül, hogy a gimnázium akkori tanárai: Kaszás Ferenc és Zsufa Pál jelentős rovargyűjteményt állítottak össze. A legjelentősebb természetkutató ezek után kezdte meg újhelyi tevékenységét. Chyzer Kornél elsősorban apró rákokkal és pókszabásúakkal foglalkozott (e témakörökben volt európai szinten jegyzett szakember), de halakról, százlábúakról, ikerszelvényesekről, egyenesszárnnyúakról, bogarokról, hártýásszárnnyúakról és növényekről is jelentek meg dolgozatai. Munkásságát e témákban túlszárnnyalni a mai napig sem sikerült. Azoknak a csoportoknak a feldolgozását, amelyekben volt jobb nála, mindig a megfelelő szakemberre bízta, de saját írásaiból is kiderül, hogy sok híres specialista ellenőrizte meghatározásait. Ezért értékes a munkássága napjainkig. Két nagy rovarcsoport volt, amelynek feldolgozását másra hárította. A kétszárnnyúak (szúnyogok, legyek) listáját Kowarz Ferdinánd, a bogarakét Biró Lajos készítette. Biró a köztudatban leginkább, mint Új-Guinea néprajzkutatója ismert, pedig korának egyik legnagyobb bogár- és hártýásszárnnyú-szakértője volt. A fiatal tudóst Chyzer (Zemplén megye tisztiorvosa) alkalmazta fia háztanítójaként; első állása tehát Sátoraljaújhelyhez kötötte. Együtt járták a környéket, bogarásztak, s Biró a gyűjteményt is feldolgozva 1883-ban közzé tette a megye bogárvilágáról szóló dolgozatát. Bevezetőjében csodálatosan gazdagnak írja le Újhely élőhelyeit is. 1905-ben, Chyzer utolsó, a növényvilágról írt munkájában sajnálkozva jegyzi meg, hogy környékünk azóta mennyivel szegényebb lett, milyen sok biotóp tűnt el.

Az elmúlt néhány év során több fiatal kutatóval közösen, a Sátoraljaújhely lexikon címszavaira koncentrálni ellenőrizték elődeink adatait. Meglepő módon a legtöbb élőlény újra előkerült környékünkéről s csak néhány, speciális élőhelyet igénylő tűnt el – valószínűleg – véglegesen. A kutatások Újhely közigazgatási határain belül sok új információt hoztak: 45 emlős, 154 madár, 6 hüllő, szinte minden hazai kétéltű (16 faj), mintegy 30 hal és több

ezernyi gerinctelen állatfaj (főleg rovar) vált ismertté. Védett növényeink nagy része is újra előkerült, néhány újabb is rákerült a listára. Újhely területéről 58 ilyen faj ismert jelenleg.

3.4 GEOLÓGIAI VISZONYAI, VÍZRAJZI ADOTTSÁGOK

Az Alföld és az Északi-középhegység találkozásánál városok sora alakult ki, melynek az utolsó tagja – Sátoraljaújhely – a Zempléni-hegységben, hazánk észak-keleti csücskében fekszik. A mai városban, kelet-nyugati irányban három szint különböztethető meg:

Az első szint a tengerszint felett 100 m, a középső szint 120-130 m, a felső szint 170 m magasan terül el. A várost keletről a Ronyva-patak, nyugatról a Sátorhegy-csoport, dél-kelet felől Végardó és Sárospatak, északról Rudabányácska, Széphalom és Károlyfalva határolja. Sátoraljaújhely határőrváros, két határátkelőhelye van.

A Zempléni-hegység a Tokaj-Eperjes-hegylánc déli szakasza, a Belső-Kárpátok vulkáni övezetéhez tartozik. Túlnyomó része 12-15 millió éves harmadkori vulkánikus kőzet (riolit, andezit, dácit és ezek tufái), de a Ronyva-patak menti kristályos rögben 900 millió éves kőzetek is megtalálhatók (pl. csillámpala). Foltokban előfordul tengeri üledékes kőzet, nyirok, lösz, kavics.

Amikor a vulkáni működés megszűnt, megindult az erózió a vulkáni kúpok fokozatos pusztulását okozva. A vulkáni utóműködés következtében gejzírek alakultak ki, a jégkorszakban kötengerek képződtek. A Sátoraljaújhely környéki hegyek – az egykori Sátor-vulkán romjai – a következők: Vár-hegy, Sátor-hegy, Kecse-hát, Magas-hegy, Szár-hegy.

Talaját tekintve két alapvető típus alakult ki: erdőtalajok (podzol, glejes barna erdőtalaj) és mezőszéki talajok. De a Bodrog és a Ronyva területén öntés és réti talaj alakult ki. A vulkáni működés következtében változatos kőzetek kerültek felszínre: kaolin, csillámpala, homokkő, agyag, perlit, kvarc, kovaföld, gejzirit, riolit és andezit változatai.

Vízrajzi adottságok

A Zempléni-hegységet a Hernád és a Bodrog folyó szegélyezi. A Nagy-Milic-hegycsoport és a Hegyköz forrás- és csapadékvizeit a Bózsza (Malom)-patak gyűjti össze, mely Széphalomnál ömlik a Ronyvába, onnan jut a Bodrogra. A város ivóvize a város környéki kutakból származik. Vizük a kémiai vizsgálatok szerint kifogástalan, és a szabad szénsavtartalom miatt hasonlít az ásványvízhez, bár nem az. Keménységét tekintve se nem lágy, se nem kemény. Egy ún. "földalatti tóból" szivattyúkkal hozzák a felszínre.

Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete 413/2021. (IX.23.) önkormányzati határozatával fogadta el a Környezetvédelmi Program első felülvizsgálatát, azzal a kiegészítéssel, hogy az anyag kiegészítésre kerüljön a **források nyilvántartásba vételével**.

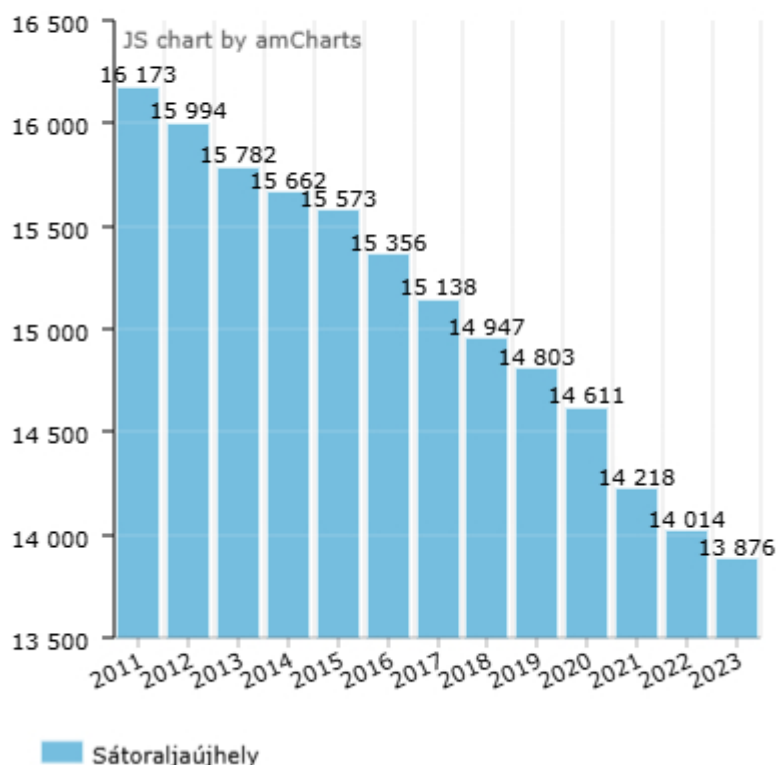
A vízügyi igazgatási szervezet vízgazdálkodási nyilvántartásáról szóló 23/1998. (XI. 6.) KHVM rendelet 9. § alapján Az országos jelentőségű vízgazdálkodási objektumokhoz, illetve objektumcsoportokhoz tartozó vízkészletek és vízmérlegek meghatározását és nyilvántartását az Országos Vízügyi Főigazgatóság, az egyéb objektumokhoz tartozó vízkészletek és

Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság által rendelkezésre bocsátott adatok alapján Sátoraljaújhelyben az alábbi védett és nyilvántartásba vett források találhatók (31 db).

A társadalmi adottságok ismertetése fontos elem egy településre vonatkozóan. A népességszám alakulása, a foglalkoztatás, a vállalkozások száma, az oktatási és kulturális helyzet, a sportolási, kikapcsolódási, szórakozási lehetőségek, az egészségügyi ellátás színvonala, a közbiztonság helyzete – az évek során bekövetkezett változások tendenciája – szorosan összefügg az életszínvonallal, a település népességmegtartó erejével és a jövőbeni fejlődési lehetőségekkel. Ezek alapján lehet következtetni arra, hogy a helyi lakosság milyen módon tud bekapcsolódni a közösségi életbe, milyen helyi kötődések és kapcsolati hálók kiépítésére van lehetőség.

30

6. kép Sátoraljaújhely állandó lakónépessége – forrás: lechnerkozpont.hu/oldal/teir

Sátoraljaújhely, mint történelmi jelentőségű Zemplén megyei város, nemcsak kulturális és földrajzi adottságaiban bír figyelemre méltó értékekkel, hanem humán és szociális infrastruktúrájának fejlettsége is meghatározó szerepet tölt be a térség életében. A város célja, hogy biztosítsa lakossága számára az esélyegyenlőséget, a társadalmi kohéziót és a jóléti ellátásokhoz való hozzáférést. Ennek érdekében Sátoraljaújhely olyan átfogó intézményrendszert alakított ki, amely lefedi az oktatás, egészségügy, szociális ellátás és kulturális élet alapvető szegmenseit.

Az oktatási infrastruktúra kiemelkedő színvonalú, különösen az óvodai és általános iskolai nevelés terén. A város több állami és egyházi fenntartású óvodát működtet, mint például a Hétszínvirág Szlovák és Német Nemzetiségi Óvoda vagy az Árpád-házi Szent Margit Katolikus Óvoda. Ezek az intézmények korszerű pedagógiai eszközökkel, interkulturális nevelési elvekkel és inkluzív szemlélettel járulnak hozzá a gyermekek fejlődéséhez. Az általános iskolai képzést több helyi intézmény biztosítja, amelyek a hagyományos oktatáson túl hangsúlyt fektetnek a tehetséggondozásra és a tanulási nehézségekkel küzdő diákok támogatására. A városban működő pedagógiai szakszolgálat segíti a gyermekeket és családokat olyan területeken, mint a logopédia, fejlesztőpedagógia, valamint korai fejlesztés.

Az egészségügyi és védőnői ellátórendszer biztosítja a lakosság alapvető egészségügyi szükségleteinek kielégítését. A település védőnői hálózata jól szervezett, több körzetre bontva

látja el a családokat, különös figyelmet fordítva a várandósokra, a kisgyermekes szülőkre, valamint a hátrányos helyzetű családokra. Bár a városban korábban kórház is működött, jelenleg elsősorban rendelőintézeti és háziorvosi szolgáltatások állnak a lakosok rendelkezésére.

Külön figyelmet érdemel Sátoraljaújhely szociális ellátórendszere, amelyet az Egyesített Szociális Intézmény működtet. A szolgáltatások palettája széles: az alapszolgáltatások – mint az étkeztetés, házi segítségnyújtás és családsegítés – mellett nappali ellátás is biztosított idősök és fogyatékkal élők számára. A város rendelkezik idősök otthonával is, amely korszerű körülmények között biztosít tartós bentlakásos ellátást. A szociális szolgáltatások célja nem csupán az ellátás, hanem az egyének és családok társadalmi integrációjának elősegítése is.

A város tudatosan törekszik a társadalmi leszakadás mérséklésére, különösen a hátrányos helyzetű városrészekben. Ennek egyik eszköze a szociális városrehabilitációs program, amely lakhatási körülmények javítására, a közösségi terek fejlesztésére, valamint a közbiztonság növelésére irányul. Az infrastrukturális beruházások célja, hogy minden lakó számára emberhez méltó környezetet és szolgáltatásokat biztosítsanak, különösen a roma lakosság integrációját is szem előtt tartva.

A kulturális és közösségi élet is fontos pillére a humán infrastruktúrának. A Kossuth Lajos Művelődési Központ, a Városi Könyvtár és a Zemplén Kalandpark színes programkínálata hozzájárul a város identitásának és közösségi összetartozásának erősítéséhez. A sport, a művészet és a szórakozás minden korosztály számára elérhető, ezáltal gazdagítva a város lakóinak életminőségét.

3.6 MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA

3.6.1 KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA

Úthálózat: Sátoraljaújhely közlekedésében a város és a környező települések közötti közlekedést a Magyar Közút Nonprofit Zrt. kezelésében lévő úthálózat biztosítja

A település közigazgatási területén a 37-es II. rendű főút halad át, amely a város elkerülő útjaként is funkcionál, ezért jelentős forgalomtól kíméli meg a belvárosi városrészeket. A Magyar Közút 2021-es mérései szerint a legnagyobb forgalom a 37-es úton, a város déli határában tapasztalható. Ezen a keresztszelvényen (73+221) 2021-ben naponta mintegy 7800 jármű haladt át, ami a két sávos út elméleti kapacitásának 35%, a 37-es út vasúti aluljáró környéki szakaszán (76+143) a forgalom már csak ~3800 naponta (kapacitás 17%-a). A város északi határában (80+600) a számítások szerint ~2800 kapacitás 15%-a) jármű közlekedik naponta. Ezek alapján megállapítható, hogy a közúti forgalom negatív hatásai nem terhelik meg erőteljesen a városban élőket.

A KSH szerint a településen összesen 5000 személygépkocsit regisztráltak be, ami a háztartások számának 85%-a. Ha feltételezzük, hogy a sátoraljaújhelyiek a magyar átlaghoz közel állnak autózás tekintetében, akkor átlagosan 2020-ban 2 tonna CO₂-kibocsátást okozott volna minden egyes jármű, azaz a sátoraljaújhelyi gépjárművezetők összesen évente 10 000 tonnányit.

A teherszállítást tekintve 600 darab dízelüzemű tehergépjárművet találunk a településen. Ezeknél az országos átlag meghaladta a 11 tonna CO₂-kibocsátást 2020-ban, azaz a teherszállítás nagyságrendileg 7000 tonna CO₂-dal járulhatott hozzá a város kibocsátásához.

Vasúti közlekedés (MÁV Start Zrt): A Sátoraljaújhelyi vasútállomás fontos szerepet játszik a közlekedésben. A város és a környező települések vasúton is elérhetők, és a szlovákiai határ közelsége miatt nemcsak belföldi, hanem nemzetközi járatok is közlekednek.

A Mezőzombor–Sátoraljaújhely–országhatár 80c jelű vasútvonal a Budapest-Keleti pu.–Hatvan–Miskolc–Mezőzombor–Nyíregyháza 80-as számú fővonalból ágazik ki Szerencs állomáson. A vonalon ütemes menetrend szerint jellemzően személy- és sebesvonatok járnak, a térségből a fővárosba utazó diákok kényelme érdekében bevezették az IC-vonatok hétvégi közlekedését Sátoraljaújhely és Budapest között. A személyszállítás mellett természetesen mérsékelt teherforgalmat is lebonyolítanak a vonalon.

Buszközlekedés (Volánbusz Zrt.): A város közlekedését helyi és távolsági buszjáratok is segítik, amelyek összekötik Sátoraljaújhelyt a környező településekkel és más fontos városokkal.

Az Építési és Közlekedési Minisztérium 2024. nyarán elrendelte a MÁV-START és a Volánbusz egyesülését. Az integrációs folyamat eredményeként a két állami szolgáltatóvállalat a MÁV-HÉV Zrt. személyszállítási üzletágával és a MÁV Rail Tours Kft.-vel kiegészülve egyetlen társaságként folytatja tovább tevékenységét MÁV Személyszállítási Zrt. néven.

Cross-bike hálózat (Önkormányzat): a közelmúltban kialakított intelligens elektromos kerékpáros kölcsönző rendszernek köszönhetően Sátoraljaújhely 8 pontján, Szlovákiában pedig három állomás (Borsi, Szőlöske és Zemplin) településeken várja a környezettudatos, kényelmes kerékpározás felhasználóit.

8. kép Sátoraljaújhely Táncsics téri Cross-bike állomás – forrás: cross-bike.hu

3.6.2 VÍZ ÉS SZENNYVÍZKEZELÉS

Ivóvíz-ellátás: A város vízellátása jól kiépített, és biztosítja a megfelelő minőségű ivóvizet a lakosság számára. A vízvezeték-hálózat kiterjed a város különböző részeire.

Sátoraljaújhely vízellátását a Zempléni Vízmű Kft. látta el. A Zempléni Vízmű Kft 1992-es megalakulása óta szolgálta a térségben élők ivóvízellátását, és szennyvíz elvezetését. E két fő profilon túl a hálózat karbantartása is a társaság tevékenységi körébe tartozott.

Céljuk az volt, hogy a térségben élő 72.000 embernek jó minőségű vizet szolgáltatson olcsón. Az 1993-as év a pénzügyi biztonság megteremtésére szolgált, majd azt követően a szolgáltatás biztonsága volt az ügyvezetés célja, később a biztonságos szolgáltatás mellett a fejlődés. E tendenciát látván egyre több önkormányzat kérte tagfelvételét a Kft-be, és adta át közmű vagyonát működtetésre.

Az ivóvíz minőség javítás és biztonságos ivóvízellátás érdekében a sátoraljaújhelyi regionális rendszerre további 7 bodrogközi, 1 hegyaljai és 5 hegyközi település csatlakozott. Az ivóvízbázisok védelme és hosszú távú megóvása a környezeti szennyezések kizárását, valamint a talaj és talajvíz védelmét szolgálja.

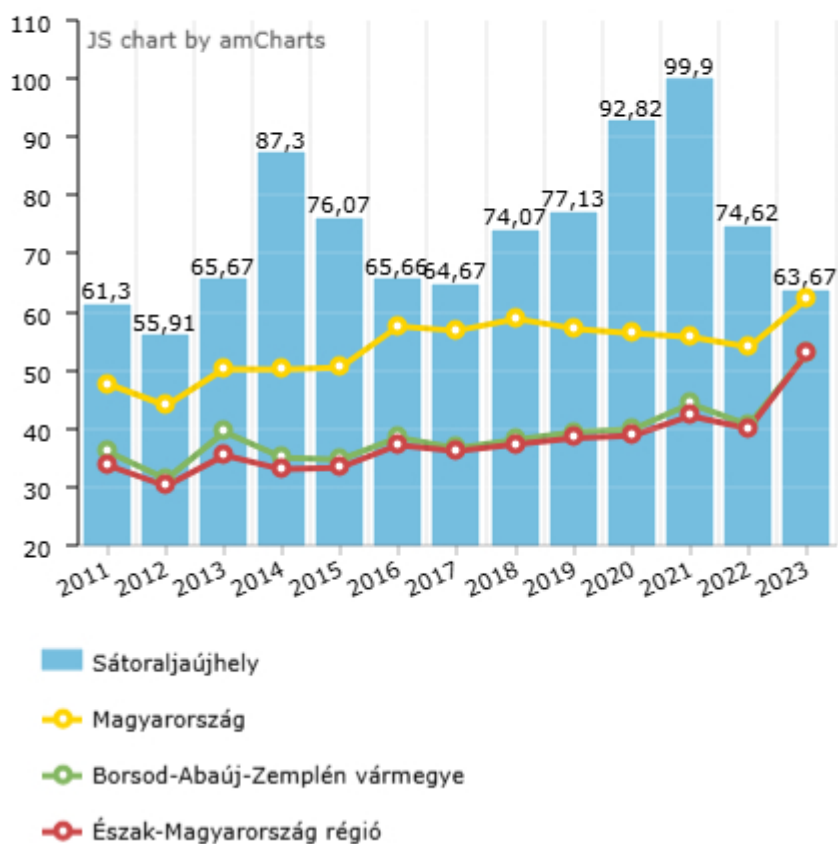
Annak érdekében, hogy a víziközmű-szolgáltatás a közelünkben zajló háború okozta energiaválság következményei ellenére is hosszú távon, megfelelő színvonalon fenntartható legyen, a Zempléni Vízmű Kft. tulajdonosai, élve a 2011. évi CCIX. számú víziközmű-szolgáltatásról szóló törvényben (Vksztv) biztosított önkéntes lehetőséggel, a víziközmű vagyon Magyar Állam részére történő átadásáról döntöttek.

A tranzakció lényege, hogy a tulajdonos Önkormányzatok a víziközmű vagyon átadásával, az ellátásért felelősséget, továbbá a Zempléni Vízmű Kft. tulajdonjogát is átruházták az Államra. A Zempléni Vízmű Kft. ezért **2023. márciusától** 100% mértékben a Magyar Állam tulajdonában állt.

Átvizsgálva a két Társaság működését, a szorosabb együttműködésben rejlő sinergiák kihasználása érdekében a közös tulajdonos a Zempléni Vízmű Kft. **ÉRV Zrt-be** történő beolvasztásáról döntött. Az egyesüléssel elérhető, hogy még hatékonyabb gazdálkodás mellett, a víziközműveket és a működtető eszközöket folyamatosan fejlesztve a szolgáltatás biztonsága hosszútávon fenntartható legyen, és az egységes, jó gyakorlatok megosztása még szélesebb körben megtörténhessen.

Szennyvízelvezetés: Sátoraljaújhelyben a szennyvízkezelési feladatokat az **ÉRV Zrt.** látja el. A szennyvízelvezetési rendszer is fejlett, biztosítva a tisztítást és a környezeti hatások minimalizálását.

A szennyvíztisztító telepen a város szennyvízkezelését végzik, amely megfelel a környezetvédelmi előírásoknak.

9. kép Közsatornában elvezetett összes szennyvíz, egy lakosra m³– forrás: lechnerkozpont.hu/oldal/teir

A Széchenyi 2020 program keretében Sátoraljaújhely Város Önkormányzata, Mikóháza Községi Önkormányzat, Alsóregmec Község Önkormányzata 6,713 milliárd forint vissza nem térítendő európai uniós támogatást nyert el a „**Sátoraljaújhely központú agglomeráció szennyvízelvezetése és -tisztítása**” elnevezésű, **KEHOP-2.2.2-15-2019-00144** azonosító számú projekt megvalósítására.

A sátoraljaújhelyi szennyvíztisztító telep 2002-ig csak Sátoraljaújhely (városrészek nélkül) szennyvizét fogadta, 2002-ben az agglomerációban lévő települések rácsatlakozását követően a tisztítási technológia csak kismértékben került fejlesztésre, az iszapkezelési technológia fejlesztés nélkül maradt. A szennyvíztisztító telep jelenlegi tisztítási és iszapkezelési technológiája nem volt alkalmas a regionális feladatok ellátására. A sátoraljaújhelyi szennyvíztisztító telep szerves-anyagra vonatkozóan határterhelését elérte, a működő műtárgyak állapota műszakilag nem volt megfelelő. A műszaki állapot leromlott állapota miatt havária bekövetkezhet, ezért műszaki vízbiztonsági szempontok miatt is szükségessé vált a telep fejlesztése.

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) keretében megvalósult a telepen lévő mechanikai tisztítás hatásfokának javítása (homokfogó cseréje), kiegészítése zsírfogóval. Ezzel a biológiára jutó szennyvíz szennyezettsége is csökkent.

Az utóülepítő kapacitása kicsi, bővítése üzembiztonsági szempontból is szükségessé vált.

A tisztítás-technológia eleveniszapos oxidációs mélylégbefúvásos technológia, denitrifikációval, biológiai és vegyszeres foszfor-eltávolítással.

A biológiai tisztítósor előtt előülepítő üzemelt. Ezen a technológiai soron nem volt szükséges módosítani, azonban a mechanikai tisztítást viszont igen, gépi tisztítású durva ráccsal, valamint egy új homokfogóval és zsírfogóval.

Hálózatfejlesztési oldalról a tervezett fejlesztés tartalmaz teljesen új építésű szakaszokat, a meglévő hálózaton elengedhetetlenül szükséges átépítéseket (a meglévő hálózat átmérője nem megfelelő, nem képes a keletkező szennyvizet elvezetni), valamint rekonstrukciós elemeket.

3.6.3 ENERGIAELLÁTÁS

Villamosenergia-ellátás: A város villamosenergia-ellátását a magyar villamosenergia-hálózat biztosítja. Az energiaellátás stabil, de a város is egyre inkább az energiahatékonyságra és a fenntartható energiára fókuszál.

A KSH adatai szerint a város teljes villamosenergia-fogyasztása 2020-ban 62 500 MWh volt. A lakossági fogyasztás ennek 26%-át tette ki, 16 300 MWh-val. A lakossági fogyasztás tehát megegyezik a 2020-as évi magyar átlaggal, fejenként évente ~1200 kWh/fővel. Az önkormányzati fenntartású létesítmények és infrastruktúra összesen 2100 MWh-t fogyasztott, amelynek majdnem 30%-át, 621 MWh-t a közvilágítás teszi ki. A magyarországi éves átlagos villamosenergia-fogyasztásból eredő üvegházgáz-kibocsátás az Electricity Maps oldalán elérhető információk szerint ~250 kg CO₂/MWh-nak felel meg. Ez alapján a város 2020-as villamosenergia-fogyasztásból eredő közvetett kibocsátás hozzávetőleg 16 000 tonna CO₂-ra tehető.

Napelemes rendszerek telepítése

A városban eddig ~800 kW beépített összteljesítményű napelemet helyeztek üzembe. A napelem panelek száma 2-3000 darabra tehető. Ezekkel az erőművekkel a város minden évben ~150 tonna CO₂ kibocsátást takarít meg.

Új napelemes rendszerek telepítésénél elsődleges szempontként kell kezelni, hogy ne értékes zöldmezős területek kerüljenek befedésre, hanem meglévő épületek tetőfelületei vagy homlokzata, lebetonozott térszínek, esetleg degradált/barnamezős területek másodhasznosítása kerüljön előtérbe.

Sátoraljaújhely 2000 m² -nél nagyobb, egybefüggő ipari, kereskedelmi épületeinek tetőfelületei és parkolói, valamint a barnamezős, degradált térszínek összes nagysága ~200-250 000 m²-re tehető. Ezek a felületek napelemtelepítés szempontjából potenciálisan kiaknázzható zónák. Ugyanakkor a gyakorlatban ennek az elméleti értéknek csak töredéke hasznosítható, figyelembe véve például a tájolási, árnyékolási, gépészeti és állékonysági stb. korlátozó tényezőket. Abban az esetben, ha rendelkezésre álló területek csak 20%-át fednék be 400 W-os, 1,6 m²-es napelemekkel évente, mintegy 12 650 MWh villamosenergia lenne

előállítható, ami megközelítően a háztartások által felhasznált energia háromnegyedét tudná fedezni és ~3000 tonna CO₂-kibocsátás megtakarítását eredményezne.

Gázellátás: A természetes gázellátás szintén biztosított, ami fontos a fűtés és az egyéb háztartási energiaigények fedezésére.

A KSH adatai szerint a város teljes vezetékes földgáz-fogyasztása majdnem 13,5 millió m³-t tett ki 2020-ban, ami 130 000 MWh/év hőenergiának felel meg. Ennek körülbelül egyharmada ~4,8 millió m³-t a lakossági fogyasztáshoz köthető, ami fejenként 330 m³-t jelent évente.

Ez ~20% -kal kevesebb a magyarországi 2020-as átlagos 400 m³/fő-s értéknél, ennek oka elsősorban a tüzfával fűtő háztartások nagy arányával magyarázható.

A WWF Magyarország Alapítvány **Sátoraljaújhely Város Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve** elkészítésénél 2022 őszén végzett lakossági kérdőíves felmérés során megállapította a válaszadók fele jelölte meg a földgázt fűtési energiahordozóként és valamivel kevesebben a tüzfát elsődleges fűtési módként. Továbbá a kérdőívet kitöltők egyharmada részben vagy kizárólag elektromos árammal fűt, ami a korábbi felmérésből nem derült ki.

Összességében a lakossági hőigények 2020-ban körülbelül 83 000 MWh-t tettek ki a fűtésre fordított elektromos energia nélkül. Ha a fűtési és vízmelegítési célú villamosenergia-felhasználást is figyelembe vesszük, akkor ez az érték akár a 90 000 MWh-t is elérheti. Az üvegházhatású gázok kibocsátása szempontjából a távhőtermelés 3-4000 tonna CO₂-kibocsátásának felel meg, míg a földgáztüzelés 9000 tonna, a szilárdtüzelés pedig mindössze 1-2000 tonnára tehető, tehát a lakossági hőenergia-termelés összesen hozzávetőleg 13-14 000 tonna CO₂-kibocsátással jár évente.

A város teljes hőenergia ellátása az összes szektort figyelembe véve pedig 167 000 MWh energia-felhasználást és 30 000 tonna CO₂-kibocsátást eredményez minden esztendőben.

Távhő:

Sátoraljaújhelyen egy nagyobb, a távhőfogyasztók kétharmadát ellátó és több kisebb, egymástól elkülönülő távhő körzet működik. A város kompakt szerkezete miatt az átlagos hőigénysűrűség 173,5 MWh/hektár, ez az érték a település méretéhez képest magasnak számít. A távhővel ellátott fogyasztók száma, mintegy 1135 háztartás, melynek közel 95%-a lakossági fogyasztó (1076 lakás). A sátoraljaújhelyi lakások ~17%-a csatlakozott rá a távhőszolgáltatásra, és egy átlagos távhős háztartás energiaigénye 7,5 MWh/év. A lakossági szektornak szolgáltatott hőenergia 2020-ban megközelítette a 9800 MWh-t, ami az összes sátoraljaújhelyi háztartás hőigényének ~12%-a.

A hosszútávú dekarbonizációs célok eléréséhez a városnak egy olyan évtizedes távlatú hőenergia tervre van szüksége, amely társadalmi konszenzuson alapul és megvalósítása számos önkormányzati ciklusokon átível. A hőenergia-stratégiának kiemelt figyelmet kell fordítania a háztartások és középületek energiahatékonyságnak növelésére és a lakosság energiatudatosságának fejlesztésére is. Továbbá kulcsfontosságú a városban működő ipari szereplők aktív bevonása.

3.6.4 TELEKOMMUNIKÁCIÓ ÉS INTERNET

Internet és mobilhálózat: A város területén elérhetőek a modern telekommunikációs szolgáltatások, ezért az internet és mobilhálózat elérhetősége is megfelelő, amit a lakosság és az üzleti szektor is hasznosít.

A **Magyar Telekom Nyrt.** valamint a **PR Telecom Zrt.** az elmúlt 2 évben a Sátoraljaújhely közigazgatási területén belül az optikai hálózat fejlesztését és kiépítését végezte, a korszerű, modern hálózati infrastruktúra kiépítése érdekében. A Telekom szándéka, hogy beruházásaival elősegítse a nagysebességű, szélessávú internet mielőbbi, minél szélesebb körű hazai elérhetőségét.

Földrajzi előnyök: Mivel Sátoraljaújhely közel helyezkedik el a szlovák határhoz, a határ menti települések közötti telekommunikációs kapcsolatok is erősebbek lehetnek, különösen az internetes összeköttetések és adatforgalom szempontjából.

3.6.5 HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A hulladékgazdálkodás a városban folyamatosan fejlődik, és a helyi lakosság számára biztosítottak a megfelelő szelektív hulladékgyűjtési lehetőségek. A város igyekszik csökkenteni a környezeti terhelést, és a közszolgáltatók biztosítják a rendszeres szemétszállítást és a hulladékkezelést.

A **MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt.**, mint koncessziós társaság 2023. július 1-jétől látja el az évente mintegy 5 millió tonna települési (lakosságtól és intézményektől, gazdálkodó szervezetektől származó háztartási és háztartáshoz hasonló) hulladék begyűjtését és kezelését, továbbá elindítja a hazai kiterjesztett gyártói felelősségi rendszert (EPR), megszervezve az e rendszer hatálya alá tartozó termékkörökből származó hulladékok hulladékgazdálkodási feladatait is.

A területi szolgáltatást az elmúlt évekhez hasonlóan a **Zempléni ZHK Hulladékkezelési Köszolgáltató Nonprofit Kft.** végzi az alábbi hatósági engedélyek alapján.

- MBH csarnokban végzett, nem veszélyes hulladék hasznosítási tevékenység folytatására vonatkozó egységes környezethasználati engedély.
- Bodrogkeresztúr 0172/32 hrsz. alatt lévő komposztáló telep üzemeltetésére vonatkozó egységes környezethasználati engedély.
- Nem veszélyes hulladékok gyűjtésére és szállítására vonatkozó hulladék gazdálkodási engedély.
- Nem veszélyes hulladékok országos szállítására vonatkozó hulladék gazdálkodási engedély.
- Veszélyes hulladékok országos gyűjtésére és szállítására vonatkozó hulladék gazdálkodási engedély.

4. ÁLLAPOTFELMÉRÉS, HELYZETÉRTÉKELÉS

4.1 VIZEK MENNYISÉGI ÉS MINŐSÉGI ÁLLAPOTA

Mennyiségi állapot

Ivóvíztermelés: A települést két Vízmű látja el – az Északi I. Vízmű napi kb. 5 200 m³-t, a Déli II. Vízmű pedig kb. 3 200 m³-t termel. A teljes vezetékhálózat hossza jelenleg kb. 65,2 km.

Felhasználás: Az ellátott háztartási egységek száma növekvő tendenciát mutat, míg az egy főre jutó fogyasztás enyhén csökkent – gazdasági és takarékosági okokból.

Vízhozam és vízállás: A Vízügy műszereinek adatai szerint a Bodrog folyó vízhozama körülbelül 16 m³/s, vízállása kb. 150–200 cm között ingadozik (például májusi és júniusi mérési adatok alapján).

Felszín alatti vízbázis: A város érzékeny területi besorolása (érzékeny–fokozottan érzékeny), ezért szigorú védelem alatt áll az EU Víz Keretirányelv előírásai szerint.

Minőségi állapot

Ivóvíz minősége: Az ivóvíz megfelel a magyarországi és EU-s előírásoknak. Az arzéntartalom 3,2–7 µg/l között mozog, ami jóval az EU 10 µg/l küszöbértéke alatt van.

Problémák és felújítások:

- A hálózat nagy része azbesztcement csövekből készült, amely potenciálisan egészségügyi kockázatot jelent. Ezt a problémára az Önkormányzat a Szennyvíz derogációs pályázat sikeres megvalósításával orvosolta.
- A víz enyhén savas, ami korróziós hatásokat okozhat a vezetékrendszerben – ennek megelőzésére a víztisztítási technológiák fejlesztése folyamatban van.
- A vízhálózatban zajlanak folyamatos a Szolgáltató által végzett cserék és korszerűsítési munkálatok.

Felszíni és felszín alatti vizek állapota:

Vizeink állapotát elsősorban az emberi tevékenységekből eredő terhelések és hatások határozzák meg. A települések ivóvízellátását biztosító édesvízkészletek világszerte csökkennek és ez a trend előre vetíthető; egyrészt a globális klímaváltozás, másrészt a vízkészleteket elszennyező folyamatok, valamint a szigorodó ivóvíz-minőségi előírások ismeretében.

A felszín alatti vízkészlet minőségét leginkább veszélyeztető források továbbra is az alábbi tényezők:

a mezőgazdasági termelés során kijuttatott kemikáliák, a hígtrágya hasznosításának megoldatlansága

a szerves trágya prizmák meggondolatlan elhelyezése

a házi szennyvizek szikkasztásos módszerrel történő elhelyezése

engedély nélküli és helytelenül kivitelezett lakossági fűtő kutak, vízkivételezések és a csövezetük mellett a mélyebb rétegekbe jutó szennyeződések

keves csapadékvíz elvezető árok

keves párologtatást elősegítő növényzettel fedett terület.

Általában Magyarországon a felszíni vizek ökológiai és kémiai állapota rossz („kevesebb, mint 20 % jó állapotú”), ami a Bodrog, Ronyva és egyéb kistestek vízminőségére is kihat

A felszíni vizek terén országszerte javítási igény mutatkozik, és a VKI 2027-re tűzi ki a jó állapot elérését.

4.2 LEVEGŐMINŐSÉG

Magyarország, a légszennyezés országhatárokon áttérjedő hatásainak csökkentése érdekében megszületett 1979-es **Genfi egyezmény** részes feleként kötelezettséget vállalt arra, hogy korlátozza, fokozatosan csökkenti és megakadályozza a légszennyező anyagok kibocsátását. Az egyezmény 8. cikke kimondja, hogy: „Az Egyezmény Részes felei információkat szolgáltatnak meghatározott légszennyezők kibocsátásairól meghatározott időszakokra.” vagyis a feleknek el kell készíteni a légszennyező anyagok leltárát. A Genfi egyezmény aláírása óta 8 jegyzőkönyvvel egészült ki, melyek már a légszennyezés monitorozásához (EMEP jegyzőkönyv-1984), illetve az egyes légszennyező anyagok kibocsátásának csökkentésére határoznak meg célokat és jelentésére tartalmazznak előírásokat.

Magyarország átlagos terheltségi szintje nemzetközi összehasonlításban jelenleg közepesnek mondható, egyes légszennyezőanyagok kibocsátása 2010–2020 között jelentős mértékben csökkent.

Hazánk a Genfi Egyezményben meghatározott gázokra (SO_x, NO_x, NH₃, NMVOC) vonatkozó, vállalt nemzeti összkibocsátási küszöböt teljesíteni tudta 2020-ban és tartja azóta is.

- fő légszennyezők (NO_x, NMVOC, SO_x, NH₃, CO),
- részecskék (PM_{2.5}, PM₁₀, TSP és BC),
- nehézfémek (Pb, Cd, Hg, As, Cr, Cu, Ni, Se, Zn),
- szerves szennyezők (Dioxinok/furánok, PAH-ok, HCB-k, PCB-k).

A levegőminőség mérését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) végzi, a levegőterhelést okozó kibocsátások létesítményszintű adatait a Levegőtisztaság-védelmi Információs Rendszer (LAIR) tartja nyilván.

Kiemelkedő légszennyezéssel járó ipari tevékenység Sátoraljaújhelyen továbbra sem található. Légszennyező anyagokat kibocsájtó üzemeknek továbbra is évenkénti önbevallást kell végezni, az adatszolgáltatást a **Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya** ellenőrzi. Tudomásunk szerint a káros

légszennyező anyag kibocsátás a településen a levegőtisztaságvédelmi jogszabály által előírt határértéket nem haladja meg.

A közlekedésből származó légszennyező anyagok a forgalommal arányosan képződnek, ezért a maximális terhelés a nyári idegenforgalmi időszakban (július-augusztus) jelentkezik. A településen áthaladó (elkerülő út) 37. számú főút jelentős gépjármű forgalmat bonyolít le egész évben, ezért a közlekedési eredetű légszennyezés főként az itteni kibocsátásokból adódik. A mezőgazdasági járművek mozgása tavasztól ősziig jellemző. Tömegközlekedési eszköz a távolsági busz és a vasúti közlekedés.

Sátoraljaújhely levegőminőségét fekvése, éghajlati viszonyai és az emberi tevékenység együtt határozzák meg. Előnyös a Sátoros hegyek erdőségeinek közelsége, illetve a portalanított utak, zöldfelületek nagy aránya. A légszennyezőanyag-kibocsátás a jelentős **közlekedésen** kívül, a **lakossági fűtésből**, valamint az **avar és kerti hulladékok égetéséből** adódik. A gázfűtésre való átállást követően a lakossági fűtésből származó légszennyezés mértéke igaz erősen lecsökkent és töredéke lett a közlekedési emissziónak. Ez a csökkenés azonban a gazdasági visszaesés, a háború és az energia és gázáremelkedés miatt nagyon gyorsan fokozódik a jövőben.

Sátoraljaújhely város a 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről kategorizálása szerint a 13. zónacsoportba tartozik, mely alapján az ország olyan egyéb kijelölt városai között szerepel, amely nem tartozik légszennyezettségi agglomerációba.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján a vizsgált terület a 13. sorszámú légszennyezettségi agglomerációba tartozik. A zónák típusait a 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 5. melléklete határozza meg:

A csoport: agglomeráció: olyan légszennyezettségi zóna hol a lakosság száma meghaladja a 250 000 lakost vagy ahol a népesség száma 250 000 lakos vagy annál kevesebb, de a népsűrűség legalább 500 fő/km².

B csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határértéket és a tűréshatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettség meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

C csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték és a tűréshatár között van. **D csoport:** azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O-I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

O-II csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a hosszú távú célként kitűzött koncentráció értéket.

Az érintett légszennyezettségi zóna légszennyező anyagok szerinti besorolását külön táblázat tartalmazza.

***A zóna légszennyező anyagok szerinti besorolása:
(Sátoraljaújhely és környéke)***

<i>kén-dioxid</i>	<i>F</i>
<i>nitrogén-dioxid</i>	<i>F</i>
<i>szén-monoxid</i>	<i>F</i>
<i>szilárd (PM10)</i>	<i>E</i>
<i>benzol</i>	<i>F</i>
<i>talajközeli ózon</i>	<i>O-I</i>
<i>PM10 Arzén (As)</i>	<i>F</i>
<i>PM10 Kadmium (Cd)</i>	<i>F</i>
<i>PM10 Nikkel (Ni)</i>	<i>F</i>
<i>PM10 Ólom (Pb)</i>	<i>F</i>
<i>PM10 benz(a)pirén (BaP)</i>	<i>D</i>

Az „**F**” kategóriába tartozó területek esetén a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöbértéket nem haladja meg. Az „**E**”-értékkal jellemezhető területek esetén a légszennyezettség az alsó méréshatár és a légszennyezettségi határérték között helyezkedik el. A „**D**” csoportba azon területek sorolandók, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, célérték között van. Az O-I csoportba pedig azon területek tartoznak, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

4.2.1 LEVEGŐTISZTASÁG VÉDELMI VÁLTOZÁSOK

Sátoraljaújhely város esetében levegőminőségi szempontból jelentősebb változás nem történt az elmúlt években. Levegőminőségi helyzetének megítéléséhez alapvető a légkört terhelő szennyező-anyagok koncentrációjának meghatározása.

A környezeti levegőbe kerülő légszennyező anyagok antropogén forrásból és azon belül is elsősorban a fosszilis tüzelőanyagok elégetéséből származnak, amelyek ipari, közlekedési, mezőgazdasági, kommunális eredetűek, illetve a hő- és villamosenergia termeléshez kapcsolódnak. Egy adott térség levegőminőségének alakulását a kibocsátásokon túlmenően a légkörben zajló fizikai és kémiai folyamatok, a meteorológiai jellemzők, a domborzati és egyéb tényezők együttesen határozzák meg.

A folyamat bonyolultsága miatt egy térség levegőjének minősége a csak megfelelő helyre és számban telepített monitoring állomásokból kialakított rendszer segítségével minősíthető egyértelműen.

2. táblázat: A zónacsoportokhoz tartozó koncentrációk ($\mu\text{g}/\text{m}^3$, ülepedő por esetében $\text{g}/\text{m}^2 \cdot 30 \text{ nap}$)

Zóna	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	CO
B zóna	> 250	> 100	> 50	> 10000
C zóna	150-250	85-100	40-50	5000-10000
D zóna	75-150	70-85	35-40	3500-5000
E zóna	50-75	50-70	25-35	2500-3500
F zóna	< 50	< 50	< 25	< 2500

Forrás: HungaroMet Magyar Meteorológiai Szolgáltató Nonprofit Zrt.

A manuális mérőhálózat OLM adataiból az NO₂ légszennyező anyag tekintetében nem állnak rendelkezésre adatok városunkról a legközelebbi településről, Miskolcra viszont igen. Az ülepedő por koncentrációja megfelelő, légszennyezettségi indexe jó minősítésű.

10. kép Ülepedő por koncentráció alakulása 2014-2023 között a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal területén– forrás: HungaroMet

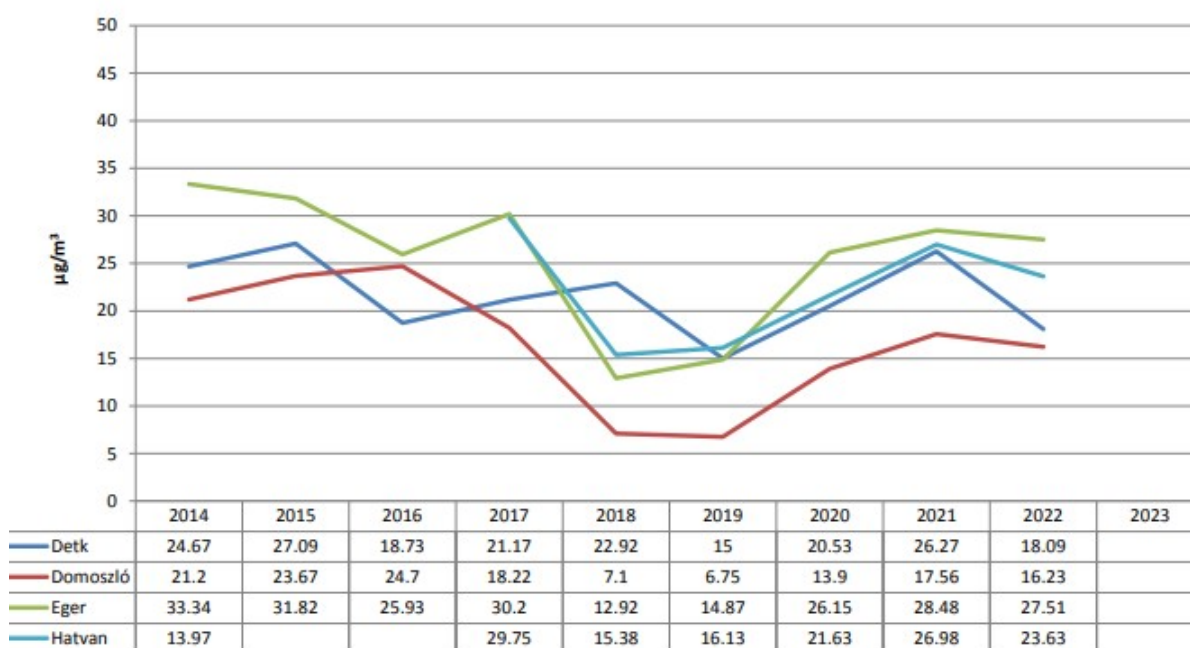
A zónaszintű besorolás alapján látható, hogy a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket (ez azonban gyakorlatilag valamennyi agglomerációs zónára igaz. A felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között mérhető a PM₁₀ benz(a)-pirén (BaP) koncentrációja. A felső és az alsó vizsgálati küszöb közötti értékben van jelen a PM₁₀.

Sátoraljaújhely város levegőminőségi állapota a kén-dioxid vonatkozásában kedvezőnek tekinthető, nitrogén-dioxid esetében elfogadhatónak, azonban az ülepedő por-terhelés emelkedettnek ítéltető, különös tekintettel arra, hogy az elmúlt években a korábbi csökkenő értékekkel szemben, ismét a szennyezettség kisebb növekedésének vagyunk tanúi.

A településen a porszennyezettség éves szinten minimálisnak mondható. Megszüntetése a települési és erdészeti (ökológiai) növényalkalmazási elvek betartásával később mérsékelhető.

Hazánkban a levegőminőség mérését, értékelését az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) végzi. A hálózat alapvetően két részből áll: az automata állomások folyamatos mérést végeznek, melyek a légszennyező komponensek széles körét ölelik fel; a manuális hálózat (RIV) pontjain gyűjtött minták elemzése laboratóriumban történik, és kén-dioxid, nitrogén-dioxid (kivételes helyeken ülepedő por) összetevőkre korlátozódik.

Nitrogén-dioxid (NO₂) koncentráció alakulása 2014-2023 között a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal területén

11. kép Nitrogén-dioxid koncentráció alakulása 2014-2023 között a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal területén– forrás: HungaroMet

A nitrogén-dioxid (NO₂) az autókban az üzemanyag elégetésekor, hőerőművekben, illetve háztartási méretű kályhákban, kazánokban jön létre hő hatására. A nitrogén fő forrása ezekben az esetekben a levegő nitrogén tartalma és csak jóval kisebb arányban az alkalmazott üzemanyag vagy tüzelőanyag nitrogéntartalma.

Pollenhelyzet

Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében kizárólag Miskolcon történik a levegő pollentartalmának monitorozása. A pollencsapda a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztálya hivatali épületének tetején üzemel.

A lakosság folyamatos tájékoztatása érdekében a heti jelentések és a napi előrejelzések elérhetőek a következő linkre irányítással:

<https://cloud.antsz.hu/index.php/s/oACwOQcAdHg1NRH>

NEMZETI NÉPEGÉSZSÉGÜGYI ÉS GYÓGYSZERÉSZETI KÖZPONT
KÖRNYEZETEGÉSZSÉGÜGYI LABORATÓRIUMI OSZTÁLY

1097 Budapest, Albert Flórián út 2-6., telefon: (06-1) 476-1100, e-mail: pollen@nnk.gov.hu

MISKOLC									
2025. év 26. hét	latin név	allergenitás	jún.23. Hé	jún.24. Ke	jún.25. Sze	jún.26. Cs	jún.27. Pé	jún.28. Szo	jún.29. Va
pázsitfűfélék	<i>Poaceae</i>	2	+++	++	++	++	n.a.	n.a.	n.a.
fenyőfélék	<i>Pinaceae</i>	1	+	+	+	-	n.a.	n.a.	n.a.
útifű	<i>Plantago</i>	1	+	+	+	+	n.a.	n.a.	n.a.
csalánfélék	<i>Urticaceae</i>	2	++	++	++	++	n.a.	n.a.	n.a.
hárs	<i>Tilia</i>	1	+	+	+	-	n.a.	n.a.	n.a.
szelídgesztenye	<i>Castanea</i>	1	++	++	++	+	n.a.	n.a.	n.a.
kenderfélék	<i>Cannabaceae</i>	1	+	-	-	-	n.a.	n.a.	n.a.
gombák	<i>Alternaria</i>	4	-	-	-	+	n.a.	n.a.	n.a.
	<i>Epicoccum</i>	4	-	-	-	-	n.a.	n.a.	n.a.

12. kép Miskolcon mért pollenterhelés alakulása 2025. év 26. hetén– forrás: Nemzeti Népegészségügyi és Gyógyszerészeti Központ

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény 17.§ (1) bekezdés (c) pontja szerint a földhasználó és a termelő köteles a nem zárlati és nem vizsgálatköteles nem zárlati károsítók ellen védekezni, ha azok más, különösen a szomszédos termelők növénytermelési, növényvédelmi biztonságát vagy az emberi egészséget bármely módon veszélyeztetik.

Ez alapján Sátoraljaújhely Város Jegyzője, mint eljáró illetékes hatóság, a legutóbbi, 2024-es évben 36 esetben értesítette a belterületi ingatlantulajdonosokat arról, hogy velük szemben gyommentesítéskötelezettség nem teljesítése miatt eljárás indult. A gyommentesítési felhívásra a tulajdonosok túlnyomórészt pozitívan reagáltak és a kaszálást elvégezték.

Potenciális megújuló energiaforrások hatásai, CO₂ kibocsátás csökkentése

Sátoraljaújhely Város Fenntartható Energia és Klíma Akciótervében (SECAP 2023. február) foglaltak alapján

Geotermikus potenciál

Sátoraljaújhelyen jelenleg nincs működő termálkút, de a geológiai adottságokat figyelembe véve a város geotermikus potenciálja számottevő lehet. Ezt a feltételezést alátámasztja az is, hogy a várostól 8-10 km-es távolságban fekvő Sárospatakon 5 termálkút található.

A mindössze 130-334 méter mély kutakból meglepően magas, 45-50°C között víz nyerhető ki (forrás: Magyarország digitális Országos Geotermikus információs Rendszer). Az elméleti geotermikus potenciál tehát adott, az energetikai célú felhasználásra azonban magasabb hőmérsékleti tartomány szükséges. 700 méteres mélységben, akár már 70°C-os víz is elérhető lenne, de a 90°C izotermát már sokkal mélyebben, ~2000 méter mélyen kell keresni.

Hőszivattyúk segítségével viszont az alacsonyabb entalpiájú hőforrások fűtési célú hasznosítása sem elképzelhetetlen. A geotermikus potenciál kiaknázása nagy előrelépés lenne a jelenlegi távhőrendszer dekarbonizációjában. Ugyanakkor egy ilyen jellegű fejlesztés sikerét

alapvetően meghatározza a termelőiút tényleges vízhozama és a kifolyó víz paraméterei, például oldott sótartalma.

Biomassza potenciál

A biomassza (elsősorban faapríték) alapú hőenergiatermelés a sátoraljaújhelyi távhő esetében is lehetséges. Ennek egyik fő feltétele, hogy az új biomassza kazánokat a megfelelő helyre telepítsék. A tűzifa beszállítás logisztikája és a biomassza égetésből származó füstgázok miatt, a belvárosi Dózsa utca 26. szám alatt található fűtőmű közvetlen közelében fekvő terület erre a célra nem alkalmas. A város szélén viszont az uszoda, a meglévő távhővezeték és a 37-es út szomszédságában lévő üres terület alkalmas lehet egy ilyen biomassza alapú fűtőmű felépítésére. A lakott városrészek határán található területen az uralkodó szélirány is kedvező, ezért a keletkező égéstermék vélhetően nem befolyásolná negatívan a település levegőminőségét sem. A biomassza tüzeléshez szükséges faapríték több forrásból is származhat:

- 1) a lakosságtól származó és közterületekről begyűjtött zöldhulladék felhasználása kiemelkedően fontos és hulladékgazdálkodási szempontból is szinergikus.
- 2) Alaposabb vizsgálatok után a város közelében fekvő ártéri területekről (akár a Long-erdőből) vagy hegyvidéki erdőből kitermelt inváziós fafajokat, például gyalogakácot is fel lehetne használni ilyen célra.
- 3) Továbbá amennyiben a városban biomassza alapú energiatermelés indulna be akkor egy energiaültetvény, például nyír, akác, fűz létrehozása is megfontolandó. Az ilyen jellegű ültetvények esetében 3-4 éves vágásfordulóval lehetne számolni, amely ezért megfelelő mennyiségű faanyaggal lenne képes ellátni a távhőrendszert.

A várost környező mezőgazdasági területekről és állattartó telepekről származó mezőgazdasági melléktermékek vagy szennyvíziszap együtt rohasztásával van lehetőség egy biogáz erőmű létrehozására. Abban az esetben, ha az erőmű helyét a legmodernebb térinformatikai és multikritérium analízis segítségével határozzák meg, a gázmotor által termelt villamosenergiát és felszabaduló hulladékhőt is hasznosítani lehetne. Ugyanakkor a telephely méretének és lokációjának pontos meghatározásához részletes megvalósíthatósági tanulmány elkészítése szükséges. Ezeknek a vizsgálatoknak kiinduló pontja lehet Soha T. 2021-es Borsod-Abaúj-Zemplén megyére kidolgozott biogázüzemek optimális elhelyezését támogató módszertana. A kutatás során elemzett különböző scenáriók alapján akár egy 1 MW teljesítményű biogázüzem létrehozása is megvalósítható lenne.

Termális napenergia és napkollektorokban rejlő potenciál

A jelenlegi földgázpiaci bizonytalanságok és a magas energiaárak mellett az összes energia- és költségmegtakarítást elősegítő fejlesztési lehetőséget számításba kell venni. A Napból származó hőenergia kiaknázása és a távhőrendszerbe integrálása a jövőben felértékelődhet. A technológia meghonosításának sikere elsősorban a napkollektorok optimális elhelyezésében rejlik.

Sátoraljaújhely déli határában egy kiterjedt ipari park található. Ennek a területnek a másodhasznosítása vagy a már meglévő barnamezős területek kiaknázása célszerű lenne ahhoz, hogy a Napból származó dekarbonizált hőenergia lássa el a helyi távhőrendszert. Ehhez több kisebb részből álló, de összességében akár 3200 - 4000 m² felületű napkollektor-

telepre lenne szükség. Ennyi napkollektor elméletben a városi távhő által 2021-ben szolgáltatott 10 216 MWh hőmennyiség ~15-20%-át is képes lenne megtermelni. Az elérhető napenergia részaránya elsősorban a használati melegvíz (HMV) igényeken és a meglévő hőenergiatároló-kapacitás mértékétől függ, de 20%-os napenergia részarányig egy pár 100-1000 m³-es, könnyen és relatív olcsón telepíthető puffertartály is elegendő lehetne, amely a nyári félévben akár teljes mértékben ki tudná elégíteni a távhős fogyasztók HMV igényeit. További rendszerhatékonyságot növelő lépés lenne, ha a hőtermelés racionalizálása megtörténne. Most is van olyan távhős épület, amelyet nyáron is hosszú vezetékeken keresztül látnak el melegvízzel pedig naponta csak 1200 literes a HMV igénye, az ilyen esetekben az adott épületek tetejére telepített napkollektorok alkalmazása lenne a kézenfekvő megoldás és ezzel csökkenthető lenne a rendszerveszteség is.

Potenciális városi hulladékhő források

A Sátoraljaújhelyen letelepedett vállalatok, például öntöde, Heiche Group nagymértékű földgáz-fogyasztásából arra következtetünk, hogy amennyiben magasabb, 200°C, illetve 500°C-ot is meghaladó technológiai folyamatok játszódnak le az üzemekben, akkor az ipari hulladékhő potenciál számottevő lehet.

Egy másik lehetséges hulladékhő forrás a város szennyvíztisztító telepe lehet a Pán-Európai Hőatlasz (PETA) 2014-es adatai alapján. Az itt kezelt szennyvízből ~21 367 MWh villamos energia befektetésével, hőszivattyúk segítségével legalább 117 621 MWh hőenergia volna elméletben kinyerhető (1. táblázat). Ez a teoretikus érték a város összes földgáz felhasználásának 89%-a. A hőszivattyús technológiák gyorsütemű fejlődése a PETA 2014-es adatbázisában szereplő 3-mas COP-értéket a számításaink során 6,5-re korrigáltuk.

További energiatermelési lehetőséget kínál a szennyvíztelepen kezelt kirotasztott iszapból keletkező biogáz előállítása. A telepen keletkező szerves hulladékokból származó biogáz az előzetes becslések szerint akár egy 250 kW teljesítményű gázmotor üzemeltetéséhez is elegendő lenne. A biogáz potenciál ugyanakkor a környező földekről származó mezőgazdasági melléktermékek és a közeli állattartó telepekről származó híg tárgya megfelelő arányú vegyítésével számottevően növelhető.

4.3 KÖRNYEZETI ZAJÁLLAPOT

A környezet állapotát, minőségét a meglévő és tervezett funkciók működését döntően befolyásoló hatótényező a környezeti zaj.

Az épített környezet intenzitásának növekedése, az életmód változása, a mobilitási igény, a közlekedés általános műszaki állapota és fejlődési tendenciái, a települések történeti fejlődése és még sok más műszaki, társadalmi tényező eredményezte, hogy környezetünk egyre inkább elzajosodott.

A nyugodt és csendes környezet iránti igény fokozódása a környezetünkben rendszeresen és egyre nagyobb mértékben fellépő zaj visszaszorítására ösztönöz. Napjainkban ugyanis az akusztikai minőség a települések környezetállapotának fontos jellemzője.

A Sátoraljaújhelyi Járási területek jelenlegi zaj- és rezgéshelyzetének feltárásával, minősítésével segíthető a környezetvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet, az optimális minőségi turizmus feltételeinek kialakítása és megtartása. A környezeti zaj- és

rezgésvédelem területén érvényes rendeletek, előírások megtartásával biztosítható a zajvédelmi szempontból is megfelelő települési környezet kialakulása.

A területrendezés, településfejlesztés során lehet leghatékonyabban érvényesíteni azokat az előírásokat melyekkel a káros hatások kialakulása megelőzhető, a meglévő hatások csökkenthetők, illetve a kedvező állapot megtartható. A szabályozás a környezet szempontjából leginkább terhelő zaj- és rezgésforrásokra, ezért az ipari, közlekedési, építkezési zajokra és rezgésekre állapít meg követelményeket.

Egy terület környezeti zajterheltségét nagymértékben meghatározza a terület földrajzi adottsága, a kialakult területszerkezeti- és területhasználati módszer. A kialakult zajhelyzet részben annak következménye, hogy a további terület-felhasználásoknál, közlekedési nyomvonalak kijelölésénél még nem érvényesülnek a zajvédelem szempontjai.

Másrészt a zajterhelés kialakulásában meghatározó tényezőként szereplő közúti közlekedés fejlesztése - elkerülő útvonalak építése, útvonalak minőségi fejlesztése – lassú ütemben történik. A zaj és rezgés elleni védelem követelményeinek teljesüléséhez, illetve további fejlesztéséhez a vizsgálati adatok ismeretében, illetve azok értékelését követően kerülhetnek meghatározásra azok az intézkedések és feladatok, melyekkel a meglévő káros mértékű terhelések csökkenthetők, illetve egyidejűleg új terhelések kialakulása megakadályozható.

A település egyes területein kialakuló zajterhelés a különböző zajforrások kibocsátásaiból tevődik össze, amely követi a 280/2004. (X.20.) Korm. rendeletben foglaltakat.

A zajforrások öt fő csoportra oszthatók:

- közlekedés;
- ipari, kereskedelmi, szolgáltató telephelyek;
- lakóterületen folytatott zajos tevékenység (pl. vállalkozások);
- szórakozóhelyek, hangosító berendezések
- egyéb (pl. katonai tevékenység, vallásgyakorlás) zajforrások

Közlekedési eredetű zajterhelés

Jelenleg hazánk lakosságának mintegy 50-60%-a közúti közlekedéstől eredő, zavaró mértékű zajjal terhelt. Kiterjedt területeken, elsősorban a főútvonalak mentén, jelentős lakosságot érint a határértékek olyan fokú túllépése, amely már egészséget veszélyeztető hatású.

A közúti forgalom okozta zajterhelésről nem áll rendelkezésre olyan aktuális és egységes mérési adatmennyiség, melyből megbízható statisztika nyerhető. Szórvány mérési adatok viszont egyöntetűen bizonyítják az országszerte kialakult igen kedvezőtlen állapotokat.

Főútvonalak mentén az épületek homlokzatait érő zajterhelés általában nappal 70 - 83 dB, éjjel 60 - 75 dB körül mozog, míg a tervezési határérték nappal 65 dB, éjjel 55 dB. A szokványos nyílászárók csukott állapotban a közlekedési zajt 20 - 25 dB-lel csökkentik.

Ipari tevékenység

Sátoraljaújhelyen telepengedély, illetve a telep létesítésének bejelentései alapján 12 hatályos ipari tevékenység végzésére szolgáló telep van nyilvántartásba véve. A környezetszennyező tevékenységek (telepengedély köteles) végzéséhez a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya

járul hozzá. A telephely ellenőrzése során a felhasznált veszélyes anyagokkal negyedévente el kell számolni, a hatóság évente legalább egy alkalommal ellenőrzést tart a telepen. Az Ipari park fejlesztés hatására várhatóan csökkenő a terület zaj- és porterhelése, valamint a csapadékvíz elvezető rendszer kiépítésének hatására a rendkívüli csapadékos helyzetek romboló hatásának csökkenése várható.

Szórakozóhelyek, egyebek

Sátoraljaújhely városában a szórakoztatóipari létesítmények zeneszolgáltatásával kapcsolatos hatósági feladatokat a hangosító berendezések engedélyezését is beleértve a jegyző látja el.

A rendelet hatálya alá tartozó hangosító berendezések működéséhez, élőzene szolgáltatásához hatósági engedély (zajkibocsátási határérték megállapítása) szükséges.

Az engedély iránti kérelmet a létesítmény tulajdonosának, üzemeltetőjének a tevékenység megkezdését megelőzően kell benyújtani. A kérelemben meg kell jelölni az adott tevékenység napi kezdetének és befejezésének időpontját, valamint a zajkeltés módját. Engedély hiányában a tevékenység nem folytatható. Azon üzemeltetőt, aki berendezését engedély nélkül üzemelteti, a jegyző kötelezi tevékenysége azonnali beszüntetésére.

Aki a berendezést az engedélytől eltérően üzemelteti, attól engedélyét – a hatályos jogszabályi keretek között – vissza kell vonni.

Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet hatásának, valamint elemeinek és folyamatainak magas szintű összehangolt védelme, a fenntartható fejlődés biztosítása, továbbá a város tiszta, esztétikus képének kialakítása érdekében a helyi körülményeket figyelembe véve, az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében és Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 8. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva, Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2018. (III.29.) önkormányzati rendelet 2. melléklet 1.1.2. pontjában biztosított véleményezési jogkörében eljáró Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete Ügyrendi és Nemzetiségi Bizottsága, valamint Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testületének Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 4/2018. (III.29.) önkormányzati rendelet 2. melléklet 4. pontjában biztosított véleményezési jogkörében eljáró Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete Idegenforgalmi és Környezetvédelmi Bizottsága véleményének kikérésével eljárva a helyi környezet védelemről szóló **1/2023. (I. 26.) önkormányzati rendeletét** alkotta meg.

E rendelet célja, hogy megállapítsa az ember egészségének és környezetének megóvása érdekében a környezeti elemek védelmére vonatkozó zaj- és rezgésvédelmi előírásokat.

A rendelet hatálya kiterjed az önkormányzat közigazgatási területén belül a természetes és jogi személyekre, valamint a jogi személyiség nélküli társaságokra, szervezetekre, akik állandó vagy ideiglenes jelleggel a város közigazgatási területén tartózkodnak, működnek, tevékenykednek. E rendelet szabályait kell alkalmazni a szolgáltató tevékenységet ellátó új és a már működő üzemi létesítmények esetén.

Sátoraljaújhely Város közigazgatási területén a nyári időszakban több alkalommal (nagyrendezvények ideje alatt, az éjszakai órákban) zajterhelési vizsgálatok történtek.

A zajproblémák kezelése során intézkedési terv kidolgozására vannak kötelezve a koncertek szervezői.

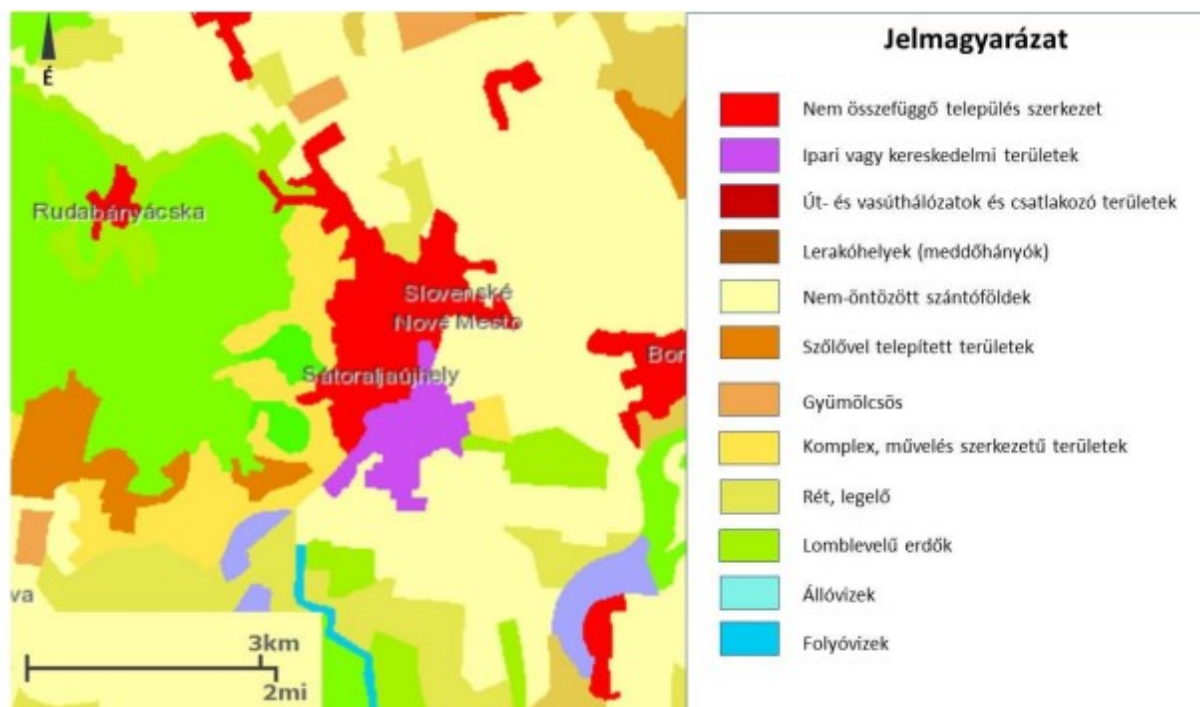
13. kép Testo 815 zajszintmérő készülék– forrás: saját szerkesztés

4.4 TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM

A Sátoraljaújhely környékén található Zempléni Tájvédelmi Körzet 28341 hektáros a Zemplén-hegység nagy részét magába foglalja, amelynek közettömegét a 14-16 millió évvel ezelőtt működött vulkánok hozták létre. A tűzhányók közé helyenként tenger is benyomult és üledékei, valamint a beszóródó vulkáni tufa számos növény és állat ősmaradványát őrzi. A tájvédelmi körzet hegyeit tölgyesek, gyertyános-tölgyesek és bükkösök borítják, a völgyekben futó patakokat égeresek kísérik. A hegység lágyszárú növényzete rendkívül változatos, sok a közeli, Kárpátokkal közös, magashegyvidéki flóraelem. A védett ritkaságokat felvonultató élőhelyek közül kiemelkednek a hegyi kaszálórétek, a tocsogós lápok, a színpompás szilikát sziklagyepek és a korpafüves, áfonyás bükkösök, nyíresek. Állatvilága rendkívül változatos, megtalálható itt a védett hazai emlősök legtöbb faja. Madárvilágára jellemző a hegyvidéki fajok jelenléte, pl. a fekete gólya, a nappali ragadozómadaraink, összes hazai bagolyfajunk.

Sátoraljaújhely közigazgatási területe tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő. A város közigazgatási területén országos jelentőségű természetvédelmi terület a Long-erdő. A

település központjától délre mezőgazdasági és ipari terület található. A külterület nyugati részén fekszik az idegenforgalmi szempontból kiemelkedő jelentőségű Zemplén Kalandpark, valamint az egybefüggő hegyvidéki erdőterület. A délnyugati határrészen vegyes a területfelhasználás (13. kép) a mezőgazdasági szántó és gyepek mellett kiskertek, a déli - délkeleti határrészen gyepek és erdőterületek, valamint a Ronyva-zugi vészárterület található. A nyugati és délnyugati területeken a belterület és külterület közé főként mezőgazdasági hasznosítású zártkerti területek ékelődtek be.

14. kép Sátorajaujhely és környékének felszínborítása – forrás: Corine Land Cover

Városi és környéki zöldfelületek

1. Széchalom Park (Kossuth Közpark)

Sátorajaujhely Város Önkormányzata közel 200 millió forint támogatásban részesült a **SKHU/1902/1.1/057 azonosítószámú „PARK4U” című projekt** keretében. A program célja Sátorajaujhely-Széchalom településrészen található Kossuth Közpark (több mint 2,5 ha) közösségi funkciójának fejlesztése, erősítése volt. A park állapota indokolta a számos közösségi tevékenységet is betöltő helyszín fejlesztését és megújulását. A park számos városi, városrészi és közösségi rendezvény színtereként szolgál, illetve az itt lakók és ide látogatók kapcsolódásához nyújt helyszínt. A kert növényzete azonban elavult és hiányos volt, ezért gyepesítéssel, cserjék, évelő növények és fák ültetésével pótolták a hiányosságokat. A parkot határoló patak és patakpart területrendezését is a projekt keretében oldották meg.

2. Ungvári pincesor

A **GINOP 7.1.6-16-2017-00005 kódszámú pályázat** keretében közösségi, szabadidős tevékenységeknek helyt adó rendezvényter, vásártér, szabadidő park funkcionális egységei valósultak meg. Családi és csoportos piknik helyek, illemhelyek, kerékpártárolók és információs táblák kerültek kialakításra. A Pincék völgyében egy fagerendás, 360 ülőhelyes szabadtéri színpad és zárt kiszolgáló tér szolgálja ki a látogatók kényelmét.

A kivitelezés befejeződött és jogerős használatbavételi engedéllyel rendelkezik, ezért már a nagyközönség is használhatja a 950 m² alapterületű Völgyszínházat a tereplejtőre illesztett lelátóval. A közel 2500 m² alapterületű szabadidős tevékenységeknek helyt adó területen 8 db pinceterasz és 5 db családi piknikhely került kialakításra. A beruházás központi helyén egy nagyobb befogadó méretű csoportos piknikhely is elkészült, ezért összesen akár 600-700 fő szabadtéri szórakozása, pihenésének kulturált és igényes helyszíne jött létre a támogatási forrásból. Ezen túl 5 db pinceszellőző és 1 db pincekürtő is felújításra került, ezért biztonságossá vált a fejlesztés a pincék tulajdonosai számára is.

3. Smaragdvölgy Pihenőpark (Rudabányácska)

A Smaragdvölgy Pihenőpark a Zemplén egyik legszebb völgyében helyezkedik el, Sátoraljaújhely-Rudabányácskán. A 14 hektáros Pihenőpark ideális hely kiránduló osztályok, turistacsoportok, családok részére.

A Smaragdvölgy Pihenőpark területén található tanösvény a Zemplén gyönyörű természeti környezetében, Sátoraljaújhely-Rudabányácskán kínál lehetőséget a természetközeli élményekre és ismeretszerzésre. A tanösvény a Magaspatak völgyében, mintegy 3 kilométer hosszú, szinte vízmentes terepen vezet végig, miközben több iható forrást is érint a hegyszőlőből. A séta során a látogatók megismerhetik a környék természeti értékeit, növény- és állatvilágát, valamint a Zempléni-hegység jellegzetességeit.

A tanösvény ideális választás családoknak, kiránduló osztályoknak és természetkedvelőknek, akik szeretnék egy könnyű, mégis tartalmas túrát tenni a Smaragdvölgy területén.

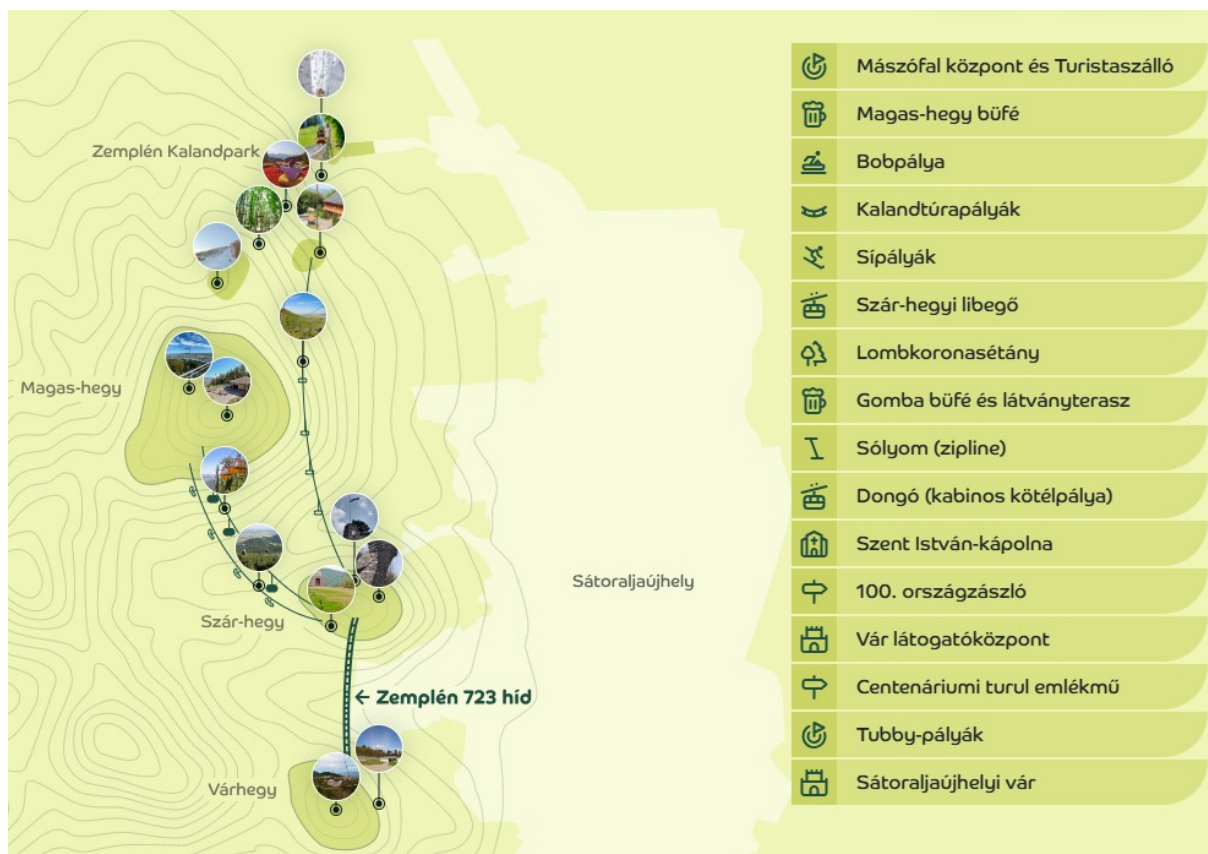
4. Zemplén Kalandpark

A város környékének egyik legnagyobb zöldfelületű rekreációs tere. A térség egyik legnagyobb jelentőségű beruházása valósult meg az elmúlt években a területén, 7 teljesen új attrakciót, számos új épületet és új utat foglal magába. A beruházás részben Európai Unió pályázati forrásból, részben Sátoraljaújhely Város Önkormányzata saját forrásából valósított meg.

Magas-heg

yi kalandpark számos zöldfelülettel: erdő, élmény elemekkel (libegő, átcúszó-pálya, bobbapálya, mászófal), vízi- és erdei túraútvonal rendelkezik. Fontos megemlíteni a 2024-ben elkészült Nemzeti Összetartozás hídját és kialakított zöldfelületi környezetét.

A Magas-hegy jelzett turistautak találkozóhelye, ahonnan több felé indulhatunk a természeti értékekben gazdag Zemplén tájaira. Kiváló hely osztálykirándulások, erdei iskolai foglalkozások, közösségi rendezvények számára.

15. kép A Zemplén Kalandpark területe–forrás: zemplen723.eu

5. Városi zöldfelületi rendszer

Sátoraljaújhely Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott célként szerepel a zöldfelületi rendszer fejlesztése, bővítése. A helyzetfeltárás bemutatta a zöldfelületek, rekreációs és szabadidős terek kiemelkedő szerepét a lakosság jólétének kialakulásában, szabad idejének hasznos eltöltésében. Az utóbbi évek rehabilitációs programjai során több rekreációs tér újult meg, azonban szükséges ezek folytatása.

A közösségi terek, sportlétesítmények egy részének állapota fejlesztésre szorul, amelyek fejlesztésének hatására vonzó városkép alakul ki, mely hozzájárul a színvonalasabb közösségi élet feltételeinek megteremtéséhez, növeli a település népességmegtartó erejét. A környezettudatos szemléletformálás, az egészséges életmód erősítése, a rendezett, egységes városkép kialakítása, a szabadidő hasznos eltöltésének elősegítése, a lakatlan ingatlanok funkcióval való megtöltése a városban kiemelt jelentőségű prioritást élvez.

A közhasználatú (közpark, közkert, játszókert, közjóléti erdőterület, sétányok, út- és térfásítások, kondicionáló és védőültetvények), a korlátozott közhasználatú (zöldfelületű, zöldfelület jellegű intézményterületek: bölcsőde, óvoda, iskola, közintézmények: temető, fürdő, strand, sportlétesítmények, kempingek) és a közhasználat elől elzárt (magánkertek, zárt intézményi, vállalati területek, véderdők, védőterületek) zöldfelületek együttesen alkotják a település zöldfelületi rendszerét.

Sátoraljaújhely zöldfelületi rendszere az azt alkotó elemek elhelyezkedését vizsgálva, szigetes elrendeződést mutat, mely sávós, szalagszerű elemekkel (útmenti fasorok, zöldsávok

vízfolyásokat kísérő zöldsávok) egészül ki. Az elszórtan elhelyezkedő, kapcsolat nélküli elemek, a város más terület felhasználású egységei által körül zártan, egymástól viszonylag kis távolságra helyezkednek el. A város belterületén található közhasználatú, korlátozott közhasználatú és közhasználat elől elzárt zöldfelületeket egyaránt.

Közhasználatú zöldfelületek

A belterület, a lakott területek legnagyobb összefüggő közhasználatú zöldfelülete a Fehér-patak mentén elterülő Liget tér jelentős fás borítottsággal bíró parkja, mely többek között helyet ad a város sportszarnokának, több sportpályának (köztük extrém sportpályának) is.

A közelmúltban kialakított sétálóutcat szegélyező zöldfelületek, valamint az ehhez a területhez szervesen kapcsolódó Római Katolikus templomot övező park és a Hősök terének zöldfelületei.

A Kossuth Lajos Gimnázium és a Piarista templom előtt is szépen gondozott díszpark található. A település zöldfelületi rendszerének fontos részét képezik a szintén közhasználatú rendeltetésű, lakótelepi jellegű területek (Vasvári, Révész, Károlyi, Korányi lakótelep, Kossuth tömb) belső zöldfelületi tömbjei, melyek kihasználtsága és minősége, a növényállomány összetétele vegyes képet mutat.

Szintén a közhasználatú zöldfelületek közé sorolható a település fő utcáját, a Kazinczy utcát szegélyező, értékes, idős faállományú kettős fasor is. Korlátozott közhasználatú zöldfelületek, zöldfelület jellegű intézményterületek. Szintén belterületi részen, bár a település központi belterületétől távolabb, a Széphalom városrészen található, korlátozott közhasználatú zöldfelület a Kazinczy emlékmauzóleumot övező, idős, értékes faállománnyal bíró, kiterjedt díszpark.

Hasonlóan a korábban említetthez, szintén a Fehér-patak mentén fekvő, jelentős kiterjedésű zöldfelülettel rendelkező, zöldfelület jellegű intézményterület a város egyik, két nagy füves pályának helyet adó sportterülete a belterület északi részén. Ezen a területen rendkívül alacsony a fával borított részek aránya. A település másik sporttelepe, egy nagy füves sportpályával, a 37. sz. főút és a vasúti területek mentén található a belterület déli részén. A település több oktatási és közintézménye rendelkezik kiterjedt zöldfelületekkel. Ilyen a már említett Kossuth Lajos Gimnázium, a Szepsi Lackó Máté Mezőgazdasági Szakképző Iskola, a Lavotta János Művészeti Iskola, az Erzsébet kórház, a Városi uszoda.

A különböző vallású gyülekezetek templomait szintén kisebb-nagyobb, többé-kevésbé közhasználatú, parkosított területek övezik (római katolikus, görög katolikus, református). A település területén található temetők (mind a Sátoraljaújhely városi temető, mind a Széphalmi, mind a Károlyfalván és a Rudabányácskán lévő temető) szintén kiterjedt zöldfelülettel rendelkező területek.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

A közhasználat elől elzárt zöldfelületek közé tartozik a Rudabányácska településrészen található Smaragd-völgy, ahol két nagyobb tó is található. További, közhasználat elől elzárt, nagyobb zöldfelülettel, értékes faállománnyal rendelkező terület Városi Sporttelep mellett található dohánygyár telke, valamint a közigazgatási határon, illetve az országhatáron található Szlovákújhelyi-kastély, amely vízműtelepként funkcionál.

Egy település életében fontos szerepet játszik a város arculata, a rész cél a vonzó városi környezet kialakításához járul hozzá. A korábbi rehabilitációs programok folytatásával a belváros jelentős része újul meg, mely mind a lakosság, mind a látogatók számára ideális környezetet biztosít szabad idejük eltöltése céljából. A városközponti parkolóhelyek

zsúfoltsága azok számának növekedésével érhető el. A zöldfelületek növelése nemcsak kellemesebb környezetet biztosít, hanem lehetőséget ad szabadidős programok megrendezésére is. A zöldfelületek kezelése, területének növelése, illetve a területek funkciókkal való megtöltése szintén közvetlenül érhető el. A belváros fejlesztése hozzájárul a kereskedelmi és szolgáltató egységek színvonalasabb környezetének kialakításához. A cél ezenkívül magába foglalja a településen érzékelhető vizuális konfliktusok, valamint településképi problémák kezelését.

A városi zöldfelületek – parkok, játszóterek, sétányok, intézményi zöld közterületek – a Városellátó Szervezet kezelésében állnak, nagyságrendileg 270.000 m² területen.

4.4.1 TÁJREHABILITÁCIÓ ÉS TERMÉSZETVÉDELEM

Az ökológia az élőlények egymás és környezetük közötti kölcsönhatás – rendszerét vizsgálja. Az ökológiai rendszerek, mint általában a környezeti rendszerek, nyíltak, ezért fokozottan érzékenyek a természetes vagy antropogén hatásokra. Az élő rendszerek természetes körülmények között is változnak, de az emberiélet tartamához képest lassan, míg az emberi beavatkozások hatására a változások felgyorsulhatnak.

Ha a környezetvédelmi szempontból negatív hatások dominánssá válnak (pl. túl sok az illegális hulladéklerakó, trágyadépó a külterületen), a rendszer gyors ütemben degradálódik, sőt el is pusztulhat. Az élő rendszerekben fennálló törvényszerűségek ismeretében az ember szabályozhatja azok működését, ezért kellő tudatossággal az egyensúly pozitív irányba is eltolható, és tudatosan létrehozható egy új dinamikus egyensúlyi állapot. Az ökológiai állapotot a környezetterhelést is számottevően befolyásolja.

Az ökológiai kiegyenlítő-felületek napjainkra már nagyon komoly szereppel bíró klímateremtők. Ennek értelmében valamennyi tartósan és összefüggően fás növényzettel (erdő) borított terület, továbbá a vízfelületek, a lápok hatékonyak, együttes ökológiai kiegyenlítő hatásuk közismert.

Az 1984 végén alakult, 28341 hektáros Zempléni tájvédelmi körzet a Zemplén-hegység nagy részét magába foglalja, amelynek köztömegét a 14-16 millió évvel ezelőtt működött vulkánok hozták létre. A tűzhányók közé helyenként tenger is benyomult és üledékei, valamint a beszóródó vulkáni tufa számos növény és állat ősmaradványát őrzi. A tájvédelmi körzet hegyeit tölgyesek, gyertyános-tölgyesek és bükkösök borítják, a völgyekben futó patakokat égeresek kísérik. A hegység lágyszárú növényzete rendkívül változatos, sok a közeli, Kárpátokkal közös, magashegyvidéki flóraelem. A védett ritkaságokat felvonultató élőhelyek közül kiemelkednek a hegyi kaszálórétek, a tocsogós lápok, a színpompás szilikát sziklagyepek és a korpafüves, áfonyás bükkösök, nyíresek. Állatvilága rendkívül változatos, megtalálható itt a védett hazai emlősök legtöbb faja. Madárvilágára jellemző a hegyvidéki fajok jelenléte, pl. a fekete gólya, a nappali ragadozómadaraink, összes hazai bagolyfajunk.

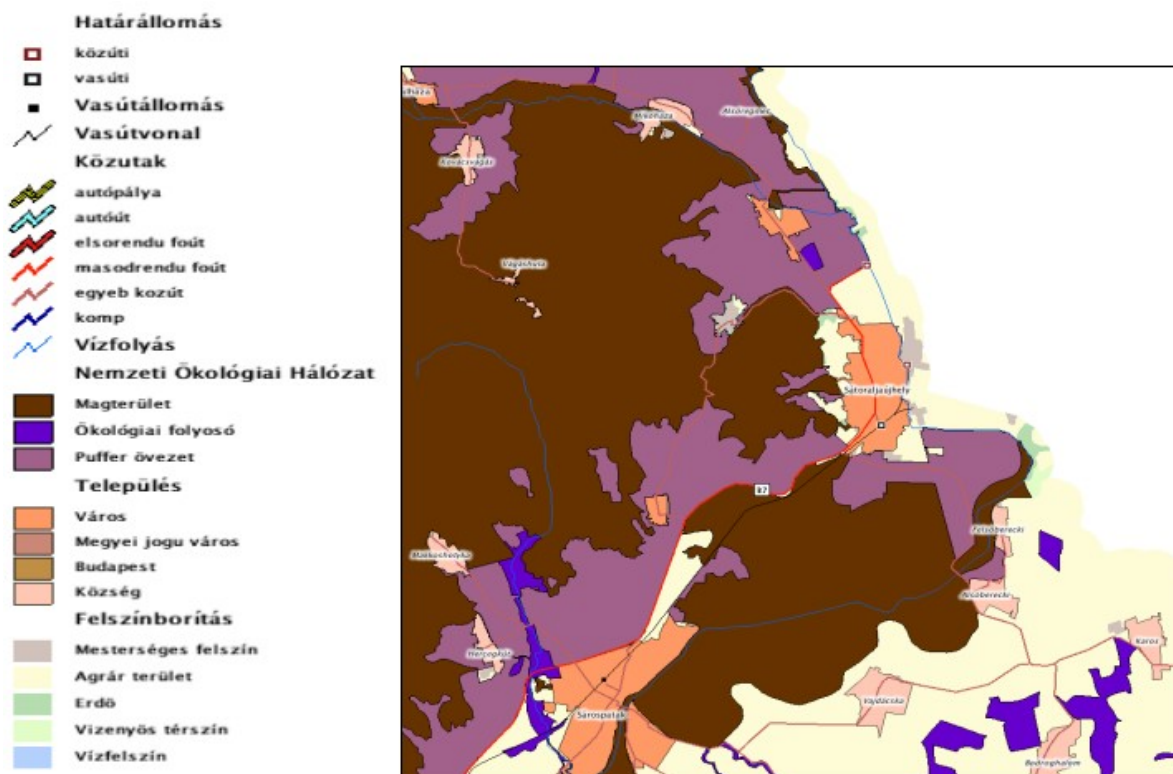
Ökológiai hálózat

A természetvédelmi oltalom alatt nem álló védett természetes és természet közeli élőhelyek fennmaradását, megőrzését a Nemzeti Ökológiai Hálózat biztosítja. Az ökológiai hálózat funkcionális elemeinek, a kiemelten védendő **magterületek**, az ezeket összekötő ökológiai folyosók, a pufferterületek, rehabilitációs területek hálózatának kiemelkedő jelentőségű

szerepük van az élőhelyek folytonosságának biztosításában, mely a flóra és fauna elemeinek megfelelő életteret biztosítanak.

Sátoraljaújhely Város területén, a Nemzeti Ökológiai Hálózat részét képező területek közé tartoznak a korábban felsorolt természeti területek, mint magterületek, melyek a külterület jelentős részét, illetve a belterület egy részét fedik le. **Megszakított ökológiai folyosóként** funkcionál a Széphalom városrész déli határánál található Liget-dűlő elnevezésű gyeptes terület.

Pufferterületek közé tartoznak a hegylábi részek a 37-es út nyomvonaláig, kisebb foltok a magterületeken belül.

16. kép Ökológiai hálózat Sátoraljaújhely területén – forrás: lechnerkozpont.hu/oldal/teir

Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontó tevékenységek tájhasználati konfliktusok forrásaivá válhatnak.

Funkcionális tájhasználati konfliktusokat az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okoznak. Tájökológiai tájhasználati konfliktusról beszélünk, az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok fennállása esetén. A rendezetlenség, a rendetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya vizuális-esztétikai: tájhasználati konfliktusokat eredményez.

Sátoraljaújhely külterületi részén, főként az Ipartelepi út mentén, több olyan üzemi, gazdasági rendeltetésű létesítmény található, melyek takarása, tájba illesztése nem teljes mértékben, vagy egyáltalán nem megoldott, továbbá az ipari funkciójú területek teljes mértékben az

Ipartelepi út menti lakóterületek közvetlen szomszédságába települtek, minden féle védő övezet biztosítása nélkül. Ezek egyben funkcionális és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok forrását képezhetik.

4.5 TALAJVÉDELEM

A vízbázisok védelme érdekében az önkormányzat bevezette a talajterhelési díjat a 31/2004. (XII.20.) önkormányzati rendeletével. A talajterhelési díjfizetési kötelezettség azt a kibocsátót terheli, aki a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem köt rá, és a helyi vízgazdálkodási hatósági engedélyezés alapján szennyvízelhelyezést alkalmaz. A díjat a kibocsátó köteles bevallani, és önadózás útján megfizetni.

Az Északmagyarországi Regionális Vízművek Zrt. Zempléni Szolgáltatási Üzem ágazatától kapott adatszolgáltatás alapján 2024. évben Sátoraljaújhelyben és csatolt városrészeiben a szennyvízcsatlakozások az alábbiak szerint alakultak.

	Sátoraljaújhely	Su-Károlyfalva		Su-Széphalom		Su-Rudabányácska	
	szennyvíz díjat NEM fizető ingatlanok száma, Köveshegyi ingatlanok is itt jelennek meg	Szennyvíz- fogyasztó	ZV KFT vízbekö- tések száma	Szennyvíz- fogyasztó	ZV KFT vízbekö- tések száma	Szennyvíz- fogyasztó	ZV KFT vízbekötések száma
lakosság	446	135	158	194	237	129	165
közület	65	4		9		10	
K.Ü.Z.	465	25		96		42	
dugulások száma	206	6		27		8	

2. táblázat: Szennyvízcsatlakozással nem rendelkező ingatlanok – forrás: ÉRV Zrt.

A szennyvíz derogációs pályázat 2024. évi kivitelezési munkálatainak lezárása továbbá a rendszer üzembehehlyzése után az érintett fogyasztók számára a kiépült szennyvíz közmű-hálózatra való rácsatlakozás kötelező, aminek elmulasztása büntetést von maga után. A felemelt díjnak, illetve említett jogszabályváltozásnak köszönhetően minimálisra csökkent a csatornarákötéssel nem rendelkezők száma.

4.6 A TELEPÜLÉSI ÉS AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÁLLAPOTA

4.6.1 HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

Magyarországon a hulladékgazdálkodásból, valamint a szennyvízkezelésből származik a teljes üvegházhatású gázkibocsátás 6-7 százaléka. A kibocsátás CO₂ egyenértékben számított nagyobb részét az elszállított és lerakott települési (és ipari) hulladék anaerob bomlási folyamatából származó, illetve a szennyvízkezelés során képződő metán teszi ki. A hulladékgazdálkodás szempontjából a legjelentősebb kibocsátás a hulladéklerakókban képződő depóniagáz, amely ÜHG-potenciálja lényegesen magasabb a szén-dioxidénál. Ennek oka, hogy a szerves anyagok lerakóban történő spontán bomlása során a depóniagázt 40-60%-ban alkotó metán is képződik.

A hulladékgazdálkodás alapelveivel összhangban előnyt élvez minden intézkedés, amely a lerakóktól eltereli a hulladékot, és ezért hozzájárul a kibocsátás csökkentéséhez. Növekszik az egy főre jutó hulladékmennyiség a fogyasztási szokások, illetve magának a fogyasztásnak a növekedése, valamint a sokszor túlsomagolt termékek miatt.

A hulladékgazdálkodás terén az első lépés a hulladékok mennyiségének a csökkentése, amit nem lehet csak a tudatos fogyasztói magatartással és a szemléletformálással megoldani. A kereskedelem szereplőinek a gyártóknak és az eladásokat ösztönző marketingnek a szerepe legalább olyan jelentős. A hulladéklerakókról légkörbe jutó metán a szerves anyagok bomlása során szabadul fel, amelyek egyrészt különböző eredetű zöldhulladékokból, másrészt feldolgozott állati- és növényi maradványokból, jórészt ételmaradványokból tevődnek össze. Ezek együttes részesedése az összes települési hulladékon belül megközelítheti a 30%-ot is. A városias környezetben erősen megnő az ételhulladékok aránya (akár a teljes biológiailag lebomló hulladékok 90-95%-a is lehet).

Ez a régióban fokozottan jelenik meg, hiszen az erős gasztró- turizmusnak köszönhetően a régió településeinek jelentős részén az élelmiszer eredetű hulladékok aránya magas.

A vendéglátó ipari egységek mellett az élelmiszerhulladék és a megnövekedett csomagolási hulladék a turisták fogyasztási szokásaihoz, mintáihoz kötődnek.

Ezek jelentős csökkentésével a hulladéklerakók kapacitása is tovább fenntartható, illetve a bomlásból származó nagy mennyiségű gáz keletkezése is elkerülhető lenne.

4.6.1.1 VÁLTOZÁSOK A HULLADÉKGAZDÁLKODÁS SZEREPKÖRÉBEN

Jogszabályi háttér

A hulladékokról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 2023. július 01. napján jelentős mértékben módosult, mely érintette a helyi önkormányzatok hatáskörébe utalt hulladékgazdálkodási jogkört és feladatkört is.

2023. július 01. napjától az állam saját hatáskörben látja el a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet, koncessziós szerződés alapján, ezért az Önkormányzat erre vonatkozó, eddig ellátott feladatköre *ipso iure* (a jogszabályváltozásra tekintettel, a jogszabály erejénél fogva) megszűnt.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás tárgyában meghirdetett koncessziós eljárás eredményeként a közszolgáltatási feladatokat az állam a MOL Nyrt. útján látja el, aki elnyerte a 35 évre szóló, évi 4-5 millió tonna hulladék kezelésére vonatkozó magyarországi hulladékkoncessziót. A MOL a feladat ellátása érdekében létrehozta a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt-t, aki a hulladékgazdálkodási koncesszióért felelős vállalat.

A települési (lakosságtól és intézményektől, gazdálkodó szervezetektől származó háztartási és háztartáshoz hasonló) hulladék begyűjtését és kezelését, valamint a hazai kiterjesztett gyártói felelősségi rendszert (EPR), megszervezve az e rendszer hatálya alá tartozó termékkörökből származó hulladékok hulladékgazdálkodási feladatait is ellátja.

17. kép A kiterjesztett gyártói felelősség szemléltetése – forrás: vallalkozas-okosan.hu

2040. évre a cél, hogy elérhető legyen az Európai Unió által előirányzott, a települési hulladék újrahasznosítására vonatkozó minimum 65 %, míg a hulladéklerakóba kerülő hulladék esetében a maximum 10 % arány elérése, mely módokon keresik a szétaprózott műszaki tartalom egységesítési lehetőségét a területi, földrajzi és eltérő infrastruktúra hálózat figyelembe vételével.

2023. július hó 1. napján hatályba lépett, illetve módosult új jogi szabályozásra figyelemmel (különös tekintettel a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban Ht.) 18. pontja 33.§-37/D. §-nak a települési önkormányzatra vonatkozó szabályaira, valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvényre tekintettel az önkormányzati rendeleteket módosítani kell, szükség esetén hatályon kívül helyezni és újakat alkotni a hiányzó tárgykörre vonatkozóan.

A régiókoordinátorok feladata, hogy az uniós és hazai szabályoknak, valamint a koncessziós társaság útmutatásának megfelelően fenntarthatóan, előkezelésre minél alkalmasabb módon

gyűjtsék a hulladékot, amely ezt követően újrafeldolgozásra kerülhet. A régiókoordinátorok a régiós ügyfélszolgálatokat, a begyűjtési és szállítási folyamatokat koordinálják, és részben ellátják, továbbá a közreműködő szolgáltatók teljesítmény kontrollját, ellenőrzését a koncessziós társasággal való együttműködésben végzik. Közösén keresik a szétaprózódott műszaki tartalom egységesítési lehetőségét a területi, földrajzi és eltérő infrastruktúra hálózat figyelembevétele és azok fejlesztési javaslata mellett.

A fentiek alapján a hulladékgazdálkodási közfeladat ellátása nem tartozik **2023. július 01.** napjától az önkormányzat kötelező feladatai közé, azt az állam veszi át. Az önkormányzatok által kötelezően, továbbra is önkormányzati rendeletben szabályozandó feladat az elhagyott hulladék felszámolásához szükséges helyi intézkedések körének meghatározása, valamint a közterület tisztán tartására vonatkozó szabályok meghatározása. Ez utóbbiban nincs változás, továbbra is az Mötv. 13 § (1) bekezdése 5. pontja az irányadó.

A hulladékgazdálkodási feladat kikerült az önkormányzat kötelező feladatai közül, a hulladéktörvény felhatalmazó rendelkezése pedig egy pontban érinti csak az önkormányzatok által kötelezően szabályozandó tárgykört, ez pedig az elhagyott hulladék felszámolásához szükséges helyi intézkedések körének meghatározására vonatkozó önkormányzati rendelet megalkotásának kötelezettségét vonta maga után.

Felhatalmazást kapott továbbá a települési önkormányzat képviselő-testülete arra, hogy rendeletben állapítsa meg a közterület tisztán tartására vonatkozó részletszabályokat.

4.6.1.2 AZ ÖNKORMÁNYZATOK HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI SZEREPKÖRE

Eszköztulajdonos

Az önkormányzatok a koncesszió indulását követően is eszköztulajdonosok maradtak, tehát a tulajdonukban maradtak a hulladékgazdálkodási létesítmények. Ezen létesítmények használatával kapcsolatban a MOHU Zrt. megkötötte a szükséges szerződéseket e létesítmények üzemeltetőivel.

Hulladékgazdálkodási alapfeladat

Július 1-jétől megszűnt az önkormányzatok hulladékgazdálkodási alapfeladata, ezt a koncessziós társaság vette át. A jelenlegi közszolgáltató cégek a MOHU Zrt. alvállalkozóiként látják el a hulladékgazdálkodási feladatokat.

A MOHU által kiválasztott régiókoordinátorok és közreműködő alvállalkozóik feladata, hogy az uniós és hazai szabályoknak, valamint a koncessziós társaság útmutatásának megfelelően, fenntarthatóan, előkezelésre minél alkalmasabb módon gyűjtsék a hulladékot, amely ezt követően újrafeldolgozásra kerüljenek.

A régiókoordinátorok és közreműködők a hulladékot csak gyűjtik és szállítják, majd ezt követően átadják a kezelőik részére, de a kezelést nem ők végzik.

Hulladékgazdálkodással kapcsolatos szabályozás

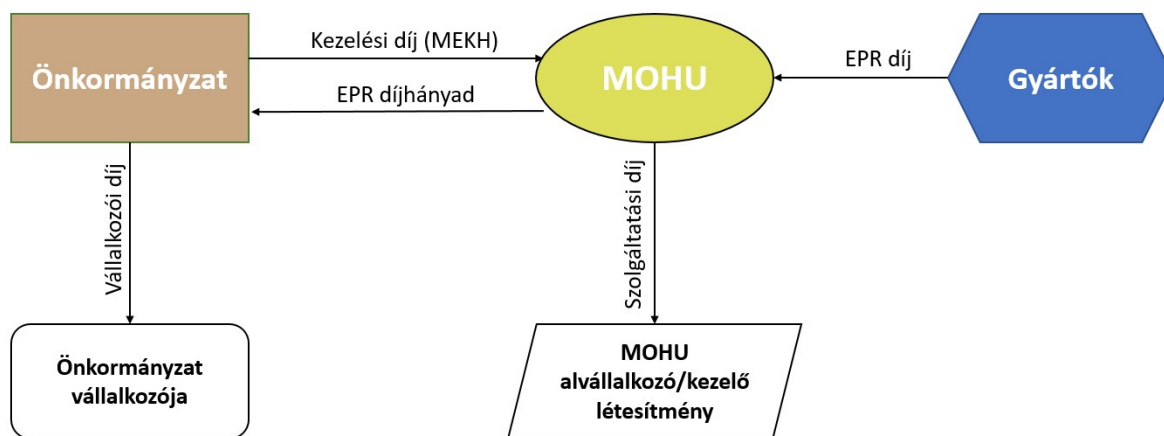
A hulladékgazdálkodási közfeladat önkormányzatoktól való elkerülésével megszűnt az ezzel kapcsolatos önkormányzati szabályozási jogkör is, ezért az önkormányzatok által a hulladékgazdálkodással kapcsolatban alkotott rendeleteket hatályon kívül kellett helyezni.

Köztisztasági alapfeladat

A köztisztasági feladatellátás július 1-je után is az önkormányzatok feladata, ezért annak költségei is az önkormányzatoknál maradtak. 2023. július 1-je után a köztisztaságból származó – települési hulladéknak minősülő – hulladék átvételére csak a MOHU vagy annak szerződött alvállalkozói jogosultak. A köztisztaságból származó települési hulladék átvételének, kezelésének költségeit a MOHU Zrt. viseli, melyet az önkormányzatok az illetékes miniszter által megállapított szolgáltatási díj formájában térítenek meg a MOHU Zrt. részre.

A köztisztasági hulladékban az országos hulladék-összetétel analízis alapján megállapított átlagos EPR tartalom arányos köztisztasági költségeinek fedezetére beszedett gyártói felelősségi díjjal a MOHU Zrt. negyedévente elszámol az önkormányzatokkal.

Az önkormányzatok továbbra is maguk szervezik meg a köztisztasági tevékenységüket (gyűjtés, szállítás), amelyből származó koncesszió hatálya alá tartozó települési hulladékot kizárólag a MOHU vagy szerződött alvállalkozói által üzemeltetett létesítményeibe adhatja át.

18. kép A kiterjesztett gyártói felelősség folyamata – forrás: mohu.hu/hu/onkormanyzatok

Folyamatok a MOHU rendszerében

A MOHU Zrt. az átlátható és egységes partnerkezelés céljából létrehozta elektronikus ügyintézési felületét, a Partner Portált. Az önkormányzatoknak ezen a felületen szükséges regisztrálniuk a köztisztasági hulladékkal kapcsolatos szolgáltatásokra, valamint az intézményi hulladékszállításra vonatkozóan.

Az önkormányzatok regisztrációja – köztisztaságból származó hulladék

Az önkormányzatok továbbra is maguk szervezik meg a köztisztasági tevékenységüket (gyűjtés, szállítás), amelyből származó koncesszió hatálya alá tartozó települési hulladékot kizárólag a MOHU vagy szerződött alvállalkozói által üzemeltetett létesítményeibe adhatja át. A **MOHU Partner Portálján** történő regisztrációja során az önkormányzatok adják meg a hulladék beszállítást végző igénybe vett alvállalkozóikat, a gyűjtött hulladékok fajtáit, továbbá 2023. július 1-je után ebben a rendszerben adhatják le a beszállítást megelőzően a hulladék átvételének technikai kezelését és elszámolását lehetővé tevő megrendeléseiket. A megrendeléseiket a MOHU Zrt. által meghatározott átvételi pontokra kell beszállítani, melyekről további információt a mohu.hu-n, és a rendelés leadás során szerezhető. Az átvételi pontok pontos helye a regisztráció/megrendelés során kerül meghatározásra (területi elv alapján, jelen esetben Mento Környezetkultúra Kft. Bodrogkeresztúri hulladéklerakója).

Sátoraljaújhely Város Önkormányzata 2025. márciusában, a régióban elsőként kötötte meg a „Köztisztasági Szolgáltatás nyújtására vonatkozó egyedi szerződés” – ét a MOHU MOL Hulladékgazdálkodási Zrt-vel.

Intézmények regisztrációja

A 2012. évi CLXXXV. törvény azon intézményi és gazdálkodási szervezetek számára, amelyek hulladékgazdálkodási intézményi résztvételesség körébe tartozó hulladékot termelnek, és azokat elkülönítetten gyűjtik kötelezően előírja, hogy a MOHU által üzemeltetett Partner Portálon regisztráljanak, valamint a szerződéskötéshez szükséges adatokat megadják.

Az intézményi és gazdálkodó szervezetek által koncesszió alá tartozó elkülönítetten gyűjtött hulladék gyűjtését kizárólag a MOHU és annak szerződött intézményi szolgáltatója végezheti.

4.6.1.3 LAKOSSÁGOT ÉRINTŐ TÁJÉKOZTATÁS, HULLADÉKGYŰJTÉSI MÓDOK

Hulladékkezelés és gyűjtés

A természetes személy ingatlanhasználókat érintő hulladékkezelési és gyűjtési folyamatok az eddig megszokott formában továbbra is működnek az új rendszer életbe lépése után is.

A lakosság részéről regisztrációra nincs szükség, az egykori NHKV-s adatbázis került a továbbiakban is alkalmazásra. Ugyanez igaz a Ht. alapján lakossági rezsicsökkentett díjra jogosult költségvetési szervekre és a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény szerinti ápolást, gondozást nyújtó intézményekre (idősek otthona, pszichiátriai betegek otthona, a szenvedélybetegek otthona, a fogyatékos személyek otthona, valamint a hajléktalanok otthona).

A hulladék gyűjtése és kihelyezése, továbbá a hulladék elszállításának időpontja és gyakorisága változatlan maradt, minderről továbbra is a Régió koordinátorok vagy megbízottjaik által (Zempléni Z.H.K. Nonprofit Kft.) közzétett hulladék naptárakból tájékozódhat a lakosság.

Lomtalanítás

A korábbi években alkalmazott közterületi lomtalanítástól eltérően az elmúlt a házhoz menő lomtalanítási rendszerrel dolgoztak. Ennek lényege, hogy a lomtalanítás előzetes regisztrációhoz kötött és előre egyeztetett időpontban mennek a hulladékgyűjtő kollégák az adott felhasználási helyre.

A közterületek rendjének és tisztaságának megőrzése érdekében igénybejelentés alapján, a lakossal előre egyeztetett napon végzi el a Zempléni Z.H.K. Nonprofit Kft. Ezzel a szolgáltatással a lom keletkezéséhez igazítható az elszállítás időpontja. A lomtalanítás évente 2 alkalommal vehető igénybe.

A lom, a lomtalanítás során átvett olyan háztartási hulladék, amely a megrendelt szolgáltatás keretében rendszeresített gyűjtőedény méreteit meghaladja.

A lomtalanítás alkalmával minden, az ingatlan elé kihelyezett nagyobb terjedelmű hulladék (pl.: bútor, edények, egyéb feleslegessé vált eszközök, tárgyak) elszállításra kerül. A nagyméretű lomokat (pl.: ágy, szekrény, ülőgarnitúra) szétszedett állapotban kell kihelyezni úgy, hogy az kézi erővel könnyen mozgatható legyen. A lom továbbra sem tartalmazhat háztartási hulladékot, veszélyes anyagot tartalmazó fémhulladékokat, azbesztet tartalmazó hulladékokat, veszélyes anyagokat tartalmazó faforgácsot, oldószereket, szerves oldószereket, savakat, lúgokat, nehézfém tartalmú hulladékot, olajos rongyokat, fáradt olajat, olajsűrőket, fertőző hulladékokat (állati tetem, trágya), gyógyszereket, éles-hegyes eszközöket (injekciós tűk, fecskendők, vágó- szűrő eszközök), permetszereket és azok dobozait, építési törmelék, épület bontásból származó hulladékot, gumiköpenyt, autóbontásból származó hulladékot, autórongsokat, elektronikai hulladékot és zöldhulladékot sem, mert azokat a Szolgáltató nem szállítja el.

Veszélyes hulladék

A veszélyes hulladékkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 98/2001 (VI. 15.) Korm. rendelet helyett 2015. augusztus 16-án a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet lépett hatályba. Főbb változások, fontosabb előírásai:

- A hulladék veszélyességének megállapítása
- A hulladékok besorolásával kapcsolatos előírásokkal a továbbiakban a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV törvény 63. §-a rendelkezik.
- A veszélyes hulladék vonatkozásában a Kormány a Ht. 88. § (1) bekezdés 3. pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva alkotta meg a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 7.) Kormányrendeletet, amely jelenleg is hatályos.

Sátoraljaújhelyben jelenleg egy hulladékgyűjtő udvar működik a **Sátoraljaújhely, 11021/8 hrsz-ú ingatlanon (Néma-hegy)**, amely a veszélyes hulladékot is átveszi. A hulladékokat megfelelő zárt edényben gyűjtik, és szállítják el, ahol ártalmatlanítják, vagy újra felhasználják, mivel a veszélyes hulladékok egy része is újra hasznosítható.

A BESZÁLLÍTHATÓ HULLADÉKOK KÖRE:

A háztartásban keletkező

Nem veszélyes hulladékok:

- építési, bontási hulladékok (tégla, cserép, kerámia, beton, föld és kövek, illetve ezek keveréke);
- termékként tovább nem használható gumiabroncsok;
- papír és karton, üveg, műanyag-flakon, fólia;
- zöldhulladék: nyesedék, gallyak, fű, lombok, egyéb fahulladékok;
- nagydarabos hulladékok (bútorok, nagyméretű felújítás után megmaradó lomok, háztartási tárgyak és berendezések pl. műanyagkád, kézmosó, elhasznált konyhai eszközök);
- elektromos és elektronikai hulladékok (hűtő, tévé, rádió, kisméretű háztartási készülékek);
- fémek és fém csomagolási hulladékok (alumínium doboz, sárga- és vörösréz, vas és acél stb.);
- sütőolaj.

Veszélyes hulladékok:

Szárazelem, akkumulátor, festék- és lakkmaradékok csomagolóeszközeikkel együtt, használt motorolajok, azok csomagolásai, növényvédőszer-maradékok, fénycső és izzó.

Gumiabroncsok beszállításakor kérjük, az alábbiakat szíveskedjenek figyelembe venni:

Hulladékudvarban leadható gumiabroncsok HAK 16 01 03

- Személyautó/kisteher gépjármű gumiabroncs Maximum 24 col
- Motorkerékpár gumiabroncs
- Kerékpár gumiabroncs
- Vágott gumiabroncs
- Festett gumiabroncs

Hulladékudvarban NEM leadható gumiabroncsok

- Homoktól, földtől, olajtól, festéktől, egyéb szennyeződésektől, valamint felnitől, záró peremtől, betontól, hulladéktól, idegen anyagtól mentesek legyenek.
- Egyéb típusú (teher, mezőgazdasági, targonca, bánya) gumiabroncsok nem adhatók le
- „szétrobbant”, durrdefektes, futófelülettől megfosztott gumiabroncsok.

4.6.2 ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÁLLAPOTA

Sátoraljaújhely első jelentős építményei közé tartozott a városközpontban épült Szent Imre plébánia, a Szent Egyed pálos kolostor, a Szent István ágostonos kolostor, valamint a Várhegyen épült vár.

A középkorban két központ mentén kezdődött meg a település szerveződése. A főutcán, a középkori település központjában kialakuló kis teresedésen megépült a római katolikus plébániatemplom. A középkori központ a jelenlegi Kossuth utca, Kossuth tér vonalán kezdett kialakulni. A főutcáról keresztutcák ágaztak le egyrészt keleti irányba, amelyek a Ronyvára futnak le: Árpád utca, Dózsa György utca. A főutcáról nyugati irányba leágazó keresztutcák a környező hegyek felé teremtettek kapcsolatot: Tompa Mihály utca, Felsőzsólyomka utca. A Kossuth utca folytatásában északi irányban kialakult a Kazinczy utca.

Újhely másik középkori központja a pálos kolostor körül kezdett kialakulni. A pálosok a tatárjárás után, a 13. század második felében jelentek meg a településen, ahol a Barátszeren építették fel templomukat a hozzákapcsolódó kolostorépülettel együtt. A kolostoregyüttes mind a mai napig Sátoraljaújhely legértékesebb műemlékegyüttese. A kolostor melletti kora gótikus templom már a 14. században állott. A kolostoregyüttes körül, attól nyugatra, a Kazinczy utcával párhuzamosan beépült a Deák utca, a kolostortól keletre a Móricz Zsigmond utca, északra pedig a Barátszer utca. A település térszervező elemei között meg kell említeni az észak felé, Kassa irányába vezető kereskedelmi út vonalát, amely a fő közlekedési folyosót képezte, ennek vonalában megkezdődik a Vasvári Pál utca beépülése. A település korai beépítésének kelet felől a Ronyva és a Fehér-patak szabott határt. A 18. század utolsó harmadában már áll Újhely valamennyi egyházi épülete. A római katolikus templom mellett megjelent a református templom, valamint a görög katolikus templom is, a pestis járvány emlékére emelt Szent Kereszt kápolnát is jelölik már a térképek.

A 19.-20. század fordulójára kialakult Sátoraljaújhely három alapvető települési szintje. A városon keletről nyugatra áthaladva három, lépcsőzetesen elhelyezkedő településszint különíthető el. Az alsó rész a Ronyva síkságán elhelyezkedő régi városmag. Itt alakult ki a IV. Béla által alapított kolostor körül a Barátszer, mint önálló település. A második szintet a középső városrész alkotja a Kossuth és Kazinczy utca mentén. Ezen a szakaszon haladt végig a legfontosabb útvonal, központi helye ide vonzotta a kereskedelmet, közigazgatási intézményeket, hivatalokat. A város fölött magasodó hegyek alkotják a harmadik szintet, ahol megkezdődött a Szárhegyre felfutó kis utcácskák beépítése. A harmadik katonai felmérés térképlapján új térszervező elemként jelenik meg a vasút, vasúti csomóponttá válik a város.

Az 1980-as években alakult ki Sátoraljaújhely jelenlegi közigazgatási határa, amely több település összeolvadásával jön létre. Sátoraljaújhelyhez csatolták Károlyfalvát, Rudabányácskát és Széphalmot is. Sátoraljaújhely a 20. század második felében elsősorban déli irányban terjeszkedett, itt épültek ki új kertvárosias beépítésű városrészek. A vasúttól délre eső területeken pedig új iparterület alakítottak ki.

Magyarországon az építésügyi törvény értelmében a kiemelkedő történeti, építészeti és néprajzi értékekkel rendelkező építményeket, azok tartozékait a törvényben szabályozott, hatósági védelemben kell részesíteni.

A védelem lehet „műemlék” - mely a legjelentősebbekre vonatkozik - valamint a törvényben szabályozott szempontoknak megfelelő épületek, romok, szobrok és sírjelek az országosan még fellelhető, nagyszámú, helyi jelentőségű objektumoknak csak a töredékét jelentik. Előfordul, hogy a nem kellő hatósági odafigyelés miatt a régi épületek lebontásra kerülnek, bár a városban lehet szép számmal látni olyan példákat is, ahol az új tulajdonos példás módon felújítva használja ezeket a régi épületeket és előkertjeiket.

Számos területen problémát jelentenek a hirtelen lezúduló csapadékesemények következtében kialakuló belterületi elöntések. Ezek az események jelentős károkat okozhatnak az épületállományban és a települések vonalas infrastruktúrájában egyaránt. A csapadékvíz rendezés kapcsán kiemelt figyelmet kell ugyanakkor fordítani a vízmegtartó vízgazdálkodás szempontjaira. A vízviasszatartás révén csökkenthető a talajvízszint csökkenésének veszélye, valamint öntözővíz nyerhető. A termőföld a zöldfelületek legfontosabb erőforrása, termékenységet azonban degradációs folyamatok (talajszerkezet-romlás, szikesedés, erózió, szervesanyag-tartalom csökkenése, stb.) veszélyeztetik.

A szabad talajfelszín beépítettségének, tartós lefedettségének növekedése fokozza az adott terület klimatikus hatásokkal szembeni érzékenységet. A burkolt felületek nem képesek a por megkötésére, ezért a légáramlat hatására a megülepedett finom szennyeződés állandóan felkavarodik, és újra termelődik. A beépíthetőség mellett a burkolhatóságot is szigorúan szabályozni szükséges.

A zöldfelületek minősége is szigorú szabályozást igényel, hiszen a jellemző gyepek, rózsák, tuja kombináció sem klímavédelmi szempontból, sem esztétikailag nem illeszthető bele a „zempléni táj” fogalmába. Közterületeken és a magánterületeken is a tájba illeszkedő, őshonos lombos fák ültetése javasolható.

Magyarországon az épületállományhoz kapcsolódik az energiafogyasztásra visszavezethető CO₂ kibocsátás mintegy 55-60 %-a, amelynek 2/3-a a fűtés és hűtés számlájára írható, illetve és a háztartási berendezések használatára vezethetők vissza. Az épületeink a legnagyobb széndioxid kibocsátók, jócskán megelőzve az ipart, a közlekedést és a földhasználatot.

Az épített környezet alakításakor ma még csak ritkán számolnak az éghajlatváltozással. A környezettudatosság fontos eleme az energiatudatosság beépülése a mindennapi életbe, mely kapcsán törekedni kell az épületállomány energiatakarékosságot szolgáló felújítására, valamint a működtetésére.

4.6.3 ENERGIAGAZDÁLKODÁS

Sátoraljaújhely Város Önkormányzata 2021-ben csatlakozott a Polgármesterek Szövetségéhez. Az EU H2020 programja által támogatott CEESEU projekt mintatelepüléseként lehetőséget kapott arra, hogy a WWF Magyarországgal együttműködve dolgozza ki Fenntartható Energia és Klíma Akciótervét (angolul “Sustainable Energy and Climate Action Plan” - SECAP). A SECAP elkészítése során a város a magyar országos vállalatokkal egyenértékű CO₂-kibocsátás- csökkentést tűzött ki célul, amely alapján 2030-ig 30%-os megtakarítást kell a városnak elérnie, amely évente mintegy 19 000 tonna CO₂-nak felel meg.

A SECAP koncepcióját a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége dolgozta ki a korábbi SEAP-okat tovább fejlesztve. A módszert úgy tervezték meg, hogy egyrészt részletes

áttekintést adjon a vizsgált önkormányzat energetikai helyzetéről és üvegházhatásúgáz-kibocsátásáról, másrészt számszerű, objektív intézkedéseket határozzon meg a ÜHG-kibocsátások csökkentése, az energiahatékonyság javítása és a megújuló energiával kapcsolatos célok teljesülése érdekében, miközben a helyi energiaszegénység mérséklését is zászlajára tűzi. Emellett megvalósítható javaslatokat kínál az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra olyan helyi kockázatokra összpontosítva, mint az árvizek vagy a hőhullámok. Az akcióterv célja feltárni a település működéséhez és a városlakók életviteléhez kötődő CO₂-kibocsátás nagyságát és főbb forrásait. A SECAP-ban foglalt intézkedési javaslatok a város adottságait figyelembe véve energiahatékonysági, megújuló energia, valamint a még ki nem aknázott erőforrásokra támaszkodó fejlesztéseket tartalmaznak. Ezek többek között érintik a köz-, magán- és ipari épületállomány energiateljesítményének racionalizálását, a távhőrendszer fejlesztését, az energiaszegénység csökkentését, a helyi zöldfelületek és élőhelyek megőrzését, fejlesztését, de a közlekedést és a közösség szemléletformálását is.

A stratégia három alappillére lett helyezve:

1. Az energia akcióterv az alap kibocsátási leltár ("Baseline Emission Inventory" - BEI) segítségével elemzi a villamos- és hőenergia szektor, valamint a közlekedés energiafogyasztását és az üvegházhatásúgáz-kibocsátását, illetve néhány egyéb szektorét is. Összesíti a városvezetés fenntartható energiagazdálkodási célkitűzéseit.
2. A dokumentum szerves részét képezi továbbá a helyi energiaszegénységgel kapcsolatos akcióterv is, aminek különösen nagy jelentősége van a jelenlegi energiaválságban.
3. Az alkalmazkodási akcióterv pedig a kockázatok és sebezhetőség értékelésével ("Risk and Vulnerability Assessment" - RVA) felméri a települést veszélyeztető éghajlatváltozással kapcsolatos kockázati tényezőket, és ajánlásokat fogalmaz meg ezek megelőzésére, mérséklésére és a hozzájuk való alkalmazkodásra.

Az akciótervben foglalt intézkedési javaslatok a Sátorlajújhely Város Önkormányzatával szoros együttműködésben került meghatározásra, illetve figyelembe vették a lakossági véleményeket is. Minden intézkedés számba veszi az általa elérhető energiamegtakarítást, és a potenciális CO₂-kibocsátás-csökkenést is. Az intézkedések kifejtése során meghatározták a megvalósításért felelős, illetve abba bevonható szervezeteket. Továbbá beazonosították a város hatáskörébe tartozó fejlesztésekhez szükséges becsült költségeket és az esetleges finanszírozási forrásokat is.

Az Akcióterv támpontként szolgálhat az önkormányzati fejlesztések tervezésénél, pályázati források lehívásánál. A legtöbb intézkedés elsősorban a városvezetés hatáskörébe tartozó beruházásokat érinti, ugyanakkor a SECAP összetett módszertanából fakadóan tartalmazhat olyan elemeket is, amelyekre az önkormányzatnak nincs, vagy csak közvetett ráhatása lehet. Továbbá tágabb, globális tendenciák is a számítások részét képezték, például a villamosenergia-termelés CO₂-kibocsátásának változása.

A SECAP megvalósítása során az önkormányzat példamutató és élen járó szerepe kulcsfontosságú, hiszen a látszólag jelentéktelen beavatkozások is hatalmas közösségformáló erővel bírhatnak. Ezek katalizálhatják a városlakók szemléletmódjának változását,

elősegíthetik a helyi hír- és információáramlást, valamint növelhetik a városban irányuló működőtőke mértékét és a város népességmegtartó erejét.

2022-ben az energiaárak jelentős emelkedéséből az önkormányzat és intézményei, szervezetei költségvetésére gyakorolt várható hatásainak megelőzése, csökkentése érdekében heti rendszerességgel történő egyeztetések bevezetésére került sor az érintettek részvételével. Haladéktalanul elrendelésre került a gáz és villamos áram mérőórák heti rendszerességgel történő mérésével való fogyasztás mérés, a fogyasztás csökkentés és optimalizálása előkészítése érdekében.

Továbbá soron kívül valamennyi szervezet vezetője áttekintette az azonnali, a rövid és hosszú távú energiatakarékossági intézkedési lehetőségeket a rendelkezésre álló költségvetési források figyelembevételével, valamint lehetőségeikhez mérten felmérték távfűtés, illetőleg a gázzal való fűtés helyett egyéb más jellegű fűtési megoldásokat (napelemes rendszerek hőszivattyúval történő kiépítése, geotermikus hőenergia hasznosítás lehetőségének a vizsgálata).

Sátoraljaújhely Város Önkormányzata 2022. szeptemberében geotermikus hőenergia hasznosítási lehetőségek feltárását kezdeményezte a város alternatív energiaellátása érdekében.

A Mannvit Tervező és Tanácsadó Kft. tanulmányában a rendelkezésre álló információk alapján előzetes értékelést adott az elérhető és megtermelhető energiaforrásokról, a geotermikus energiahasznosítási lehetőségekről, a várható bekerülési költségekről és átfutási időtartamokról. A tanulmány készítése során mélyreható feltárás, vagy új vizsgálat készítése nem történt, az előzetes jellegnek megfelelő nagyságrendi becslések alapján kerültek bemutatásra a geotermikus lehetőségek. Az eredmények alapján a hőszivattyúval kombinált geotermikus energiahasznosítás ígéretes lehetőség Sátoraljaújhely település számára, melynek további vizsgálata javasoltak. A meglévő távhőrendszer bővítéséhez is elegendő hőenergia állhat rendelkezésre, továbbá a közvetlen hőhasznosítás is reális alternatíva lehet.

Sátoraljaújhely Város Önkormányzata 2021-2027 évi pályázati ciklusában az alábbi (3. táblázat) megvalósult és megvalósítandó projektekben részesült támogatásban a hatékony energiagazdálkodás tekintetében.

S.sz.	Projekt kód	Projekt cím	Rövid leírás
1	TOP PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00023	Csapadékvízvezetés Sátoraljaújhely Károlyi lakótelepen	A Károlyi lakótelep árvízvédelmének fejlesztése, az elöntések megelőzése, további károk elhárítása. A pályázat célja a felszín alatti vizek védelmét is elősegítve a csapadékvizek és belvizek szennyezésmentes levezetése.
2	TOP PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00062	Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés Sátoraljaújhelyen	Átfogó cél a fejlesztéssel érintett településen a zöldterületek fejlesztése a környezeti minőség javításával, a zöldfelületek növelésével, egy élhető, minőségi környezet kialakítása. A településen erős társadalmi igényként merül fel a zöldfelületek rekonstrukciója, fák telepítése, biodiverzitás növelése, a közterületek humanizálása és a zöldfelület minőségének javítása. A pincesor területén elburjánzott zöld növényzet teljesen befedte a meglévő építményeket és mélyutakat, a növényzetet kiirtják majd új füvesítést, parkosítást kapnak.
3	TOP PLUSZ-1.2.3-21-BO1-2022-00015	Belterületi közútfejlesztés Sátoraljaújhelyen	Sátoraljaújhelyben a Kazinczy utca útburkolatának korszerűsítése és felújítása során a meglévő szilárd burkolatú út, valamint az útpadka szerkezete kerül felújításra.
4	TOP PLUSZ-2.1.1-21-BO1-2022-000018	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Sátoraljaújhelyen	A Sárospataki Tankerületi Központ fenntartásában lévő, leromlott energetikai állapotú épület energetikai korszerűsítése. A fejlesztéssel érintett épület a Városi sportsarnok Sátoraljaújhelyben.
5	TOP PLUSZ-3.3.2-21-BO1-2022-00008	Orvosi rendelő felújítása Sátoraljaújhelyben	A Hősök tere 12. és a Kazinczy út 11. szám alatt található orvosi rendelő teljes körű felújítása.

3. táblázat: Az Önkormányzat 2021 – 2027 évi pályázati ciklus beruházásai – forrás: saját szerkesztés.

4.6.4 ZÖLDTERÜLET-GAZDÁLKODÁS

A környezet védelmének általános szabályairól 1995. évi LIII. törvény 26. § - a kimondja, hogy a település területén zöld területeket, véderdőket külön jogszabály szerint kell kialakítani.

Sátoraljaújhely Város Önkormányzata Képviselő-testülete rendeletben szabályozza a település környezet- és természetvédelmi feladatait. A rendelet külön fejezetekben tárgyalja a védett természeti és kultúrtörténeti értékek megóvását.

Az erdők védelmét, a közterületek és ingatlanok tisztántartását, a parlagfű elleni védekezés lehetőségeit, valamint a zöldterületek fenntartását és védelmét.

A zöldterületek védelméről szóló rendelkezések fokozott védelmet biztosítanak a parkoknak, zöldterületeknek.

Meghatározásra kerültek a fakivágás szigorú szabályai; külön melléklet foglalkozik az ajánlott (honos) fa- és cserjecsoportok felsorolásával.

A település belső részein a zöldterületek hiányát, a belterületeket övező külterületi vagy be nem épített belterületi részletek megfelelő hasznosításával kell ellensúlyozni.

A zöldterületeknek általában két alapvető rendeltetése van

- az egyik termelési célú, például ilyenek az erdő és mezőgazdasági területek, továbbá építési telken be nem épített részek, pl. gyümölcsös, szőlő, veteményes, virágos kert;
- a másik közjólétet szolgáló, mint pl. parkok, sétányok, bokros területek, köztemetők, továbbá sportpályák, játszóterek, kempingek, tavak.

A zöldterületek szerepe

- A belterületen a zöldterületek esztétikai, használati és ökológiai szerepe együttesen hat.
- A beépített területek, házsorok közé ékelődve azok folyamatosságát megtörik, változatossá teszik a településképet.
- A fás, cserjés zöld sávok vagy foltok a lakóterületet védik a közlekedési emissziótól, javítják a levegő minőségét. (Egy 80-100 éves bükkfa, pl. a vegetációs időszakban képes egy ember éves oxigénigényét fedezni.)
- Az ember számára elviselhető levegő páratartalom 60-80% közötti. A növények 5%-kal képesek a páratartalmat növelni, kedvező irányba módosítani.
- A levegőbe kerülő port csökkentik a gyepesített terület. A sorfák is képesek a levegőből a port kifésülni. A települési por, ugyanis még nyomokban mérgező ólmot is tartalmazhat.
- A három fokozatban telepített növényzet (gyep, cserje, fa) a közlekedési vagy egyéb zajt akár 10 decibellel csökkenteni tudja.
- Élőhelyei egyben honos hazai növényfajoknak, költő madaraknak, hasznos kisemlősöknek; de emellett árnyékot adnak utcán, ill. lakóterületek közt játszó gyerekeknek, sétáló, pihenő polgároknak.

Összességében a zöldterületi részek tájképi, tájéssztétikai szerepe is igen fontos egy település jövőbeni városképének megőrzésében, turisztikai szerepének javításában, melyre egy idegenforgalomból élő térségnek elsőrangú feladata odafigyelni.

Az erdők szerepe

Az erdőknek fontos szerepük van a klímaváltozás hatásainak mérséklésében, hiszen egyrészt megkötik a légköri szén-dioxid jelentős mennyiségét, másrészt kedvező mikro-, mezo- és makro-klimatikus hatásuk révén hozzájárulnak a szélsőséges hőmérsékleti és csapadékviszonyok mérsékléséhez. Az éghajlatváltozás okozta felmelegedés a fák legyengülésére valamint betegségeinek erőteljességére és terjedésére ma még előre nem látható hatással lesz. Az erdészet számára az éghajlatváltozás és a szélsőséges időjárás viszonyokhoz való alkalmazkodás sikeressége a természetyszerű erdők telepítésén és megóvásán múlik. Ezen erdők egyrészt a hirtelen lezúduló csapadék okozta károkat csökkenthetik, másrészt az erdők jelentős szerepet játszanak a víz tárolásában, a mikroklíma szabályozásában, a biodiverzitás növelésében is. Az erdők telepítésénél, illetve az erdős területek gondozásánál kiemelt fontosságot kell tulajdonítani a fajok kiválasztásának.

A helyi, őshonos fajokat kell előnyben részesíteni, valamint az erdők gondozásánál fokozott figyelmet kell szentelni az idegenhonos fajok eltávolítására.

A természetközeli erdőművelés napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap. Ennek okai többek között az erdei biodiverzitás miatti aggodalom, a klímaváltozás, a nagy kiterjedésű biotikus és abiotikus károk. Magyarországon a természetközeli erdőművelést ma már jogi eszközökkel is segítik. Az erdőkép átalakítása, a vágásos üzemmódról a szálaló üzemmódra való áttérés azonban hosszú időt igényel.

Közhasználatú zöldterületek

Közhasználatú zöldterületnek minősül minden kertészeti rendelkezés alá vont közterületen lévő, gyepvel, virággal, virágtartóval, fával borított terület, közpark, sétány, játszótér, utcai fasor, pihenésre, szórakozásra, sportolásra is szolgáló véderdő, közutat, járdát szegélyező, illetőleg közúti forgalmat irányító vagy elválasztó, növényzettel borított terület, valamint ezeken a területeken elhelyezett padok, berendezések és felszerelési tárgyak.

Sátoraljaújhelyben a belterület nagy részét elfoglaló parkok, közhasználatú zöldterületek, valamint a rajtuk lévő növényzet, berendezések és felszerelési tárgyak fenntartásáról, védelméről, valamint rendeltetésszerű használatáról a Sátoraljaújhelyi Városellátó Ellátó Szervezet gondoskodik. Városarculatot is alakító állapotok fenntartása nagy odafigyelést és folyamatos gondozást igényel, ezért lényegesek még a növényápolási munkák, a gyep- és fűvágás, a közterület fenntartás és az allergén növények irtása.

5. KÖRNYEZETBIZTONSÁG

A környezetbiztonság szempontjából a két legfontosabb terv a Vízkár-elhárítási és Vízbiztonság-védelmi Terv, illetve a Települési Veszély-elhárítási Terv.

Települési Vízkár-elhárítási és Vízbiztonság-védelmi Terv

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM–BM együttes rendelet alapján Sátoraljaújhely város „A” erősen veszélyeztetett osztályba sorolandó.

A város B-A-Z. Vármegyében, a Zempléni hegyvidék északkeleti részében, a szlovák határ mentén fekszik, Miskolcra közúton 82 km-re. Három tájegységet köt össze, amelyek a Bodrogsík, a Hegyvidék és a Hegyalja.

A város közigazgatási területének északi fele a Hegyvidék- és hegyaljai tájegységhez tartozik, domborzatilag magasabb fekvésű, a déli fele a Bodrogsíki tájegység részeként sík terület.

Árvíz

A település közigazgatási területének nagy része a Bodrog folyó jobb partján fekszik, kivételt képez ez alól a D-i részén lévő két holtág által határolt terület, amely a bal parton fekszik. A település déli részét két ártéri öblözet érinti: nagyobb részben a Bodrog folyó jobb parti 2.03. sz. Ronyvazugi öblözet, valamint a Bodrog bal parti 2.02. sz. Bodrogsíki ártéri öblözet. A nagyvízi mederszakasszal a közigazgatási terület D-i fele érintett: a Bodrog folyó 51,072-41,04 fkm szelvényei között. A belterület a Bodrog jobb partján található a folyótól 2,5-3 km távolságban.

A közigazgatási határon belül **ÉMVÍZIG** kezelésében lévő elsőrendű árvízvédelmi művek találhatók.

Árvízvédelmi töltések

A 08.14. sz. Bodrogkeresztúr-sátoraljaújhelyi árv. szakasz részeként a Ronyva bal parti töltése a 0+000-1+ 811 tkm szelvények között, a Ronyva jobb parti töltése a 0+000-2+327 tkm szelvények között, amely egyben a nagyvízi mederszakasz E-i határa is, valamint a Ronyvazugi Bodrog jobb parti töltés a 0+000-10+175 tkm szelvények között. 2015-ben megépült a belterület D-i részét (lakóingatlanok és ipari terület) mentesítő 4,609 km hosszúságú töltésszakasz, amely keresztezi a Sátoraljaújhely-Alsóberecki közutat és EK-en a Ronyva jobb parti töltésébe köt be.

(74/2014. (XII. 23.) BM rendelet, illetve a 30/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet). A védvonalak fejlesztési tervének elkészítését ágazati szinten az Országos Vízügyi Főigazgatóság koordinálja.

A településre jellemző mértékadó árvízszintek (MASZ) a 74/2014. (XII.23.) KvVM rendelet értelmében a következők:

Bodrog folyó

Bodrog fkm szelvény	74/2014. (XII. 23.) BM rendelet szerinti új MÁSZ (mBf)
41,04	99,99
51,1	101,57

Nagyvízi meder érintettség

Belterületi ingatlanok nagyvízi mederrel nem érintettek. Nagyvízi mederrel a közigazgatási terület déli részén lévő, Ronyvazugi új töltés alatti külterületi ingatlanok érintettek. A nagyvízi mederrel érintett területek használatával és hasznosításával kapcsolatban a „nagyvízi medrek, parti sávok, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról” szóló 83/2014. (III.14.) Korm. rendelet előírásai az irányadóak.

A rendeletben hivatkozott nagyvízi mederkezelési tervvel az (EMVIZIG) nem rendelkezik.

A nagyvízi mederkezelési tervdokumentációk az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) 2017. január 10-én kiadott nyilatkozatában hagyta jóvá.

A nagyvízi mederkezelési tervdokumentációkban meghatározásra került az új nagyvízi mederhatár, valamint az árvízi levezető sávok, melyek alapján a területhasznosítás lehetőségei módosulhatnak.

Felszíni vízfolyások, vízterek minősége

Sátoraljaújhely település közigazgatási területe teljes egészében az Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság működési területére esik.

Sátoraljaújhely város a Tisza részvízgyűjtőn belül döntő részben a 2-5 Tokaj-Hegyalja és kisebb részben a 2-4 Bodroköz tervezési alegységen helyezkedik el.

A települést két jelentősebb vízfolyás a Bodrog és a Ronyva-patak vízfolyás víztest, valamint 6 vízfolyás szegmens (Magas-patak 1/1, Fehér-patak 1/1, Fehér-patak 1/2, Ronyva-árapasztó 1/2, Ronyva-árapasztó 2/2 valamint az Ó- Ronyva 1/1) érinti.

Az ÉMVÍZIG működési területén lévő felszíni vízfolyások, vízterek tényleges környezeti állapotának, vízminőségi állapotának rendszeres, meghatározott gyakoriságú, és alkalomszerű ellenőrzését (a kijelölt helyeken) a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztály Környezetvédelmi Mérőközpont akkreditált laboratóriuma végzi a vonatkozó jogszabályok szerint.

Ennek megfelelően a térségi felszíni vízterek vízminőségével kapcsolatos vizsgálati eredmények, illetve a felszíni vizek állapotára vonatkozó értékelés a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály Laboratóriumi Osztály Környezetvédelmi Mérőközponttól, mint adatgazdától szerezhetők be.

Települési Veszély-elhárítási Terv

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet 26.§ alapján a polgármester veszélyelhárítási tervet készít a katasztrófák következményeinek a katasztrófaveszély, veszélyhelyzet elhárítása, csökkentése érdekében.

A védekezésért felelős személy a katasztrófavédelmi feladatok ellátása során, a jóváhagyott terv szerint intézkedik az emberi élet, a lakosság alapvető ellátásának biztosítása, a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak, a létfontosságú rendszerek és létesítmények védelme és a katasztrófa következményeinek csökkentése érdekében.

A veszélyelhárítási tervet Sátoraljaújhely település területén katasztrófaveszély és veszélyhelyzet kezelése, valamint következményeinek elhárítása, csökkentése érdekében kell alkalmazni.

Katasztrófavédelmi osztályba sorolás

A besorolás a települést érintő veszélyeztető hatások komplex elemzése alapján, kockázatbecslés útján került megállapításra.

A kockázatazonosítás során az adott területen a helyi sajátosságokra és jellemzőkre tekintettel, valamennyi ismert veszélyeztető hatást figyelembe lett véve.

A kockázatazonosítást követően a kockázatelemzés és –értékelés során meg lett határozva a település területére vonatkozó egyes veszélyeztető hatások következményei, valamint a bekövetkezés valószínűsége (gyakorisága), figyelemmel az egyes veszélyeztető hatások egymásra gyakorolt és együttes hatására is.

A település az azonosított veszélyeztető hatások és a bekövetkezési gyakoriság, valamint a korrekciós tényező alapján, a 234/2011. (XI.10.) Korm. rendelet szerinti táblázatban törté-nő elhelyezéssel kapott értéknek megfelelően, valamint e rendelet 24. §-nak rendelkezései szerint lett besorolva II. katasztrófavédelmi osztályba.

	I. osztály	II. osztály	III. osztály
Árvíz		x Bodrog folyó Ronyva patak	
Villámárvíz		x	
Belvíz			
Helyi vízkár			
Rendkívüli időjárás			x rendkívüli téli időjárás
Földtani veszélyforrások			x

			partfal omlás, pincebeszakadás
Felső küszöbértékű üzemek			
Alsó küszöbértékű üzemek			
Küszöbérték alatti üzemek			
Veszélyes áruk szállítása		x 37. sz főút	
Jelentős forgalom			x
Felszíni- és felszín alatti vizek, (elsősorban ivóvízbázisok) sérülékenysége			X I.-II. vízbázis
Humánjárvány, járványveszély, állatjárvány			x jelentős agglomeráció, állattartó telepek,
Kritikus infrastruktúrákkal kapcsolatos kockázatok			x
Nukleáris veszélyeztetettség			

4. táblázat: Sátoraljaújhely katasztrófavédelmi osztályba sorolása – forrás: Katasztrófavédelem Sátoraljaújhely.

A város veszélyeztetettsége több tényezőből tevődik össze:

- Veszélyes áru szállítása (közúti, vasúti): A településen áthalad a 37-es számú másodrendű főútvonal és a nyári időszakban nagy turistaforgalmat lebonyolító vasútvonal is, ezért számolni kell a veszélyes áruk szállítása során bekövetkező balesetek kockázatával is, ezen a téren a város **közepes** veszélyeztetettségű
- Árvízi-belvízi veszélyeztetettség: Bodrog folyó, Ronyva-Patak tekintetében **közepes** besorolású, belvízi elöntés nem veszélyezteti a belvízi.

Lakosság alapvető ellátását biztosító infrastruktúrák sérülékenysége

Az áram-, gáz-, vízszolgáltatás nagy területet huzamosan érintő kimaradása komoly zavarokat okozhat. Ezek közül az elektromos ellátó rendszer meghibásodása a legveszélyesebb, mert maga után vonhatja több kommunális szolgáltatás megszűnését is.

Az energiaválság a jelenben a zavarokat még fokozhatja, hiszen az alternatív energiára való tömeges átállás, a hálózati terhelés, rendszerhasználati díjemelkedések a lakosság kitettségét még fokozhatják, a díjtarifák 2024-től az önkormányzatot is racionális megállapodásokra kényszerítik.

Korunk fejlett technikai világában kiemelt tényező a kommunikációs technológia, úgymint vezetékes- és mobiltelefon hálózatok, rádióhálózatok, Internet szolgáltatások zavara részleges vagy teljes leállása.

A Települési Veszélyelhárítási Terv 2025 évben megújításra a Sátoraljaújhelyi Katasztrófavédelmi Kirendeltség által, mely munkát követően a polgári védelmi beosztások, illetve mozgósítási tervek is naprakészékké váltak. A tervekben megfogalmazott feladatok nagy részben az árvízvédelmi szempontból a város üzemeltetésében lévő rendszerek állapotának felülvizsgálatára és ellenőrzésére terjednek ki, továbbá a polgári védelmi szervezetbe beosztott személyek és technikai eszközök felülvizsgálatára.

A megfelelő humán erőforrás biztosítása céljából szintén minden településnek Polgári Védelmi Szervezetet kell fenntartani, akik a törvény értelmében kötelező jelleggel látják el a szolgálatot, Sátoraljaújhely város a II. veszélyességi osztályba sorolás értelmében 300 főt köteles fenntartani.

A polgári védelmi feladatok végrehajtását a Helyi Védelmi Bizottság illetékességi területén a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Zemplén Térségi Katasztrófavédelmi Kirendeltsége segíti. A tervek aktualizálása helyszíni bejárást és egyeztetést követően minden év szeptember 30-ig lezajlik. Az Vármegyei Védelmi Bizottság illetve a Helyi Védelmi Bizottság feladat kiosztásának megfelelően a város mindent megtesz a feladatok szakszerű és időben történő végrehajtásáért.

A városi légvédelmi riasztóeszközök felmérését a Katasztrófavédelem által illetve önállóan is minden évben elvégzi az Önkormányzat, az eszközök karbantartása folyamatos. Rendkívüli téli időjárásra történő felkészülés keretében végrehajtott feladatok értelmében a hóhelyzetre való felkészítést szintén a Zemplén Térségi Katasztrófavédelmi Kirendeltség végzi.

6. AZ ELŐZŐ PROGRAM SORÁN MEGHATÁROZOTT FELADATOK ÁTTEKINTÉSE

Az alábbiakban részletesen vizsgáljuk a kitűzött célok megvalósulását, illetve ismertetjük a jelenlegi környezeti állapotot a célok függvényében. A célok teljesülését, vagy a cél megvalósítása érdekében tett intézkedéseket tematikus bontásban kerül összefoglalásra.

6.1 AZ ELŐZŐ IDŐSZAKRA KITÜZÖTT CÉLOK TELJESÜLÉSE

Sátoraljaújhely első komplex környezetvédelmi programja 2017-ben készült el.

Ezt követően Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete 413/2021. (IX.23.) önkormányzati határozatával fogadta el a Környezetvédelmi Program első felülvizsgálatát.

Mivel az elfogadott Környezetvédelmi Program hatálya lejárt (2021-2026), szükségessé vált ettől az időszaktól egy új tervezési periódusra vonatkozó program kidolgozása.

Jelen tervezés során íródik meg az újabb 6 évre szóló környezetvédelmi program, mely új célok kijelölésével szervesen illeszkedik az előzőekben tett és a jogszabályok szerinti vállalásokhoz, lehetőségekhez.

A fejezetekben bemutatjuk a korábbi, azaz 2021 és 2025 közötti időszakra vonatkozó eredményeket, célkitűzéseket, valamint azt hogy hogyan teljesültek az abban foglaltak.

A város környezetvédelmi programjának második felülvizsgálatakor az alábbi témakörök szerint kerültek áttekintésre a kitűzött célok:

- általános természetföldrajzi adottságok,
- területhasználati jellemzők,
- vízgazdálkodási adottságok,
- hulladékgazdálkodási jellemzők,
- levegőminőségi jellemzők,
- zaj- és rezgésvédelmi jellemzők
- védett területeinek és zöldfelületeinek jellemzői.

A helyzetfeltárásból kapott eredmények egy értékelésben összegzésre és megállapításra kerültek a település környezeti prioritásaival, összhangban a vizsgált időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programokkal.

A helyzetfeltáró és felülvizsgálati munkarészek a Városüzemeltetési Osztály munkatársaival egyeztetésre kerültek, melyek során kiegészültek a helyzetfeltáró részek egyes fejezetei.

Végül a felülvizsgált helyzetfeltáró és értékelő munkarészek eredményeképpen állt össze a város aktualizált környezetvédelmi stratégiája, újabb programjavaslattal, melynek célja, hogy előkészítse a települési szintű környezetvédelmi célú projekteket, és hogy megalapozza a megvalósulást biztosító további pályázatokon való eredményes részvételét.

A felülvizsgálat és az egyes programelemek kidolgozásakor az elsődleges cél az volt, hogy a helyzetfeltárás során feltárt problémákra valóban megoldást jelentő lehetőségek kerüljenek bemutatásra, jól áttekinthetően, és mindenekelőtt a következő 6 évre szólóan, használható formában.

A programelemek csoportosítása a következő:

- levegőminőség javítása,
- talaj- és talajvízvédelem,
- szennyvíztisztítás és elhelyezés,
- a természeti környezet megőrzése,
- hulladékgazdálkodás,
- energiagazdálkodás,
- zaj- és rezgésvédelem,
- szemléletformálás.

Felhívjuk a környezetvédelmi programot használók figyelmét, hogy az abban szereplő adatok és információk a 2025. nyár eleji helyzetet, illetve az akkor fellelhető, rendelkezésre álló adatokat tükrözik. A dokumentum hosszú távon csak az adatok rendszeres frissítésével, a megvalósult fejlesztések figyelembe vételével, illetve új beavatkozási igények feltárásával tartható karban.

Jelen dokumentáció tartalmazza az elmúlt időszak során, a környezetvédelmi program felülvizsgálatában foglalt vállalások végrehajtását, továbbá az azokban foglalt feladatok megoldásra tett intézkedéseit, illetve ezen évekre kitűzött célok megvalósulását, és azok értékelését. Továbbá a felülvizsgálati dokumentáció felhívja az Önkormányzat figyelmét az elkövetkezendő időszakra – 2026-2031 – tett célkitűzésekre és cselekvési programokra.

A fentieknek megfelelően a felülvizsgálati dokumentáció három fő részre tagozódik, melyek az alábbiak:

- *A környezetvédelmi programban az előzőekben kitűzött célok feltárása*
- *A kitűzött célok megvalósulásának ismertetése*
- *Az elkövetkező 2026-2031 tervezési időszakra tett célkitűzések és cselekvési programok ismertetése*

6.2 A FELÜLVIZSGÁLAT MEGALAPOZOTTSÁGA

Sátoraljaújhely Környezetvédelmi Program felülvizsgálatának megalapozásakor, szükséges volt egy olyan „Környezeti jövőkép” meghatározása, amely a programozási időszakon túlnyúlóan is rögzíti a település jövőre vonatkozó elképzeléseit.

Ez a jövőkép az alábbi alapelvekre került meghatározásra:

- *fenntarthatóság;*
- *megelőzés;*
- *elővigyázatosság;*
- *felelősség;*
- *partnerség;*
- *ökológiai szemlélet.*

A kedvező adottságokból kiindulva Sátoraljaújhely környezeti jövőképét elsősorban az élhető városi infrastrukturális fejlesztések és azt kiszolgáló környezeti fejlesztések, valamint a zöldfelületek, parkok állapotának megőrzése és fejlesztése, valamint a természeti területek állapotának fenntartása, javítása határozta meg.

Az alapelveknek megfelelően a város Környezeti jövőképének alapjai az alábbiak szerint kerültek rögzítésre:

- Sátoraljaújhely a környezeti állapot fenntartásával és javításával megőrzi természeti, ökológiai értékeit a jelen és a jövő nemzedékek számára, a természeti erőforrásokat takarékosan, célszerűen használja fel, hosszútávon biztosítja az emberek életminőségének javítását, a komfortérzet fokozását, és a biológiai sokféleséget.
- Környezeti értékeinek számbavételével, azok folyamatos megóvásával, a védett és védelemre méltó természeti értékek megóvására, fejlesztésére törekszik. Kiemelten foglalkozik műemlékeinek, táji értékeinek megőrzésével.
- Erősíti a környezeti tudatosságot a település lakosságában, hirdeti értékeit a környékre érkező látogatókkal.

Sátoraljaújhely környezeti jövőképének főbb ismérvei az alábbiakban kerültek meghatározásra:

- élhető város,
- rendezett település,
- esztétikus közterületek,
- gondozott táj,

- a természeti értékek megőrzését és védelmét, fejlesztését szem előtt tartó területfejlesztés, - történelmi értékek feltárása, megbecsülése,
- vonzó lehetőségek a turizmus kialakítására,
- egészséges életmód, hosszú élet,
- a klímaváltozásra való felkészülés jegyében történő innovatív fejlesztések, pályázatok preferálása,
- környezeti tudatosság általánossá válása.

Sátoraljaújhely környezeti állapotfelmérése alapján rögzítve lett, hogy döntően két fő irányt lehetett meghatározni a környezetvédelmi program felülvizsgálati célkitűzései között:

- A meglévő környezeti állapot fenntartása, biztosítása annak érdekében, hogy a környezeti állapot minősége a településfejlesztés elképzeléseit hosszú távon megalapozza.
- A lokális környezeti problémák megoldása, mérséklése.

6.3 AZ ELMÚLT IDŐSZAK TERVEZÉSI TERÜLETEI

A jelen felülvizsgálat során a tervezési időszak egészére kitűzött (középtávú) célok kerülnek elemzésre, a 2021. évi tervezés és programozás során az alábbiak szerint kerültek meghatározásra:

Levegőtisztaság védelem

1. Pontszerű emisszió csökkentése a levegő, és a porszennyezés csökkentése okszerű növény-telepítéssel (ökológiai, cönológiai és esztétikai növényalkalmazás mellett)
2. Energia hatékony és takarékos környezetkímélő technika támogatása, megújuló energiaforrásokra való pályázatok, koncepció kialakítása.
3. Geotermikus és hőszivattyús fűtéstechológiákra való áttérés növelése (energia hatékony épületek kialakítása)
4. Illegális fű és lomb égetés megszüntetése, zöldhulladékgyűjtés további népszerűsítése.
5. Kerékpátút és gyalogos járda hálózat fejlesztése.

Vízminőség védelem

6. Városi csapadékvíz elvezető hálózat kiépítése, vízkár-elhárítási előírások betartása
7. A csatornázottság bővítése, szennyvíztisztító korszerűsítése, a megmaradt szikkasztók megszüntetése és a rákötések számának teljes körű kialakítása

Talajvédelem

8. A földvédelmi stratégia kialakítása (közpark és zöldterület növelése, ezek ésszerű átalakítása)
9. Illegális hulladéklerakások felszámolása.
10. Talaj állapot-figyelési rendszerek kiépítése.
11. Biogazdálkodás fejlesztése

Települési környezetvédelem

12. Szelektív hulladékgyűjtés bővítése, korszerűsítése.
13. Sátoraljaújhely város zöldterületi fejlesztése, tervszerű parkok kialakítások.
14. A város területén található természeti értékek védelme, a lakosság bevonása a természet- és környezetvédelmi kérdésekben.
15. Felvilágosító, tudatformáló rendezvények szervezése, civilek bevonásával.

Kommunális infrastruktúra

16. Szennyvízhálózat 100 %-os kiépítése, rákötések maximálása
17. Csapadékvíz gyűjtése, hasznosítása, meglévő csapadékvíz elvezető rendszer bővítése és rendszeres karbantartása.
18. Környezetvédelmi kiadványok – a lakosság hiteles tájékoztatása a környezet állapotáról (közmeghallgatás, fórumok, helyi újság).

19. Városfejlesztési dokumentumok, környezetvédelmi feladatok társadalmasításai, ismeret-terjesztő előadások szervezése, a társadalom környezeti értékrendjének javítása.

Természetvédelem

20. A város környezeti állapotvédelme, folyamatos monitorozása, természetvédelmi területek kijelölése (helyi védelem kidolgozása)
21. Természetes élőhelyek megtartása. (Növény- és állatvilág élőhelyének védelme)
22. Sátoraljaújhely tájképi arculatának megtervezése

Egészségvédelem

23. Allergén növények felmérése (parlagfű, ruderalia).
24. Tájékoztató és megelőző tevékenység – ÁNTSZ bevonásával.
25. Folyamatos városi közterületi és zöldterületi gondozás elérése, ruderaliák felszámolása

Zaj és rezgés elleni védelem

26. Zaj és rezgés állapot felvétel vizsgálat.

Környezetbiztonság

27. Havária terv készítése.
28. Környezetbiztonsági informatikai rendszer kiépítése.

Sátoraljaújhely legutóbbi környezetvédelmi programja 6 éve készült el. Az önkormányzat minden év végén áttekintette a Program intézkedéseit és azok teljesülését.

A programban foglaltak operatíván működnek a mai napig. A megfogalmazott új célok mindig szervesen illeszkedtek az addig kidolgozott munkákhoz. A következő fejezetben az új időszakra vonatkozó célkitűzéseket vesszük sorba és bemutatjuk hogyan illeszthetők a nemzeti elvárásokhoz és milyen új célok szerint kell a tervezést elindítani.

6.4 ÁTHOZOTT VÁLLALÁSOK, MEGKEZDETT - ÉS KLÍMAVÉDELMI INTÉZKEDÉSEK, PÁLYÁZATOK

Sátoraljaújhely Város Önkormányzata az előző években is kiemelt figyelmet fordított környezete védelmére, állapotának megőrzésére, fejlesztésére; de mindemellett vannak olyan problémák a melyek a továbbiakban is nagy odafigyelést igényelnek, melyhez hosszútávú pályázati felkészülés szükséges.

Sátoraljaújhely élhető várossá alakulásában elsődleges szerepet játszik a klímaváltozáshoz való viszony is, amely a Környezettudatos Város átfogó célként is megjelenik. A nyári hőhullámok kezelésében, az egészséges környezet megőrzésében igen fontos szerepet játszik a zöldfelület-gazdálkodás, a települési zöld infrastruktúra fejlesztése. Az elkövetkezendő időszakban egyre fontosabb szerepet fog játszani a körforgásos gazdaság.

A körforgásos gazdaságra való áttérés alapja a korszerű hulladékgazdálkodás megteremtése. A CO₂ kibocsátás csökkentését az energiahatékonyság növelésével kívánja a város elérni. Az energetikai korszerűsítéssel összefüggésben a hatékony városüzemeltetés is prioritást élvez. A környezettudatosság tekintetében fontos a szemléletformálás.

A helyi termékek piacra jutásának elősegítése a helyi gazdaság megerősödését szolgálja.

A TOP Plusz Fenntartható városfejlesztési eszköz alapja az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 számú, az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló rendeletének 11. cikke. Az eszközben részt vevő városok lehetőséget kapnak fenntartható városfejlesztést szolgáló dokumentumaik kidolgozására. A felhívás keretében a dokumentumok elkészítését finanszírozó forrás elnyeréséhez a városoknak el kell készíteniük az Irányító Hatóság által kiadott módszertani útmutató szerint Fenntartható Városfejlesztési Stratégiájukat, valamint ki kell dolgozniuk a TOP Plusz program terhére a következő hét évben megvalósítani tervezett fejlesztéseik programját az Irányító hatóság által megadott módszertan (un. Városfejlesztési Kézikönyv) szerint.

Sátoraljaújhely városa a jövőképe értelmében élhető, zöld településsé válik, amely a 21. század kihívásaira rugalmasan reagálva vonzó, egészséges és fenntartható települési, valamint gyarapodó és több lábon álló gazdasági környezetet nyújt az itt lakók és ide érkezők számára, megbecsülve környezeti és épített értékeit, közösségi hagyományait. Sátoraljaújhely városfejlesztési céljai 2 témakör mentén jelölhetők ki: Sátoraljaújhely legyen élhető, környezettudatos város.

A középtávú fejlesztési tervek mellett természetesen a közeljövő kihívásaira is reagálnia kell a városnak. Ismert, hogy az energiahordozók ára drasztikusan növekedett, az önkormányzatok pedig a jövőben már csak piaci áron vásárolhatták meg ezeket.

A jelenlegi számítások szerint a város költségvetését idén még nem érinti tragikusan a drágulás. Az áramszerződéseik zöme ez év végén jár le, de néhány épület esetében 2025. év végéig szól a kontraktus. Az elszabadult árak teremtette helyzetben a város előrelátóan a valódi rezsicsökkentést szolgáló beruházásokat végzett (napelem park, H-tarifa, hőszivattyúk elhelyezése a Közintézményekben).

A Sátoraljaújhelyi Polgármesteri Hivatal **Fejlesztési Csoportjától** kapott tájékoztatásuk alapján a 2021-2027 közötti pályázati ciklusban a nyilvántartásokban a következő projektek szerepelnek.

S.sz.	Projekt kód	Projekt cím	Rövid leírás
1	TOP PLUSZ-1.1.1-21-BO1-2022-00016	Ipari Park infrastruktúra fejlesztése Sátorajáújhelyen	Sátorajáújhely Város Önkormányzata a régi - 88 ha-os - Ipari Park bővítését tervezi 381. sz út mellett. A terület korábban alacsony termőértékű szántó művelésű terület volt, melyet a beruházás céljára kivontak mezőgazdasági művelésből. A tervezett tevékenység az ipari park terület előkészítéséhez szükséges vízi közmű tervek, - benne az ivóvíz ellátás, kommunális szennyvízelvezetés, csapadékvíz elvezetés, vízjogi létesítési engedélyezési tervét tartalmazza. Az engedélyezési terv geodéziai felmérés alapján készült, egyeztetve a terület úthálózata, telekosztása és tereprendezése tervezett engedélyezési tervével. Valamint buszforduló kialakítását is megvalósítunk.
2	TOP PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00023	Csapadékvízvezetés Sátorajáújhely Károlyi lakótelepen	A Károlyi lakótelep árvízvédelmének fejlesztése, az elöntések megelőzése, további károk elhárítása. A pályázat célja a felszín alatti vizek védelmét is elősegítve a csapadékvizek és belvizek szennyezésmentes levezetése.
3	TOP PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00084	Közösségi célú fejlesztés Sátorajáújhely településén	Sátorajáújhelyben a Tompa úton található épületet az önkormányzat vásárolta meg és szeretné hasznosítani közösségi kulturális színterré "Borbarlang" elnevezéssel. Az épület teljes felújítása szükséges. A fejlesztés eredményeként a település társadalmi és közösségi építő hatása erősödik, népességmegtartó ereje nő.

4	TOP PLUSZ-1.2.1-21-BO1-2022-00062	Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztés Sátoraljaújhelyen	Átfogó cél a fejlesztéssel érintett településen a zöldterületek fejlesztése a környezeti minőség javításával, a zöldfelületek növelésével, egy élhető, minőségi környezet kialakítása. A településen erős társadalmi igényként merül fel a zöldfelületek rekonstrukciója, fák telepítése, biodiverzitás növelése, a közterületek humanizálása és a zöldfelület minőségének javítása. A pincesor területén elburjánzott zöld növényzet teljesen befedte a meglévő építményeket és mélyutakat, a növényzetet kiirtják majd új füvesítést, parkosítást kapnak.
5	TOP PLUSZ-1.2.2-21-BO1-2022-00002	Szociális városrehabilitáció folytatása Sátoraljaújhelyen (ERFA)	A projekt célja a településrészi szegregáció oldása, és Sátoraljaújhely szegregált településrészén élők lakhatási feltételeinek a javítása és társadalmi felzárkóztatása. Tervezett tevékenységek között szerepel a Bethlen Gábor út 2. szám alatt kétlakásos szociális bérlakás építése. A második projektelem pedig 10 db térfigyelő kamera telepítése az akcióterületen megvalósuló fejlesztésekhez kapcsolódóan. A harmadik projektelem pedig egy szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítása. A pályázat keretében az infrastrukturális beavatkozásokat kiegészítő szoft típusú felzárkóztató ESZA programot valósít meg a szegregátumokban élő lakosság szociális hátrányainak csökkentése érdekében.
6	TOP PLUSZ-1.2.3-21-BO1-2022-00015	Belterületi közútfejlesztés Sátoraljaújhelyen	Sátoraljaújhelyben a Kazinczy utca útburkolatának korszerűsítése és felújítása során a meglévő szilárd burkolatú út, valamint az útpadka szerkezete kerül felújításra.
7	TOP PLUSZ-2.1.1-21-BO1-2022-000018	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Sátoraljaújhelyen	A Sárospataki Tankerületi Központ fenntartásában lévő, leromlott energetikai állapotú épület energetikai korszerűsítése. A fejlesztéssel érintett épület a Városi sportcsarnok Sátoraljaújhelyben.

8	TOP PLUSZ-3.1.2-21-BO1-2022-00002	Komplex felzárkóztató program folytatása Sátoraljaújhely leromlott városrészén (ESZA+)	Közösségi kert program, egészségklub megtartása, munkaerőipari felmérés, Konfliktus kezelő és mediációs tréning a munkatársaknak, Színházlátogatás lebonyolítása gyerekeknek, Közösségépítő és hagyományőrző témnapok, játszóház, Digitális ügyintézés a munkavállalói piacon témnapok, Beszéljük meg! Bűnmegelőzési program és tanácsadás, Börtön túra- látogatás a Börtönmúzeumba- interaktív múzeumpedagógiai előadás Prevenációs foglalkozás, múzeumpedagógiai módszerek segítségével családok részvételével, BV munkatársainak a bevonásával, meseklub, Sátoraljaújhely Integrált Városfejlesztési Stratégiájának felülvizsgálata 2021-2027 tervezési időszakra vonatkozóan, Hagyományőrző művészeti táborok szervezése gyermekeknek, Cigány kultúra, hagyományőrző programok meghívott roma előadókkal, Közlekedés biztonsági nap, célcsoport részére KRESZ baleset megelőzés, Pályaválasztási nap, szülők klubja, sprtműhely, kézműves foglalkozások, bűnmegelőzés napja, egészségnapok, családi napok, pályaorientációs napközi,
9	TOP PLUSZ-3.3.2-21-BO1-2022-00021	Fogyatékos nappali otthon bővítése Sátoraljaújhelyen	A pályázat keretében megvalósuló épületbővítés mellett az engedélyezett 20 férőhelyes fogyatékosok nappali intézményének 25 férőhelyre történő emelését tervezik.
10	TOP PLUSZ-3.3.2-21-BO1-2022-00008	Orvosi rendelő felújítása Sátoraljaújhelyben	A Hősök tere 12. és a Kazinczy út 11. szám alatt található orvosi rendelők teljes körű felújítása.

A jelentős számú és a szakmailag összetett pályázatokkal kapcsolatos feladatok elvégzése komoly kihívást és feszített munkavégzést, valamint az emberi erőforrások ésszerű felhasználását követelik meg.

A szerteágazó, sokrétű szakmai munka során folyamatos kapcsolattartás alakult ki a társosztályokkal, az engedélyező hatóságokkal, melynek folyamán kölcsönösen segítették a munkatársak egymás tevékenységét. A Hivatalban a Fejlesztési Csoport feladata a pályázatokkal kapcsolatos teljes körű iratkezelésen túl az új pályázatok előkészítése és beadása, a korábban benyújtott pályázatokkal kapcsolatos projektfenntartások, lezáratlan szerződésmódosítások, fenntartási ellenőrzések, projektfenntartási jelentések elkészítése, hivatali szervezeten kívüli projektmenedzserekkel való kapcsolattartás.

Az önkormányzatnál jelenleg a projektekkel foglalkozók létszáma 4 fő, melyből 3 fő főállású pályázati referens és 1 fő csoportvezető/Főépítész.

Sátoraljaújhely Város középtávú jövőképe /2026-2031/

Mind a város mind az önkormányzat rövid és hosszú távú fejlesztéseinek alapvető pillérei kell, hogy legyenek a helyben működő közösségek, melyek segítségével, közös összefogással elérhetővé válhatnak és megvalósulhatnak a célkitűzéseink.

Sátoraljaújhely, a Zemplén fővárosa címmel csak abban az esetben lesz vonzó az emberek számára, ha a településen egy átgondolt, összehangolt és hosszútávú fejlesztési koncepció valósul meg. Ebben az esetben a városban szerezhető élmények, komplex termékként élnek a turizmus piacán, és optimális esetben gazdaságos üzemeltetés mellett a város az önfenntartás útjára lép, kiemelkedő teljesítményt nyújtva a térségben.

A megvalósított fejlesztéseket követően, az alap attrakció minden esetben Sátoraljaújhelyhez köthető, a térségi szereplők ennek kiegészítésében lesznek érdekeltek. A megfelelően lehatárolt fejlesztési területek kijelölését követően célirányos fejlesztési forrásle hívások történnek.

A versenyképesség növelése érdekében fontos a Smart City fejlesztések folytatása. Turisztikai szempontból is vonzóbbá tenné az idelátogató turistáknak, továbbá a fiatalok elvándorlásának kérdését is megoldaná.

A szezonális rendezvények kiszolgálására elérhetővé válik a közműellátás megfelelő minőségben és kapacitásban.

Szabadtéri rendezvények számára alkalmas területek vannak lehatárolva, ahol könnyen megvalósítható a beléptetés a rendezvények és koncertek kiszolgálására létrehozott műszaki bejárat megfelelő, nagyobb terhelést tűrő úttal valósítható meg.

A turisztikai szempontból jól bevált, és kiválóan teljesítő Zempléni Kalandpark fejlesztése a cél. A városban számos beruházás fog megvalósulni, ezzel segítve a célközönség felhőtlen és nyugodt pihenését, kikapcsolódását.

A fenti célok elérésének első lépése, jelen gazdasági program elkészítése, elfogadása majd – a gazdasági és piaci változások lekövetésével – annak szakszerű megvalósítása.

7. KÖRNYEZETI CÉLKITŰZÉSEK 2026-2031 IDŐSZAKRA

Az állapotfelmérés és helyzetértékelés segítségével megállapíthatók azok a feladatok, amelyeket a település területén javasolt valósítani annak érdekében, hogy a környezet állapota a kívánt célkitűzéseknek megfeleljen.

A Sátoraljaújhelyben tervezett környezetvédelmi fejlesztéseket szükséges az országos célokhoz hozzárendelni, ezáltal elemezhetővé válik, hogy az adott fejlesztés mely országosan kitűzött cél megvalósításához járul hozzá.

A Települési Környezetvédelmi Program átfogó és stratégiai célkitűzései összhangban vannak a Nemzeti Környezetvédelmi Program céljaival.

A program átfogó célkitűzése:

- hozzájárulni a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához.

Stratégiai célkitűzések:

- Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése
- Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- Az erőforrás-takarékosság és a - hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése

Horizontális célkitűzések:

- A társadalom környezettudatosságának növelése,
- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése (SECAP)
- Az egyes stratégiai területek 2026-2031 tervezési periódusra megfogalmazott tényleges célkitűzéseit a stratégiai célkitűzések szerinti bontásnak megfelelően kerül ismertetésre.

7.1A TELEPÉÜLÉS LEVEGŐMINŐSÉGÉNEK JAVÍTÁSA

A 2021–2026 közötti időszakra szóló, jelenleg jóváhagyásra váró Nemzeti Környezetvédelmi Program – szerint, hazánkban a környezeti levegő nemzetközi összehasonlításban közepesen szennyezettnek tekinthető.

Hazánkban a kén-dioxid (SO₂) kibocsátás meghatározó forrása a lakossági fűtés és az energiatermelés, a nitrogén-oxidok (NOX) legnagyobb része a közlekedésből kerül a levegőbe, a nem metán illékony szerves vegyületek (NMVOC) kibocsátásáért gyakorlatilag az összes szektor felelős, a környezeti levegőben lévő ammónia (NH₃) pedig a mezőgazdasági tevékenység eredménye.

Az utóbbi években a fokozottabb egészség kockázatra való tekintettel a kisméretű aeroszol részecske (PM₁₀, PM_{2,5}) szennyezettség került a levegőminőségi szabályozás középpontjába.

A kisméretű részecske emisszió főként a lakossági fűtéshez köthető. Ezzel kapcsolatban fő kihívást a lakossági tüzelőberendezésekből, illetve az avar és a kerti hulladék égetéséből származó részecske kibocsátás csökkentése jelenti.

Az életminőség javításának fontos eszköze a levegőminőség folyamatos javítása. A légszennyezettség kialakulásának megelőzése a legalkalmasabb módszer a terhelés csökkentése érdekében, ezért minden tevékenységet úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy a levegőterhelés, a szennyezőanyagok kibocsátása a lehető legkisebb mértékű legyen.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- A lakossági (szilárd) tüzelésből eredő kibocsátások mérséklésének elősegítése.
- Szmogriadó tervek készítése, rendszeres felülvizsgálata.
- A lakosság rendszeres tájékoztatása a település levegőminőségének állapotáról, szemléletformálási kampányok szervezése (helytelen fűtési technika levegőminőségre gyakorolt káros hatásairól).
- A lakosság rendszeres tájékoztatása a fűtést korszerűsítést, energiatakarékosságot támogató lakossági pályázatokról.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A levegőminőség javítása, állapot romlásának megakadályozása az ipari, lakossági, települési és közlekedési eredetű légszennyező anyag kibocsátások csökkentésével
- Települési levegő minőségének ellenőrzése
- A lakosság rendszeres tájékoztatása a település levegőminőségének állapotáról
- A fa- és szénttüzelésű berendezések visszaszorítása, korszerűbb eszközökre cseréjének támogatása
- Közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése
- Községi közlekedés népszerűsítése
- A kerti zöldhulladék rendszeres elszállításának folytatása (égetéses emisszió csökkentése)
- Zöldfelületek nagyságának további növelése
- A helyi levegőtisztaság-védelem érdekében megfelelő kommunikáció folytatása

A szakterületi célkitűzésekkel kapcsolatban megfogalmazott konkrét fejlesztési javaslatok:

- Kerékpárutak építése, kerékpározás ösztönzése
- Tájékoztató kampány a lakosság részére a helyes fűtési gyakorlatról (ideális szobahőmérséklet, megfelelő fűtésszabályozás, kályhákban, kandallókban, kazánokban tüzelőanyagként nem használható anyagok)
- Zöldtetők, zöldfalak fejlesztési lehetőségeinek feltérképezése a városban

- Illegális égetés (pl. légszennyező fűtési rendszer, zöldhulladék égetés) észlelés bejelenthetőségének megteremtése, ellenőrzési, hatósági, szankcionálási hatáskör kialakítása
- A városban működő ipari üzemek emissziójának kontrolja és lehetséges csökkentése

7.2A ZAJTERHELÉS CSÖKKENTÉSE

Az EU tagországokhoz hasonlóan Magyarországon is nőtt a zajforrások száma, valamint az általuk kibocsátott zaj zavaró hatása. A zajforrások alapvetően három kategóriába sorolhatók: közlekedési, ipari és szórakoztató létesítmények zaja. Eddigi erőfeszítések ellenére továbbra is a közlekedés maradt zajvédelmi szempontból az egyik legtöbb gondot okozó tevékenység.

A probléma kezelése érdekében a 3 millió jármű/évnél nagyobb forgalmú országos közutakra, valamint a 30 000 szerelvény/évnél nagyobb forgalmú vasútvonalakra stratégiai zajtérképek készültek.

Fontos megjegyezni, hogy a hosszú időn keresztül jelentős zajhatásnak kitett személyeknek a hallási problémákon túl akár keringési betegségek is felléphetnek. A zajos környezet továbbá nehezíti a koncentrációt, befolyásolja az alvásminőséget, ez teljesítménycsökkenéshez, valamint az életminőség romlásához vezet. Ezért az intézkedési tervben kijelölt jelentős zajterheléssel területeken mindenképpen szükség van zajcsökkentési intézkedések meghozatalára.

A településeken a lakosság számára veszélyes vagy károsító zajterhelések csökkentését aktív vagy passzív módon, különböző műszaki megoldással, adminisztratív eszközzel, illetve ezek kombinált alkalmazásával lehet biztosítani.

Új létesítmények esetében rendkívüli fontossággal bír a zajvédelmi szempontok figyelembevétele már a tervezés során. A településrendezés eszközei is hosszú távon meghatározzák az érintett lakosság zajterhelési viszonyait.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- A stratégiai zajvédelmi intézkedési tervek elkészítése, felülvizsgálata és szükség szerinti módosítása. Az intézkedési tervek megvalósítása.
- Zajcsökkentést célzó intézkedések megtétele a kisebb népességű településeken.
- A helyi zajvédelmi szabályok megállapítása (pl. csendes övezet, zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület kijelölése, ellenőrzése).
- A helyi lakosság tájékoztatása, szemléletformálása.
- Terület- és településrendezési tervek kialakítása során a zajvédelmi szempontok figyelembevétele.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A 37-es sz. főútvonal menti és a lakóövezetek forgalmának enyhítése a forgalmi zaj csökkentése céljából

- Terület- és településrendezési tervek kialakítása során a zajvédelmi szempontok figyelembevétele
- Az önkormányzati utak állapotának javítása (kátyúzás, burkolatcsere)
- A jegyzői hatáskörbe tartozó zajos tevékenységek kezelése, szükség esetén passzív akusztikai védelem fejlesztése
- A meglévő zaj és rezgés források feltárása, pontos nyilvántartása
- Lakossági tájékoztatás, szemléletformálás

A szakterületi célkitűzésekkel kapcsolatban megfogalmazott konkrét fejlesztési javaslatok:

- Zöldfelületi fejlesztések a zajvédelem javításának érdekében
- Zajkibocsátási határérték megállapítása
- A meglévő problémát okozó zajforrások kibocsátásának csökkentése, korlátozása
- A település zajtérképének elkészítése.

7.3 EGÉSZSÉGES IVÓVÍZ BIZTOSÍTÁSA

A lakosság ivóvízzel való ellátása a legfontosabb közszolgáltatások egyike, mely nélkülözhetetlen emberi szükségletet és társadalmi-közegészségügyi igényt elégít ki. Magyarország Alaptörvénye is rögzíti, hogy alapvető jog az egészséges ivóvízhez való hozzáférés. Magyarország településeinek közműves ivóvízellátása mennyiségi szempontból alapvetően rendezettnek tekinthető. További fejlesztésre elsősorban ivóvízbiztonsági-ivóvízminőségi téren van szükség, emellett figyelmet kell fordítani az ellátási hiányok felszámolására, a hálózati veszteségek csökkentésére is. Az ellátási hiányok felszámolását költség-hatékony módon, folyamatos közegészségügyi és vízügyi szakmai kontroll megvalósításával kell végrehajtani.

A hazai lakosság ivóvízellátása döntően felszín alatti vízkészletekből történik, ezért e források mennyiségi és minőségi védelme stratégiai szintű feladat.

Az éghajlatváltozás a vízbázis-védelmet is új kihívások elé állítja. A klímamodellek eredményeinek figyelembevételével rendszeresen fel kell mérni a vízbázisoknak az éghajlatváltozással összefüggő sérülékenységet.

Sátoraljaújhelyben a helyzetértékelés alapján szükséges az ivóvíz mennyiségét, minőségét és a szolgáltatás biztonságát fokozó fejlesztések megvalósítására is.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- Az ivóvízminőség-javító beruházások előkészítése és megvalósítása.
- Indokolt esetekben az átmeneti ivóvízellátás biztosításához szükséges feltételek megteremtése.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott vízművet üzemeltető szervezetek számára kitűzött célok:

- Ivóvíz biztonsági tervek folyamatos felülvizsgálata.
- A biztonságos és folyamatos közüzemi ivóvízellátás megvalósítása, a hálózati veszteségek csökkentése, a szükséges fejlesztések kivitelezése.
- Az illetékességükhöz tartozó vízelosztó hálózatban az ólomcsövek teljes körű cseréje.
- A hátralévő, mintegy 400 sérülékeny üzemelő vízbázist érintő, még meg nem kezdett vízbázis diagnosztikai beruházások megvalósítása pályázatokon keresztül.
- A vízbázisok biztonságba helyezése pályázaton keresztül.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- Egészséges ivóvízhez jutás biztosítása minden lakos számára
- A biztonságos és folyamatos közüzemi ivóvízellátás megvalósítása, a hálózati veszteségek csökkentése, a szükséges fejlesztések kivitelezése.
- Ivóvízvezeték hálózat elavult szakaszainak (elsősorban régi gerincvezetékek és ólom cső csatlakozások) cseréje.
- Üzemelő vízbázis diagnosztikai vizsgálata (a termelt réteg hidrogeológiai állapotának vizsgálata), a csökkenő vízhozamok okainak feltárása, új nyomásfokozó megépítése a nyomás és ivóvíz biztonság miatt
- Lakossági tudatosság növelése a csapvíz minőségével, lehetséges kockázataival és a vízhasználati szokásokkal összefüggésben
- A jövőben fontos az ivóvíz-takarékosság és a vízmegtartás /szemléletformálás a lakosság körében/
- Hálózaton a tolózárnak felújítása

7.4 SZENNYVÍZELVEZETÉS ÉS TISZTÍTÁS

A Sátoraljaújhelyben keletkező szennyvizek elvezetése és tisztítása a helyi szennyvíztisztító telepre történik. Itt a tisztított szennyvizek és a szennyvíziszap hasznosítása folyik, ennek hiányában ártalommentes elhelyezése a térség lakosságának életminőségi javításához, a közegészségügyi szempontok érvényesítéséhez, a környezet védelméhez, valamint a gazdaság fejlesztéséhez, fosszilis tüzelőanyag-igényének csökkentéséhez egyaránt hozzájárul.

A településeknek a gazdaságos üzemeltethetőség szempontjait is szem előtt tartva kell a szennyvíztisztítással és szennyvízelvezetéssel kapcsolatos létesítményeit fejleszteni, a közműolló teljes záródását nem indokolt célként kitűzni. A rendszerbe gazdaságosan nem bevonható területeken az egyedi kockázatmentes kezelési, hasznosítási és elhelyezési lehetőségeket kell megteremteni.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- Közreműködés a Szennyvíz Program végrehajtásában, a szükséges beruházások megvalósítása: új szennyvízelvezető és - tisztító rendszerek építése, meglévő szennyvízkezelő és - elvezető rendszerek fejlesztése és bővítése a 2000 LE feletti agglomerációkban.
- A lakások csatornabekötésének ösztönzésére a talajterhelési díjon kívüli pozitív ösztönző kidolgozása.
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelésére kötelezően ellátandó és igénybe veendő közszolgáltatás szervezése és fenntartása.
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz ártalommentes elhelyezését biztosító előkezelő és fogadó létesítmények kialakítása.
- A csatornahálózatok fejlesztése, rekonstrukciója során törekedni kell az egyesített csapadék- és szennyvízelvezetés fokozatos felszámolására, az érintett zöldfelületek megőrzésére

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott közszolgáltatói feladatok:

- A szennyvízelvezetés- és tisztítás biztosítása, a szükséges fejlesztések megvalósítása.
- Korszerű szállítójármű alkalmazásával, a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz szakszerű gyűjtése és megfelelő ártalmatlanítása.
- Meglévő szennyvíztisztító telep tisztítási-, energia- és költséghatékonyságának javítása, kombinált fizikai-kémiai és biológiai módszerek továbbfejlesztése.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A szennyvízhálózatra való rákötések számának növelése
- A szennyvíztisztítás technológiájának továbbfejlesztése (szennyvíziszapból biogázt előállítva elektromos áramot termel jelenleg is)
- A csatornahálózat fejlesztése, ütemezett rekonstrukciója
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelésére közszolgáltatás fenntartása
- A csatornahálózatra vezetett csapadékvíz mennyiségének csökkentése kiegyenlítő tározó létesítésével és/vagy a csapadék-rákötések kiküszöbölésével.
- Szennyvízcsatornára történő szabálytalan rákötések feltárása a füstölési terv alapján
- A Bodrog folyó, és annak közelebbi vízgyűjtőjén illegális szennyvízelvezetések, kijuttatások feltárása

7.5 ZÖLDFELÜLETEK VÉDELME, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

A települések zöldfelületi hálózata vagy rendszere (települési zöldinfrastruktúra) magában foglalja a növényzettel fedett összes földfelszíni területet (pl. zöldterület, erdőterület, parkok és magánkertek) és a vonalas jellegű zöldfolyósókat (pl. fasorok, vízfolyásokat kísérő (zöld) folyósók), valamint a földfelszínhez nem kötődő növényzettel borított felületeket is (pl. homlokzati sövények, tetőkertek); a vízfelületekkel együtt (kék infrastruktúra) a település magasabb biológiai aktivitású felületeit alkotja.

A települések zöldfelületi rendszerének funkciója – területe, szerkezete és minősége függvényében – sokrétű: kedvezően módosítja a helyi klímát, védelmet biztosít egyes kedvezőtlen környezeti hatásokkal szemben, a létesítményeket keretbe foglalja, lehatárolja, illetve összekapcsolja a település különböző rendeltetésű területeit, alkalmas a lakosság rekreációjára, valamint hozzátartozik a település vizuális megjelenéséhez.

A települési környezet minőségét nagymértékben befolyásolja a művi és természeti elemeinek aránya. A zöldfelületeknek nemcsak hiánya, de a meglévők elhanyagolt állapota, vagy nem megfelelő kialakítása is problémát jelent, hiszen alkalmatlanok sokrétű funkciójuk ellátására.

A zöldfelületi rendszerek pozitív hatással vannak a települési klímára – ezen belül is a levegő páratartalmára, hőháztartására (hőszigetekre) –, a talajvízháztartásra, a levegőminőségre, valamint – mindezekon keresztül – magára az emberre is. Ennek megfelelően a zöldfelületek fejlesztése egyre nagyobb hangsúlyt kap.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- Zöldfelület-gazdálkodási tervezés (pl. koncepció, program kidolgozása; települési parkok stratégiai tervének elkészítése, rendelkezésre álló, hasznosítható területek felmérése és annak integrációja, valamint zöldfelületi fejlesztésre alkalmassá tétele a településrendezési eszközökkel összhangban)
- A Települési Arculati Kézikönyvben a településarculatot meghatározó zöldfelületi elemek számbavétele és védelmük biztosítása a településképi rendeletben.
- Zöldterületek és önkormányzati fenntartás alatt álló intézménykertek minőségi megújítása.
- A zöldfelületi rendszerre vonatkozó környezet-egészségügyi, illetve (a Nemzeti Tájstratégiával összhangban) minőségi célkitűzések meghatározása.
- A zöldfelületi rendszer monitoringja, zöldfelületi kataszter térkép és adatbázis (nyilvántartás) létrehozása.
- Új lakó-, illetve egyéb beépítésre szánt területek kijelölése esetén új zöldterület (közkert, park) kialakítása.
- Új térbeli összeköttetések kialakítása a zöldfelületi rendszer elemei között, új zöldhálózati elemek létrehozása.
- Fasorok állapotának javítása, védelme, fenntartása, telepítése, esetenkénti cseréje.

- A zöldfelület fenntartható gondozása, karbantartása, a zöldfelületi funkciók fejlesztése, bővítése, visszaállítása, az idegenhonos inváziós fajoktól való megóvása.
- Az alulhasznosított területek felmérése és azok új funkcióra történő hasznosítása keretében a zöldfelületek növelése.
- Zöldtető létesítések ösztönzése (pl. kedvezmények biztosításával).
- A települési klímastratégiákon keresztül a zöldfelületek fejlesztése, zöldfelületi elemek tervezése, átalakítása az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás jegyében (pl. vízvisszatartás zöldfelületeken, szélsőséges időjárási körülményeket elviselő őshonos növényfajok és fajták megválasztása, lehetőleg a fenntartás során felmerülő öntözési igény minimalizálása stb.)
- Települési átfogó rekonstrukciók esetén helytakarékos közműalagút-folyosók kialakítása.

Sátoraljaújhely város zöldfelületeinek fejlesztésével kapcsolatban már az előző Környezetvédelmi Program felülvizsgálatában is konkrét célokat fogalmazott meg.

A város átszellőzésének biztosítását a város zöldfelületi rendszerének fejlesztésével és az összeköttetéseket biztosító utcai zöldsávok és fasorok kialakításával kell megoldani. A zöldfelületek, és szilárd burkolatú utak kialakításával hatékonyan csökkenthető a közlekedésből származó por és levegőszennyezés, illetve zajterhelés.

A városi növényzetnek és a külterületi véd erdőknek nagy szerepe van a környező mezőgazdasági és ipari területekről származó porszennyezés megkötésében, ezért a megfelelő zöldfelületi ellátottság fontos feladat. A zöldfelületi fejlesztések célja – a nemzetközi kihívásokat és tendenciákat is figyelembe véve – egy a várost behálózó, magas kondicionáló képességű, összefüggő zöldfelületi rendszer létrehozása, amely meghatározó részévé válik a városszerkezetnek.

Cél: Egységes városias zöldfelületi rendszer létrehozása

Feladat:

- Zöldfelületi kataszter létrehozása
- Városzöldítési program kidolgozása
- A meglévő városi zöldfelületek állapotának javítása, illetve új területek bevonása a park fenntartásba (közmunka programhoz kapcsolódó lehetőség)
- Zöldsávok és fasorok felújítása, létesítése, kibővítése
- Falak és tűzfalak zöldítése, zöldtetők népszerűsítése

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A zöldfelületi rendszerre vonatkozó környezet-egészségügyi, illetve minőségi célkitűzések meghatározása
- A zöldfelületi rendszer monitoringja, zöldfelületi kataszter térkép és adatbázis létrehozása
- Települési Arculati Kézikönyvben megfogalmazott előírások betartása
- Új lakó-, illetve egyéb beépítésre szánt területek kijelölése esetén új zöldterület (közkert, park) kialakítása

- Új térbeli összeköttetések kialakítása a zöldfelületi rendszer elemei között, új zöldhálózati elemek létrehozása
- Rendszeres a fasorok állapotának javítása, védelme, fenntartása, telepítése, esetenkénti cseréje. Egységes fásított utcaképek kialakítása.
- A zöldfelület fenntartható gondozása, karbantartása, zöldfelület további növelése
- A helyi lakosság és intézmények bevonása a települési zöldfelületek tervezésébe és fenntartásába

A szakterületi célkitűzésekkel kapcsolatban megfogalmazott konkrét fejlesztési javaslatok:

- Kiemelt fontosságú a régi játszóterek műszaki állapotának a felülvizsgálata, a felülvizsgálat eredményének a birtokában azok átalakítása, felújítása.
- Játszóterek bekerítése és vagyonvédelmi rendszer kialakítása, ivókutak és illemhelyek telepítése
- Előregedett fák felmérése, kivágása, pótlása, veszélyes fák tervszerű gallyazása
- Utcabútorok karbantartása
- Automata öntözőrendszerek telepítése
- A játszóterek környezetének közparkká alakítása

7.6 TERMÉSZETI ÉRTÉKEK VÉDELME, FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA

A Magyarországon kialakult gazdag élővilág többnyire kisebb kiterjedésű és mozaikos elhelyezkedésű elemekből áll, melyek megőrzése nehéz feladat. Az éghajlat változása, a társadalom folyamatosan növekvő terület-, energia- és anyagigénye miatt a természeti környezet és az élő rendszerek egyre súlyosabb terheléseknek vannak kitéve.

Az élőhelyek feldarabolódását jelentős mértékben a közlekedési infrastruktúra fejlesztése és a területek beépítése okozza. A fragmentálódott és elszigetelődött élőhelyek közötti ökológiai kapcsolatok hiánya jelentősen hozzájárul a természetes populációk fennmaradási képességeinek csökkenéséhez, a veszélyeztetett fajok számának növekedéséhez.

Az élővilághoz kapcsolódó programpontok mindegyike azt a célt szolgálja, hogy a biológiai sokféleség fenntartásával, növelésével megmaradjon a természetes állapot.

A természet védelme nem csupán a védett területekre, hanem a nem védett területekre, a táj egészére is ki kell, hogy terjedjen. Az idegenhonos inváziós fajok megállíthatatlannak tűnő terjedése – az élőhelyvesztés mellett – napjainkban a biodiverzitásra ható legerősebb veszélyeztető tényező.

A táj védelmének célja a táj jelentős vagy jellemző sajátosságainak megőrzése és fenntartása, amely magában foglalja a táj szerkezetének, jellegének, ökológiai, ökonómiai és tájeshztétikai potenciáljának megőrzését, változásának nyomon követését. A táj védelme elsősorban a terület- és településrendezési eszközök szabályozási előírásain, valamint egyes egyedi hatósági eljárásokban érvényesíthető. Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a Nemzeti Park igazgatóságok feladata, ugyanakkor a településrendezési terveknek tartalmaznia kell a tervezési területen található egyedi tájértékek felsorolását.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- A meglévő helyi védett természeti területek védettségének fenntartása, állapotuk megőrzése
- A tervezett, illetve szükségessé váló helyi védetté nyilvánítási eljárások lefolytatása
- A vármegyei és a települési tervekben a természet- és tájvédelmi szempontok érvényesítése
- Részvétel az egyedi tájértékek kataszterezésében és megőrzésében.
- Együttműködés a helyi érintettekkel a tájvédelmi célok megvalósításában
- Az inváziós növény- és állatfajok terjedésének megelőzése, visszaszorítása

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A meglévő helyi védett természeti területek védettségének fenntartása, állapotuk megőrzése
- A zöldfelületek felülvizsgálata, a helyi védelemre érdemes területek védettség alá helyezése
- Települési tervekben a természet- és tájvédelmi szempontok érvényesítése
- Részvétel az egyedi tájértékek kataszterezésében
- Az inváziós növény- és állatfajok terjedésének megelőzése, visszaszorítása
- A zöldfelületek kialakítása során elsősorban az őshonos növényfajok telepítése
- Zöldfelületek ellenőrzése, idegenhonos és özönfajok gyérítése

7.7 TALAJOK VÉDELME, FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA

Magyarország egyik legfontosabb, feltételelesen megújuló természeti erőforrása a talaj, melynek védelme, termékenységének fenntartása nem csupán a földhasználó, hanem a társadalom hosszú távú érdeke is. A talajkészletek mennyiségének és minőségének fokozott védelme, termékenységének hosszú távú fenntartása az élelmiszerbiztonság szempontjából kiemelkedő feladat, mindazonáltal a talaj védelme környezeti érdek is.

A talaj-degradációs folyamatok számos esetben a helytelen földhasználat, a talajvédelmi szempontokat figyelmen kívül hagyó gazdálkodás miatt alakulnak ki és a talajtermékenység csökkenése mellett a mezőgazdasági termelés költségeinek növekedését, az ökológiai, vízháztartási (növekvő aszályérzékenység) körfolyamatok felbomlását, a kockázatos anyagok felhalmozódását (élelmiszerbiztonság), valamint a vizek, ivóvízbázisok elszennyeződését eredményezik.

A fenntartható talajhasználat megvalósításában fontos szerepe van az integrált tápanyag-gazdálkodásnak.

A talajjavításában a jövőben fontos szerepe lehet a műtrágyázást kiváltó, komposztált biológiai hulladéknak és mezőgazdasági mellékterméknek. További fontos szempint, hogy a tervezett önkormányzati fejlesztések a zöldmezős beruházások helyett barnamezős területeken valósuljanak meg.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A talajtakaró ésszerű használata és védelme
- Az integrált földhasználati rendszer megteremtése
- Az ökológiai gazdálkodás ösztönzése, tudatformálás
- Barnamezős beruházások ösztönzése

7.8 VIZEINK VÉDELME ÉS FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA

A víz korlátozottan rendelkezésre álló, megújuló, sérülékeny természeti erőforrás, mely mind az életminőség, mind a gazdaság alakulásában meghatározó tényező. A víz nemzeti vagyon, annak mennyiségi és minőségi megőrzése megköveteli a vízzel, a vízkészlettel való megfelelő gazdálkodást.

Az társadalmi és gazdasági tevékenységek jelentős hatást gyakorolnak mind a hidrológiai folyamatokra, mind a készletek mennyiségére és minőségére. Mindezek mellett figyelembe kell venni az éghajlatváltozás, az urbanizáció kedvezőtlen hatásait is.

A vízvédelmi szabályozás alapját a **Vízkeret Irányelv** előírásai jelentik, melyek alapvető célja a vizek ökológiai, kémiai és mennyiségi állapotának védelme, a fenntartható vízgazdálkodás feltételeinek biztosítása. A VKI végrehajtásának legfontosabb eszközei a hatévente felülvizsgálandó vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) és az azokhoz tartozó intézkedési programok. A VGT2 szerint a hazai vizek a jó ökológiai állapotát/potenciálját várhatóan csak 2027 után lehet elérni. A vízgyűjtő-gazdálkodási problémákat részben a helyi szinten végzett intézkedésekkel lehet megoldani, ezért nagy jelentősége van a települési tervekben megfogalmazott és megvalósított fejlesztéseknek.

A klímaváltozás, a területhasználatok megváltozása hatására az árvízvédelem fokozott jelentőségű. A magas kockázatot hordozó ár hullámok kialakulása napjainkban számos települést, köztük Sátoraljaújhelyt is érinti. Fontos a települések árvízi biztonságának növelése, illetve az egyre gyakoribb villámárvizek miatt a víz okozta károk megelőzése, csökkentése érdekében természetes vízviszatarítási megoldások alkalmazása. A kiépült védművek megerősítése mellett nagyobb hangsúlyt kell fektetni a vízkészleteknek az aszályos időszakokra történő tározására, átmentésére.

Kiemelt figyelmet kell fordítani továbbá a víztakarékos technológiák elterjesztésére, mind a kommunális, mind a mezőgazdasági vízfelhasználások terén.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- A belterületi vízrendezésekkel a csúcs idejű víztöbbletek által okozott károk csökkentése és a vízhiányos időszakokban fontos vízkészletek helyben tartása.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A felszíni és felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelme
- Csapadékvíz elvezető rendszer állapotának felmérése, kritikus pontok meghatározása

- Csapadékvíz elvezető rendszerre vonatkozó tisztítási, karbantartási és felújítási terv készítése, és a terv megvalósítása (javaslat: készüljön az egész város területére egy átfogó vízrendezési csapadékhasznosítási terv is)
- Új csapadékvíz-elvezető műtárgyak kiépítése **(2025-ben folyamatos)**
- Csapadékvíz betározási lehetőségeinek vizsgálata
- A belvízelvezető művek feliszapolódásának megakadályozása, gyomnövényektől való megtisztítása
- Felhagyott hulladéklerakó területén monitoring tevékenység folytatása

A szakterületi célkitűzésekkel kapcsolatban megfogalmazott konkrét fejlesztési javaslatok:

- A Vízkárelhárítási és vízminőség védelmi Tervben veszélyeztetett területként felsorolt településrészek vízrendezésének megoldása
- A Klímabarát Települések Szövetségével közös vízmegtartási pályázatokban való részvétel, lakossági meghirdetése

7.9 AZ ERŐFORRÁS-TAKARÉKOSSÁG ÉS HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSA

A könnyen hozzáférhető erőforrások szűkössége, a növekvő környezeti terhelés, az átalakuló fogyasztói igények és az innovatív technológiák térnyerése egyaránt hozzájárult ahhoz, hogy célként fogalmazódik meg a termelés körforgásos jellegének erősítése. Az Európai Bizottság 2020. március 11-én mutatta be a **körforgásos gazdaságra** vonatkozó új cselekvési tervet, amely szerint a termékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentése érdekében változtatni kíván a „kitermelés-előállítás-felhasználás-ártalmatlanítás” lineáris modelljén.

A folyamat részét képezi az innovatív, **környezetbarát termékfejlesztés, az anyagok és erőforrások környezettudatos felhasználása, a termékek élettartamának növelése, továbbá az anyagoknak a lehető leghosszabb ideig a gazdasági ciklusban tartása** (elutasítás, csökkentés, javítás, újra felhasználás, újra tervezés és újrafeldolgozás), mely célok egyben segítik a fogyasztói szokások kedvező irányú változtatását, illetve válaszolnak az új, környezettudatos fogyasztói igényekre.

Ezen elvek érvényesülésével a kedvezőtlen környezeti hatások csökkentése és a természeti erőforrások hatékonyabb felhasználása révén jelentős lépést lehet tenni a fenntarthatóság irányába.

7.10 A FOGYASZTÁS KÖRNYEZETI HATÁSAINAK CSÖKKENTÉSE

A lakosság értékrendje és életmódja alapvetően határozza meg fogyasztási szokásait, amely hatással van a környezet állapotára. Az élelmiszerfogyasztás, a lakásfenntartás és a közlekedés felelős a környezetet érő terhelések 70-80%-ért, valamint ezek alkotják a háztartások kiadásainak jelentős részét. Ugyanakkor az

egyének saját fogyasztási szokásaikat kevésbé tudják összefüggésbe hozni olyan átfogó problémákkal, mint az ökoszisztémák védelme vagy az éghajlatváltozás.

A fogyasztás fenntarthatóbbá tétele érdekében közérthető és színvonalas tájékoztatást kell nyújtani a lakosságnak a környezet és az ökoszisztéma szolgáltatások állapotáról, a várható folyamatokról, ezeknek a jelenlegi fogyasztási és életmódmintákkal való összefüggéseiről, a változtatás lehetséges módjairól.

A jelenlegi fenntarthatatlan tendencia csak úgy fordítható meg, ha a fogyasztó tájékozott, döntésképes, és átérzi választásának környezetre gyakorolt hatását, jelentőségét.

A körforgásos gazdaságra történő átmenethez szükség van az állampolgárok aktív szerepvállalására a fogyasztási minták megváltoztatása terén is. A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentését segítheti a rövid ellátási láncok elterjesztése, amely a helyi gazdaságfejlesztéshez is hozzájárul.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- A környezettudatos fogyasztói magatartás elterjesztését elősegítő szemléletformálási kampányok, akciók megvalósítása
- Helyi fogyasztói közösségek szervezésének ösztönzése (pl. az érintett felek közötti kapcsolatépítés elősegítése)
- Helyi piacok létesítésének, illetve működtetésének ösztönzése

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- Vásárlói tudatosság erősítését célzó kampányok és akciók végrehajtása
- A helyi termékeket kínáló rendezvények támogatása.
- A helyi termelői piac népszerűsítése
- Környezetbarát termékek és szolgáltatások népszerűsítése

7.11 ENERGIATAKARÉKOSSÁG ÉS HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSA, A MEGÚJULÓ ENERGIAHASZNOSÍTÁS

Az energiaellátás meghatározó a társadalmi jólét és a gazdaság működése szempontjából, ugyanakkor a környezet számára az energiatermelés és - fogyasztás lényeges terhelést jelent: a természeti erőforrások felhasználásával, az üvegházhatású gázok és más légszennyezőanyagok kibocsátásával, földhasználattal, hulladéktermeléssel jár.

Ezek hozzájárulnak az éghajlatváltozáshoz, a természetes ökoszisztémák és az épített környezet, illetve az emberi egészség károsodásához, amik összességében kedvezőtlenül hatnak mind az életminőség alakulására, mind a gazdaság működésére. Emiatt kiemelten fontos, hogy az energiaszükségletek kielégítése a környezeti fenntarthatósággal összhangban valósuljon meg.

Az energiatakarékosság és az energiahatékonyság javítása, a megújuló erőforrásokra alapozott fűtési/hűtési megoldások alkalmazása, a közintézményi, ipari és közlekedési célú energiafelhasználás csökkentése, illetve a megújulókon alapuló decentralizált energiatermelés ösztönzése a környezetre és az emberi egészségre káros kibocsátások elkerülése mellett hozzájárul az energiafüggetlenség és az energiabiztonság megerősítéséhez.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, tanúsítása, épületszigetelés).
- Helyi megújuló energiaforrások lehetőség szerinti, decentralizált felhasználása a környezeti szempontok figyelembevételével.
- Távhőellátó rendszerek energiahatékonyságának növelése.
- Az energiatakarékosság és – hatékonyság elterjesztését szolgáló szemléletformálási programok, kampányok, akciók, tanácsadás megvalósítása.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- Középületek, közintézmények energiatakarékos működtetése, energiahatékonyságának javítása (fűtési, hűtési és világítási rendszerek modernizálása, tanúsítása, épületszigetelés)
- Közvilágítás energiahatékony fejlesztése
- Megújuló energiaforrások nagyobb arányú hasznosítása
- **A Klímastratégiában és a Fenntartható Energiagazdálkodási Akciótervben (SECAP) vállalt értékek monitorozása** SECAP készítése a közintézményekre is
- Az energiatakarékosság és – hatékonyság elterjesztését szolgáló szemléletformálási programok, kampányok, akciók megvalósítása

A szakterületi célkitűzésekkel kapcsolatban megfogalmazott konkrét fejlesztési javaslatok:

- A helyi tömegközlekedés fejlesztése, elektromos buszok beszerzési lehetőségeinek megvizsgálása, okos alapon működtetett utas tájékoztató rendszer megvalósítása
- Önkormányzati intézmények épületeinek energetikai felújítása (hőszivattyús megoldások, fotovoltaikus további korszerűsítések)

- **Közvilágításban: új, költséghatékony, időjárásálló, valamint hosszú élettartamú LED-es lámpatestek felszerelése, napelemes kandeláberek számának növelése**
- Elektromos töltőpontok kialakítása az elektromos autók töltéséhez
- Okos padok kihelyezése (napelemes megoldással)

7.12 HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A környezet és az emberi egészség védelme érdekében minden tevékenységet úgy kell megtervezni és végezni, hogy az biztosítsa a hulladékképződés megelőzését, a képződő hulladék mennyiségének és veszélyességének csökkentését, a hulladék hasznosítását, illetve környezetkímélő ártalmatlanítását.

A hulladékgazdálkodásnak fontos szerepe van a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás kialakításában, az erőforrás-felhasználás hatékonyságának javításában, az anyagok termelési-fogyasztási körforgásban tartásában, az üvegházhatású gáz kibocsátás mérséklésében.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok

A Nemzeti Környezetvédelmi Program vonatkozó pontja nem nevesít feladatokat kifejezetten az önkormányzatok számára, azonban a kormányzat számára nevesített feladatok közül több egyértelműen önkormányzati célként is értelmezhető, ezek az alábbiak:

- A hulladék keletkezésének megelőzéséhez kapcsolódó intézkedések megvalósítása.
- Meglévő települési hulladék előkezelő rendszerek fejlesztése, átalakítása (pl. válogató üzemek átalakítása).
- A települési hulladékgyűjtő szigetek közegészségügyi karbantartásának folyamatos biztosítása.
- A települési hulladék hasznosító kapacitások fejlesztése technológiafejlesztéssel és/vagy új technológiák kiépítésével.
- Települési hulladék egyes frakcióinak újra használatra történő előkészítését szolgáló fejlesztések végrehajtása.
- Bio hulladék és háztartási sütőolaj kötelező elkülönített gyűjtését szolgáló rendszer kialakítása, működtetése.
- Textilanyagok kötelező elkülönített gyűjtését szolgáló rendszer kialakítása, működtetése.
- A veszélyes hulladék keletkezésének megelőzése, gyűjtésének, hasznosításának, továbbá környezetkímélő ártalmatlanításának fejlesztése, a lakosságnál képződött veszélyes hulladék elkülönített gyűjtését szolgáló rendszer fejlesztése.
- Egyéb kiemelt hulladéka-ramok (építési-bontási hulladék, gumiabroncs stb.) elkülönített gyűjtését szolgáló rendszer fejlesztése.
- A csomagolási hulladék elkülönített gyűjtésének, újrafeldolgozásának növelését elősegítő intézkedések megvalósítása.

- Meglévő csomagolási papír, műanyag, üveg, fém és zöld hulladék elkülönített gyűjtését szolgáló rendszer működtetése, fejlesztése (pl. kiterjesztés nem csomagolásokra is).
- Az illegálisan lerakott hulladék keletkezésének megelőzése, az illegális hulladéklerakók felszámolása és visszatermelődésük megakadályozása.
- A hulladéklerakók rekultivációja
- Az illegális hulladékégetés visszaszorítása
- A lakosság szemléletformálása, tájékoztatása a hulladék megelőzésére, hasznosítására és ártalmatlanítására vonatkozó előírásokról és lehetőségekről.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A hulladék keletkezésének megelőzéséhez kapcsolódó intézkedések megvalósítása
- A települési hulladékgyűjtő szigetek közegészségügyi karbantartásának folyamatos biztosítása
- Hulladékgyűjtő szigetek tartósabb, fém gyűjtőedények arányának növelése
- Az illegálisan lerakott hulladék keletkezésének megelőzése, az illegális hulladéklerakók felszámolása és visszatermelődésük megakadályozása, megfelelő szankciók kidolgozása
- Önkormányzat minden intézményében a szelektív hulladékgyűjtés bevezetése
- Szelektív hulladékgyűjtés hatékonyságának növelése érdekében jobb együttműködés a lakossággal
- Kereskedelmi és vendéglátó egységek közterületi tisztántartási kötelezettségének betartatása
- A háztartási sütőolaj és zsiradékok elkülönített gyűjtési rendszerének bővítése
- Textilhulladékok elkülönített gyűjtési rendszerének további bővítése
- A lakosság szemléletformálása, tájékoztatása a hulladék megelőzésére, hasznosítására és ártalmatlanítására vonatkozó előírásokról és lehetőségekről
- Lakosság tájékoztatása az építkezés és felújítás során keletkező építési-bontási hulladékok tárolásának és elhelyezésének módjáról
- Lakossági lomtalanításról tájékoztatás nyújtása
- Lakossági komposztálás támogatása
- Dohányboltok és vendéglátóhelyek számára szelektív gyűjtésre irányuló ösztönzési rendszer kialakítása

7.13 AZ ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK KIBOCSÁTÁSÁNAK CSÖKKENTÉSE

A klímaváltozás mérséklése érdekében globális szintű összehangolt cselekvésre van szükség, ehhez biztosít átfogó keretet globális klímapolitika jövőjével foglalkozó Párizsi Megállapodás, mely minden ország számára kibocsátás-szabályozással, alkalmazkodással, ezek tervezésével, és a végrehajtással kapcsolatos kötelezettségeket ír elő.

Magyarországon a Párizsi megállapodásban megfogalmazottakat az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezmény Részes Feleinek 21. Konferenciáján elfogadott Párizsi Megállapodás kihirdetéséről szóló 2016. évi L. törvény összegezi. A jogszabályi kötelezettségeknek eleget téve Magyarország Kormánya elfogadta az 2050-es klímasemlegességet célzó Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia (NTFS) tervezetét.

A klímasemlegesség kifejezés egy olyan egyensúlyi helyzet kialakítására utal, ahol egyensúly jön létre az üvegházhatású gázok emberi eredetű forrásokból való kibocsátási értékei és a nyelők általi, légkörből történt kivonási értékek között.

Míg a kibocsátás csökkentési feladatok leginkább globális összefogással valósíthatók meg, a változó klímához való alkalmazkodási törekvések helyi és regionális szinten vezethetnek eredményre.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- Térségi és helyi klímavédelmi (mitigációs és adaptációt segítő) stratégiák kidolgozása és megvalósítása, összhangban a települési fejlesztési és környezetvédelmi tervekkel, programokkal, szabályozási kerettel.
- Integrált csapadékvíz-gazdálkodási terv kidolgozása.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- Helyi klímavédelmi (mitigációs és adaptációt segítő) stratégiák kidolgozása
- Az éghajlatváltozással kapcsolatos ismeretek bővítése, a megelőzési és alkalmazkodási intézkedésekkel kapcsolatos tájékozottság növelése.

7.14 AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS KÖRNYEZETI SZEMPONTJAI

A társadalom környezettudatosságának erősödéséből adódóan az utóbbi években megváltoztak az erdőkkel szemben támasztott elvárások. Az erdők gazdasági szerepének elismerése mellett előtérbe kerültek az erdő környezet- és természetvédelmi, közjóléti (egészségügyi, szociális, turisztikai) és esztétikai funkciói. A hazai erdőkhez kötődő faj- és egyedszám azt jelzi, hogy az erdőknek kiemelt szerepe van a biológiai sokféleség megőrzésében.

A klímaváltozásra való felkészülés és alkalmazkodás érdekében az erdők és egyéb faállományok (pl. fasorok, fásítások, agrárerdészeti rendszerek) területének növelése fontos célkitűzésként jelenik meg a stratégiai tervezés során. Bizonyos területeken az erdők az eróziós folyamatok mérséklésében is jelentős szerepet játszanak.

Az erdősítéseknel és az erdőhasználatoknál kiemelt figyelmet kell fordítani az erdőgazdálkodás, vízgazdálkodás, természetvédelem és a klímavédelem szempontjainak összehangolására.

Az erdősítést az adott táj és ökoszisztéma működéséhez kell igazítani, figyelembe véve pl. az éghajlatváltozás hatására megváltozó környezeti feltételeket.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok

Kifejezetten az Önkormányzatoknak dedikált feladatot a Nemzeti Környezetvédelmi Program nem határoz meg ezen a területen, de az alábbi kormányzati feladatok integrálása javasolt az egyéb, jelen programban kitűzött célok elérése során:

- Az erdősítés támogatása, az őshonos, elegyes erdők telepítésének előnyben részesítése.
- Az erdők környezeti állapota fenntartásának, javításának, illetve az erdők természetességének javítását és közjóléti értékének növelését biztosító beruházások támogatása.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- Új fásítási/erdőtelepítési lehetőségek vizsgálata, parkosítások
- Őshonos, elegyes erdőalkotó, szárazságtűrő fafajok telepítésének előnyben részesítése (parkok és játszóterek környezetében)

7.15 KÖZLEKEDÉS ÉS KÖRNYEZET

A közlekedés bár különböző mértékben, de a környezet minden elemére hatással van (levegő- és zajszennyezés, üvegházhatású gázok kibocsátása, az infrastruktúra kiépítésével összefüggésben az élőhelyek feldarabolása stb.), ezért különösen fontos a környezetet kevésbé terhelő közlekedési módok és alternatívák előnyben részesítése, ösztönzése.

A turisztikailag frekventált települési közlekedésben mára kialakult zsúfoltság csak a felszíni közlekedésben részt vevő járművek számának csökkentésével és a közösségi közlekedés egyidejűleg javuló kínálatával, az utazási forgalom áttérelésével valósítható meg.

A közlekedési módok összekapcsolása a közlekedés hatékonyabbá tétele mellett a környezetre gyakorolt káros hatások csökkentéséhez is hozzájárul.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- A mobilitási igények csökkentése településtervezési, forgalomszervezési és szabályozási eszközök segítségével (pl. alacsony kibocsátású zónák létesítése).
- A közlekedési igényt, személygépjármű forgalmat csökkentő kampány szervezése (pl. autómentes nap, kerékpárral a munkába kampány).

- A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása (járda- és kerékpárút- építés, valamint ezek karbantartása, a biztonságos használat feltételeinek javítása).
- Kerékpártárolás, -bérlés, -kölcsonzés feltételeinek tovább fejlesztése.
- A közösségi közlekedés (infrastruktúra, járműpark) fejlesztése.
- Az éghajlatváltozás közlekedési infrastruktúrát és eszközparkot érintő hatásainak felmérése, az alapján az indokolt megelőzési intézkedések megtétele (pl. megállóhelyek árnyékolása, közösségi közlekedési eszközök légkondicionálása).
- A települési úthálózat por-, illetve síkosság mentesítése (környezetbarát anyagok alkalmazásával)
- Az egyéni közlekedési szokások alakítása szemléletformálással, folyamatos tájékoztatással.
- A kis fajlagos szennyezőanyag kibocsátású tömegközlekedési járművek számának és arányának növelése.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- Közlekedési-szállítási eredetű környezetterhelés csökkentése a településközpontot elkerülő úthálózat fejlesztésével
- Forgalomtechnikai felülvizsgálatban megfogalmazottak tervezése és megvalósítása
- Útburkolatok karbantartása
- A közösségi közlekedés (infrastruktúra, járműpark) fejlesztése
- A kis fajlagos szennyezőanyag kibocsátású tömegközlekedési járművek számának és arányának növelése
- A gyalogos és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása (járda- és kerékpárút- építés, valamint ezek karbantartása, a biztonságos használat feltételeinek javítása)
- A települési úthálózat por-, illetve síkosság mentesítése (környezetbarát anyagok alkalmazásával)
- További parkolók létesítése a Belvárosban
- Nyilvános töltőpontok kialakítása elektromos járművek részére
- Az egyéni közlekedési szokások alakítása szemléletformálással, folyamatos tájékoztatással.
- Az Európai Mobilitási Hét és az Autómentes Nap akciókhoz való csatlakozás.

7.16 TURIZMUS ÉS KÖRNYEZET

A turisztikai úti célok minősége és vonzereje szorosan összefügg a természeti értékek állapotával, ezek jelentős vonzerőt képviselnek, infrastruktúra nélkül azonban nem képeznek piacképes turisztikai terméket.

A turizmus hozzájárulhat a természeti értékek ismertségéhez, az egészséges életmód elterjesztéséhez, ugyanakkor a látogatók számának bővülése és az infrastruktúrák fejlesztése jelentős környezeti igénybevétellel és terheléssel járhat, illetve a jelentős közlekedési és energiaigények miatt számottevő üvegházhatású gáz kibocsátást is eredményez.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- A természeti és környezeti értékek fenntartható módon történő bemutatását szolgáló fejlesztések, programok megvalósítása.
- Az erdei óvoda és iskola intézmények, valamint a természet- és környezetvédelmi oktatóközpontok szerepének erősítése e tevékenységekben.
- A turisztikai építési beruházásokban az erőforrás-takarékos módok alkalmazása, a turisztikai létesítmények működtetése, a programok szervezése során a környezeti szempontok fokozott figyelembevétele.
- A természet bemutatását szolgáló létesítmények fejlesztése.
- A helyi értékek megismerését, bemutatását lehetővé tevő útvonalak kialakítása, fenntartása.
- A falusi és vidéki szálláshelyek ökoturisztikai igényeknek megfelelő fejlesztése, speciális ökoszálláshelyek kialakítása. Vendéglátóhelyek környezet- és egészségtudatos szempontok szerinti fejlesztése.
- Környezetbarát közlekedési módok használatának ösztönzése, elősegítése.
- Hagyományos és helyi termékek előállítása, márkatermékként való terjesztése; helyi sajátosságokhoz igazodó rendezvénykínálat fejlesztése (pl. környezetbarát gazdálkodást bemutató programok); komplex szolgáltatás-csomagok kialakítása a különböző célcsoportoknak.
- Közönségkapcsolatok fejlesztése (sajtócikk, tévéműsor, könyv stb.), korszerű informatikai és kommunikációs eszközökre épülő tájékoztató, látogatói információs hálózat kialakítása és működtetése.
- Irányelvek és etikai kódexek kialakítása, terjesztése a helyi értékek megőrzése érdekében.
- Öko-szemléletű minőségbiztosítási rendszer kiépítése.
- Honlapok folyamatos fejlesztése, bővítése.

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- A természet bemutatását szolgáló létesítmények fejlesztése
- A helyi értékek megismerését, bemutatását lehetővé tevő útvonalak kialakítása, fenntartása
- Öko-szálláshelyek kialakításának támogatása
- Kerékpáros turizmus fejlesztése
- Honlap fejlesztése, ahol a helyi öko-turisztika programok és desztinációk nyomon követhetők.

7.17 A KÖRNYEZETTUDATOS SZEMLÉLETFORMÁLÁS ERŐSÍTÉSE

A környezeti szemléletformálás célja, hogy az állampolgárok tájékozottak legyenek a szűkebb és tágabb környezetük állapotáról, a táji- és a biológiai sokféleség értékéről és jelentőségéről, az ökoszisztémaszolgáltatások fontosságáról, a vizek értékéről és szerepéről, a környezetvédelem szükségességéről és ismerjék az életmódjuk, az általuk is használt termékek, eszközök környezeti kockázatait, azok következményeit, a megelőzés és mérséklés lehetőségeit.

A Lakosság akarjon tenni, cselekedjen a környezet megóvása érdekében. Ismerjék meg és alkalmazzák a természeti erőforrásokkal való gondos bánásmód lehetőségeit (energia- és víztakarékosság, hulladékcsökkentés stb.). Mindez összefügg a klímatudatosság erősítésével is.

A környezettudatos viselkedés elterjedését, a környezettudatos életvitel kialakítását, a lakosság és a döntéshozók széles körét érintő szemléletváltást segíti a mindennapi életben előforduló pozitív minták, példaértékű cselekvések támogatása, bemutatása, elismerése, illetve a környezeti szempontból helytelen viselkedés, közösségnek okozott kár számonkérése és társadalmi elítélése.

A környezeti nevelés és oktatás a személyes példaadással párosuló ismeretátadáson keresztül, a képzés pedig a fenntarthatóságra neveléssel, az ehhez szükséges tudás átadásával ösztönzi a környezettudatos szemlélet alakulását annak érdekében, hogy az egyén képes legyen döntéseiben és életvitelében is alkalmazni, viselkedése szerves részévé tenni az elsajátított ismeretanyagot.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott cselekvési irányok, feladatok:

- Az oktatás területén a környezettudatosság erősítése
- A társadalmi szemléletformálás területén a környezettudatosság erősítése

A /2026-2031/ Települési Környezetvédelmi Programban meghatározott célkitűzések:

- Környezeti nevelés folyamatos integrálása a pedagógiai munkába környezetvédelmi vonatkozású világnapokon programok szervezése
- Környezetvédelem, természetvédelem témájú rendezvények támogatása
- Nem kifejezetten környezetvédelmi jellegű helyi rendezvényeket felhasználása a környezeti szemléletformálásra
- Környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek működésének további támogatása
- Környezettudatosság erőteljes megjelenítése a helyi médiában
- Környezetvédelmi témájú versenyek rendezése.

8. A CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK ELLENŐRZÉSI RENDSZERE

Magyarországon a Környezetvédelmi Törvény rendelkezése alapján a települési önkormányzat gondoskodik a települési környezetvédelmi programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról, és figyelemmel kíséri a feladatok ellátását.

A Környezetvédelmi Program végrehajtásának és a projektek megvalósításának értékeléséhez a monitoring rendszer szolgáltat információt a projektgazda és az önkormányzat részére.

A megfelelő monitoring tevékenység és a specifikus indikátorok biztosítják azt, hogy indokolt esetben a projekt megvalósításának felülvizsgálatával, a végrehajtási folyamatba történő beavatkozással biztosítható legyen a kitűzött eredmény elérése.

A rendszer alapját a kiindulóértékek és a megfelelő output indikátorok megadása jelenti. A stratégia célok és az elérhető erőforrások ismeretében a tervezési időszak célértékei is meghatározásra kerülnek.

A célértékek és az indikátorok pontosan csak akkor azonosíthatók és számszerűsíthetők, amikor a Program célkitűzései és intézkedései véglegesen elfogadásra kerülnek, illetve az egyes projektek műszaki és tartalmi előkészítettsége eljut arra a szintre, hogy a hozzájuk kapcsolódó indikátorok meghatározhatók legyenek. Amíg ezen feltételek nem teljesülnek, addig az egyes intézkedéstípusokra javasolt monitoring mutatók megállapítására kerülhet sor.

A Környezetvédelmi Programban megfogalmazott célkitűzések alapján éves Akcióterv készül az aktuális feladatok feltüntetésével. Az indikátorokat ennek megfelelően célszerű évenként felülvizsgálni és a kitűzött éves feladatokhoz rendelni. Az alábbiakban az egyes stratégiai célok mérésére alkalmas mutatószámokat sorolunk fel, melyeket az adott évi akcióterv konkrét fejlesztéseinek ismeretében kell hozzárendelni az adott fejlesztésekhez.

A Környezetvédelmi Program előre haladásának értékelése során az alábbi fő szempontokat kell mérlegelni:

- annak ellenőrzése, hogy a program időarányos teljesítéséről szóló beszámolók megfelelnek-e a célkitűzésekben, illetve a feladatok meghatározása során rögzített közvetlen követelményeknek,
- a környezet állapotának éves értékelése megfelelően tartalmazza-e a program végrehajtásának időszakos eredményeit.

Amennyiben a fenti feltételek teljesülnek, Képviselő-testület határozatban dönthet a Környezetvédelmi Programban foglaltak időarányos végrehajtásáról szóló beszámoló elfogadásáról.

9. A MEGVALÓSÍTÁS LEHETSÉGES PÉNZÜGYI ESZKÖZEI

Sátoraljaújhely Város 2026-2031 időszakra vonatkozó Környezetvédelmi Programja keretstratégia, amelynek végrehajtása a rendelkezésre álló hazai és EU-s támogatások, valamint az Önkormányzat költségvetése függvényében alakulhat.

9.1 SAJÁT FORRÁSOK

Az Önkormányzat gazdálkodási feltételeit alapvetően meghatározza jelenlegi finanszírozási helyzete, a feladatellátás struktúrája. Az elmúlt időszakban történt államigazgatási reformok miatti feladatellátási struktúra átrendeződését követően a korábbi önkormányzati közfeladatok jelentős részét az állam közvetlenül látja el. Ez a finanszírozási rendszer átalakítását is maga után vonta.

A feladatfinanszírozás során az állam az általa meghatározott működési kiadási szükséglet, valamint az Önkormányzat működési bevételi lehetőségeinek figyelembe vételével (adóerő képesség, beszámítás stb.) kerül meghatározásra az Önkormányzat költségvetési támogatása.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 116. §-ában foglalt rendelkezések alapján a Képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti.

A Gazdasági Program kiemelten az alábbiakat tartalmazza: Sátoraljaújhely fejlesztési elképzeléseit, a településfejlesztési stratégiát, az adópolitika célkitűzéseit, az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó megoldásokat, a munkahelyteremtés feltételeinek elősegítését, kulturális sport-és ifjúságpolitikai elképzeléseket, továbbá a város esetében a befektetés-ösztönzési stratégia és településüzemeltetési stratégia célkitűzéseit.

A program fejlesztési elképzelései a lehető legtöbb ponton illeszkedik az Európai Unió 2021- 2027-es költségvetési időszaka főbb célkitűzéseéhez is: munkahelyteremtés, a fenntartható növekedés, innováció.

Azonban olyan területeken, mint a kutatás-fejlesztés, okos-város fejlesztés (Smart Cities), a digitális hálózatok és a karbonszegény gazdaság is tesz javaslatokat. A Programban számos környezetvédelmi vonatkozású fejlesztés is megjelölésre került, melyek megvalósítása a rendelkezésre álló források figyelembe vételével ütemezhető.

A futó környezetvédelmi beruházások egy része többéves saját forrás finanszírozási kötelezettséget von maga után, ezen kötelezettségeket az Önkormányzat jórészt betervezte az aktuális költségvetésébe, középtávú koncepciójába.

9.2 KÖRNYEZETVÉDELMI ALAP

Sátoraljaújhely Város Önkormányzat Képviselő-testülete a feladat- és hatáskörébe tartozó helyi környezet- és természetvédelmi feladatok, kötelezettségek teljesítése érdekében környezetvédelmi alapot hozott létre.

Az Alap rendeltetése, hogy megfelelő feltételeket és fedezetet biztosítson:

- a) a város környezetminőségének javításához, az emberhez méltó, egészséges és esztétikus környezeti állapot megteremtéséhez,
- b) a környezeti ártalmak és károsítások pontos feltárásához, megelőzéséhez, mérsékléséhez és felszámolásához,
- c) a környezetkímélő technológiák és tevékenységek támogatásához,
- d) Sátoraljaújhely természeti értékeinek megóvásához, fenntartásához és fejlesztéséhez,
- e) a zöldfelületek védelméhez és fejlesztéséhez,
- f) a környezet- és természetvédelmi tudatformáláshoz, ismeretterjesztéshez, oktatáshoz, neveléshez,
- g) a Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok végrehajtásához.

Az Alap bevételi forrásai:

az önkormányzat által kiszabott környezetvédelmi bírság,
az illetékes környezetvédelmi hatóság által a települési önkormányzat területén kiszabott környezetvédelmi szabálysértés befizetései,
a környezetterhelési díjak és az igénybevételi járulékok külön törvényben meghatározott része,
egyéb bevételek

9.3 EU TÁMOGATÁS ÉS HAZAI KÖLTSÉGVETÉSI FINANSZÍROZÁS

Magyarország Partnerségi Megállapodás tervezete összefoglalja a 2021-2027 közötti uniós fejlesztési ciklusra vonatkozó kohéziós fejlesztések (ERFA, KA, ESZA+, ETHA alapok) magyar fejlesztési beavatkozásait, a kapcsolódó koordinációs és végrehajtási mechanizmusok és a támogatási források megoszlásának ismertetésével. Ezzel biztos alapot nyújt a kohéziós források nemzeti érdekeknek megfelelő, hatékony felhasználásához.

A forrásfelhasználás konkrét beavatkozásait az operatív programok tartalmazzák, melyeknek a Települési Környezetvédelmi Program készítésekor még társadalmi egyeztetése zajlott.

A környezetvédelmi fejlesztések a 2021–2027 közön időszakban elsősorban a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz) keretein belül jelennek meg, melynek prioritási tengelyei az alábbiak:

megújuló energiagazdaság;
vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentése;
környezet- és természetvédelem;
körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság.

A környezetpolitika integrációja szükségessé teszi azonban, hogy más operatív programok is hozzájáruljanak a hazai környezetpolitikai célok megvalósításához.

A programozási időszakban meghirdetett további operatív programok az alábbiak:

- GINOP Plusz - Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz
- TOP Plusz - Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz,
- IKOP Plusz - Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz,
- DIMOP Plusz - Digitális Megújulás Operatív Program Plusz,
- EFOP Plusz - Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz
- MAHOP Plusz – Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz
- VOP Plusz – Végrehajtás Operatív Program Plusz

A fentiek mellett a megújuló Vidékfejlesztési Program és a LIFE program forrásai is hozzájárulnak a környezetvédelmi célok eléréséhez. A költségvetési támogatásoknak, kedvezményes hiteleknek jelentős szerepe van az önkormányzati, gazdálkodói és lakossági környezetvédelmi feladatokhoz kapcsolódó források mobilizálásában.

Sátorlajújhely a városi TOP Plusz (korábbi elnevezése VMOP- Versenyképes Magyarország Operatív Program) Zemplén vármegyére dedikált keret terhére fejlesztési pályázatokat nyújtott be, melyekben kiemelt hangsúly az öko és zöld tudatosság.

9.4 ENERGIAHATÉKONYSÁGI BERUHÁZÁS ESCO-FINANSZÍROZÁSSAL

Az energetikai infrastruktúra modernizálásának egy lehetséges és ismert finanszírozási módja az ESCO konstrukció is, amely elsősorban a közvilágítás, az önkormányzati tulajdonban lévő épületek beltéri világítási, valamint hűtési-fűtési eszközeinek korszerűsítése során használható eredményesen – ezen eszközök modernizációja akár 50% feletti energiamegtakarítást is eredményezhet, azonos felhasználási szokásokat feltételezve (pl. középület helységekének éves világítási vagy fűtési óraszámja).

Az ESCO konstrukció garantálja beruházás megvalósulását, a megfelelő minőségű kivitelezést és az üzemeltetést.

Ezen beruházási és szolgáltatási forma során egy energiahatékonysági szolgáltató partner energiahatékonysági korszerűsítést végez a használatnak megfelelő megtérülési keretrendszerben, majd ezt a korszerű infrastruktúrát üzemelteti egy szolgáltatási szerződés keretében.

A beruházás az önkormányzat részére akár nulla önköltséggel valósulhat meg, a korszerűsítési projekt befejezése után az önkormányzat szolgáltatási díjat fizet a partner részére a szolgáltatási időszakban – ezzel a díj, a megfelelő szolgáltatási konstrukció esetén, a korszerűsítés elvégzése előtti szinten marad, míg a szolgáltatás (világítás, fűtés, stb) szintje és minősége azonnali, látható javulást eredményez, az energiafelhasználás pedig jelentősen csökken.

A szolgáltatási idő lejártakor az eszközök az önkormányzat tulajdonába kerülnek – az ezzel járó üzemeltetési és karbantartási feladatokkal együtt.

11. VÉGREHAJTÁS

A Környezetvédelmi Program végrehajtása olyan, széleskörű társadalmi együttműködéssel megvalósuló folyamat, amelynek elengedhetetlen része a rendszeres monitoring és az időszakos stratégiai felülvizsgálat. A program kivitelezése helyi szinten bővíti a fenntarthatóságról, az azt veszélyeztető folyamatokról és a szükséges értékváltásról rendelkezésre álló tudást. A rendszeres visszacsatolás révén lehetővé teszi a helyi rendeletek, településfejlesztési politika és a végrehajtásért felelős intézményrendszer rendszeres megújítását.

A Környezetvédelmi Program végrehajtásában közvetve Sátoraljaújhely Polgármesteri Hivatalának és Önkormányzatának minden szervezeti egysége és tagja szerepet vállal, ha különböző mértékben is.

A fejlesztésekkel minden bizottság munkája érintett, jellegükből adódóan azonban kiemelt szerepet kap a településfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság, a Képviselő-testület, a Polgármester, valamint a környezetvédelmi szakértők.

12. ÖSSZEFOGLALÁS

A Környezetvédelmi Program és annak időszakos felülvizsgálata a város jövőképét kívánja megvalósítani, vagy legalábbis következetesen abba az irányba terelni.

Meg kell fogalmazni azt, hogy a környezeti jövőkép milyen részcélok, majd azokat megvalósító beavatkozások, programok összességén keresztül valósulhat meg.

A helyi környezetvédelem kétségkívül legfontosabb általános célja a jó, a kedvező környezeti állapotok (erőforrások) megőrzése, a károsodott, sérült környezeti területek, elemek / tényezők romlásának megállítása, javítása, valamint a lakosság környezettudatosságának erősítése, környezetvédelmi aktivitásának növelése.

Ezek elérése - a város hatókörén kívüli meghatározottságokat figyelembe véve - feltételezi a megelőző szemléltető, **környezettudatos városüzemeltetést és városfejlesztést**. A környezettudatosság javítása, érvényesítése az önkormányzati döntésekben, a hivatali munka minden területén (belső kapcsolatok, ügyintézés, külső kapcsolatok a lakossággal, a vállalkozásokkal, hatóságokkal) eredményezheti a helyi környezetügyben az érdemi előrelépést.

Összefoglalva kijelenthetjük, hogy a helyi környezetvédelem általános célja, egyúttal működésének alapelve a környezettudatos közgondolkodás, döntéshozatal és végrehajtás a városi élet minden területén, amiben Sátoraljaújhely Város Önkormányzata egyértelműen nyitott, elszánt és kezdeményező.